

Szombathelyi Neumann János Általános Iskola

Pedagógiai Program

Mellékletek

II. kötet

2017

Tartalomjegyzék

MELLÉKLETEK	3
1. SZ. MELLÉKLET: TANTÁRGYI TANTERVEK	3
ALSÓ TAGOZAT:	3
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	3
<i>Angol nyelv</i>	8
<i>Német nyelv</i>	13
<i>Matematika</i>	18
<i>Etika</i>	24
<i>Környezetismeret</i>	28
<i>Ének-zene</i>	32
<i>Vizuális kultúra</i>	37
<i>Informatika</i>	44
<i>Technika, életvitel és gyakorlat</i>	46
<i>Testnevelés és sport</i>	50
FELSŐ TAGOZAT:	57
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	57
<i>Angol nyelv</i>	61
<i>Német nyelv</i>	67
<i>Matematika</i>	74
<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>	84
<i>Hon-és népismeret</i>	88
<i>Etika</i>	89
<i>Természetismeret</i>	93
<i>Biológia-egészségtan</i>	96
<i>Fizika</i>	100
<i>Kémia</i>	107
<i>Földrajz</i>	113
<i>Ének-zene</i>	117
<i>Vizuális kultúra</i>	125
<i>Informatika</i>	129
<i>Technika, életvitel és gyakorlat</i>	132
<i>Testnevelés és sport</i>	135
<i>Természettudományi gyakorlatok</i>	143
2. SZ. MELLÉKLET: TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK	147
1. TANTÁRGYI TEHETSÉGGONDOZÁS	147
2. FELZÁRKÓZTATÁS, FELVÉTELI ELŐKÉSZÍTÉS	158
3. SPORT - SZABADIDŐ	162
4. MŰVÉSZETEK	165
3. SZ. MELLÉKLET: SZÖVEGES ÉRTÉKEELÉS 1-2. ÉVFOLYAMON	167
4. SZ. MELLÉKLET: KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	176
5. SZ. MELLÉKLET: KÖNYVTÁR-PEDAGÓGIAI PROGRAM	192
6. SZ. MELLÉKLET: AZ ISKOLÁN KÍVÜLI KÜLFÖLDI ÉS BELFÖLDI UTAZTATÁS SZABÁLYOZÁSA	193
7. SZ. MELLÉKLET: PÁLYÁZATOK	194

Mellékletek

1. sz. melléklet: Tantárgyi tantervek

Alsó tagozat:

Magyar nyelv és irodalom

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

1–2. évfolyam

A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1–2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.

Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Követelmények az 1. év végére

- A hangok tiszta ejtése.
- Alkosson képről, képsorról két-három összefüggő mondatot!
- Az olvasás és írás jelrendszerének biztos ismerete.
- Közlések, utasítások megértése, a kultúrált nyelvi magatartás megalapozása.
- Rövid ismert szöveg lassú, hangos olvasása: szótagolva, szóképekben, kifejezésenként, folyamatosan.
- Bizonyítsa az olvasottak megértését rajzzal, aláhúzással a szereplők, a helyszín kiválasztásával!
- Alakítsa és kapcsolja a tanult módon a betűket!
- Másoljon szavakat, rövid mondatokat írott és nyomtatott szövegről!
- Írjon tollbamondás alapján rövid szavakat, két-három szóból álló mondatokat!
- Tudjon írni emlékezetből kétagú szavakat képről!
- Jelölje a magánhangzók időtartamát!
- Kezdje nagybetűvel, zárja le írásjellel a mondatokat!
- Viselkedjen kultúráltan a könyvtárban!

A következő tanév fejlesztési alapjai:

Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása.

A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás.

Követelmények a 2. év végére

- A gondolatok érthető megfogalmazása.
- Fejezze ki magát udvarias nyelvi formában!
- Tudja elmondani az olvasottakat és az élményeit!
- Ismert szöveg folyamatos olvasása.
- Tudja megnevezni a helyszínt, az eseményeket, és az olvasmány tartalmát!
- Legyen tetszetős a füzet vezetése!
- Írjon három-négy szóból álló mondatokat hibátlanul!
- Tudja alkalmazni az abc-t a feladatokban!
- Alkalmazza az elválasztás szabályait!
- Használja tudatosan a mondatkezdő nagybetűt és a mondatvégi írásjeleket!
- Jelölje a magán-, és mássalhangzók időtartamát!
- Ismerje fel a szó-, és mondatjelzőket!
- Ismerje fel a szót, a toldalékot ragozott szavak esetében!
- Csoportosítsa a szavakat kérdések segítségével!
- Ismerje a mondatfajtákat!
- Viselkedjen kultúráltan a könyvtárban, és az informatikai környezetben!

A következő év fejlesztési alapjai:

Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés. Pontosságra törekvő folyamatos olvasás. Az olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. Az ábécé használata feladatmegoldáshoz. A hangok hosszúságának helyes jelölése begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a tanulók által gyakran használt szavakban. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel, szavakra tagolt leírás segítségével. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása. Egyszerű mondatok, rövid szöveg

írása másolással, tartalmi és helyesírási előkészítés után tollbamondásra és emlékezetből. Hibajavítás tanítói irányítással.

Tematikai egység/Fejlesztési cél
1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása, a tanulók beszédének megfigyelése
2. Olvasás, az írott szöveg megértése <ul style="list-style-type: none"> - Az olvasástanulás előkészítése - Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása - A szövegértő olvasás előkészítése
3. Írás <ul style="list-style-type: none"> - Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása - Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok - Az írástechnika fejlesztése – az eszközszintű írás előkészítése
4. A tanulási képesség fejlesztése
5. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek <ul style="list-style-type: none"> - Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása - Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása
6. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése, könyvtárhasználat
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése
Összesen: 288 óra

A helyi tantervben a magyar nyelv és irodalom tantárgyban a tantárgyi órakeret 10%-át a képességek fejlesztésére, az olvasás és írás, helyesírás készségének megszilárdítására, differenciálásra és az önálló tanulás előkészítéseként szövegértési gyakorlatokra fordítjuk.

3-4. évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tantárgy célja és feladata:

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

A beszédkészség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a

magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Kompetenciák fejlesztése:

A magyar nyelv és irodalom tantárgy megteremti a kulcskompetenciák fejlesztésének lehetőségeit:

- az *anyanyelvi kompetencia* elsődleges eszköze,
- az utasítások, szöveges feladatok értelmezése révén közvetve hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez,
- az irodalmi művek olvasása segíti a *szociális és állampolgári kompetenciák* fejlesztését valamint az *erkölcsi nevelést*,
- a csoportmunka, kooperatív munkavégzés lehetőséget teremt az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére,
- az információgyűjtés, önálló beszámolók készítése, digitális tananyagok használata során fejlődik a *digitális kompetencia*,
- a magyar történelem eseményeihez kapcsolódó szövegek feldolgozása a *nemzeti öntudat* erősödését segíti.

Fejlesztési feladatok és óraszámok **3-4. évfolyam**

Tematikai egység/Fejlesztési cél
1. Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése

2. Olvasás, az írott szöveg megértése
3. Írás, szövegalkotás
- Az íráshasználat fejlesztése
- Fogalmazási alapismeretek
- Szövegalkotási gyakorlatok
4. A tanulási képesség fejlesztése
5. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek
- Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása
- Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása
6. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése
7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése
+ 10% szabad órakeret
Összesen: 252 óra

A helyi tantervben 3-4. osztályban a magyar nyelv és irodalom tantárgyban a törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a tantárgyi órakeret 10%-át a képességek fejlesztésére, az olvasás, szövegértés, helyesírás készségének megszilárdítására, nyelvtani szabályok gyakorlati alkalmazására, differenciálásra és az önálló tanulásra való felkészítésre fordítsuk.

A továbbhaladás feltételei harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.</p> <p>Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.</p> <p>Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Felolvasása értelmező, az írásjelek szerint tagolt, hanglejtése és tempója az élő beszédhez közelítő legyen. Életkorának megfelelő témájú és szövegnehézségű olvasmányt értsen meg néma olvasás útján. Nevezze meg az olvasmány szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.</p> <p>Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.</p> <p>A memoritereket szöveghűen, jól érthetően mondja el.</p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos elbeszélő fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. A tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelezze. Tanítója útmutatásai alapján javítsa ki fogalmazási és helyesírási hibáit.</p> <p>Nevezze meg és jelölje megfelelően a tanult mondatfajtákat. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket.</p> <p>A begyakorolt szóképlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak</p>
---	--

	<p>legyenek.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.</p>
--	---

<p>A továbbhaladás feltételei negyedik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.</p> <p>Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.</p> <p>Felkészülés után folyamatosan, érthetően és értelmezően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Mondja el az olvasottak lényegét. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.</p> <p>Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát, illetve digitális forrásokat. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.</p> <p>A memoritereket szövegként mondja el.</p> <p>Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást (elbeszélést, leírást, jellemzést) készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Ismerje a mindennapi tájékoztató szövegek főbb jellemzőit.</p> <p>Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, névutó, személyes névmás) és nevezze meg azokat szövegben is.</p> <p>A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.</p> <p>Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.</p>
--	--

Angol nyelv

1-2. osztály:

Heti foglalkozások száma: 2 x 0,5 óra

Éves foglalkozások száma: 72 foglalkozás

Tantervi adaptáció:

Ismerkedés az angol nyelvvel az általános iskola 1-2. osztályában – Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából a szombathelyi általános iskolák részére készült angol nyelvi program tematikája.

Alapelvek:

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül, ezért sok vonásában hasonlít az anyanyelv elsajátítására. Akkor sikeres a folyamat, ha a gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt.

Az idegen nyelvi foglalkozásokon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

Az 1-2. osztályos idegen nyelvi program az óvoda és az 1–2. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül.

A sikeres korai nyelvtanulás fontos tényezője a nyelvtanulásra fordított **aktív idő**.

A cél, hogy a gyermeknek minél többször legyen alkalma találkozni az idegen nyelvvel. Ezért az idegen nyelvvel való ismerkedés heti 3x25 percben valósul meg kiscsoportos foglalkozás keretében. Fontos, hogy a kisgyermek mindennapi tevékenységévé váljon az idegennyelvtanulás és ennek érdekében, nemcsak az idegennyelv-óra, hanem más műveltség területek tanóráinak tevékenységeibe is érdemes integrálni a nyelvi tevékenységeket. Egy adott témához kapcsolódva egy idegen nyelvi dal, mondóka vagy játék szerepelhet más műveltség területi órákon is.

Célok:

Az 1-2. évfolyamon kezdődő kisgyermekkorai idegennyelv-tanítás alapvető célja egyszerre lélektani és nyelvi: egyfelől kedvet ébreszteni a nyelvtanulás és más kultúrák megismerése iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másfelől megalapozni a későbbi nyelvtanulást.

Az idegen nyelvekkel való korai ismerkedés középpontjában a szóbeli készségek fejlesztése áll, mely megalapozza a későbbi nyelvtanulási stratégiák kialakítását. A követelmények nélkül tervezett tanulási folyamat során a kisgyermek életkoruknak megfelelő, ismert témák körében játékos módszerek segítségével szereznek tapasztalatot gondolataik több nyelven való kifejezésében és a más nyelven beszélők megértésében.

Amennyiben sikeres ez a kezdeti, motivációs, felfedezésekkel, sikerélménnyel és ezáltal örömmel teli, főleg a szóbeliségre törekvő, alapozó szakasz, a nyelvtanulás későbbi szakaszában talán már nem kell győzködnünk a tanulókat, hogy mennyire fontos az idegen nyelv(ek) minél jobb, alaposabb ismerete.

Ebben az időszakban a receptív készségek fejlesztésén belül a hallott szöveg értése döntő szerepű. Az idegen nyelven történő beszédképesség fokozatosan alakul ki az egyszavas választoktól az emlékezetből elmondott nagyobb egységekig (versek, mondókák, dalok).

A célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában.

Törekszünk az idegen nyelvű óravezetésre, de fogadjuk el, hogy a gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet megerősítésként használnak.

Feladatok:

A korai nyelvoktatás csakis nyelvelsajátítás, és nem nyelvtanulás formájában mehet végbe.

A készségek közül a **hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb**, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon.

A „beszéd” eleinte egyszavas válaszokból áll, aztán a mondóka, játék, dal, később a szó és az egyszerű mondat szintjén mozog.

A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet megerősítésként használnak.

A legfontosabb feladatok a következők:

- Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése.
- Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Dalok, versek megismerése, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása.
- Aktív és passzív szókinccs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.
- Az együttműködési készség fejlesztése. (A tanuló tudjon részt venni pár- és csoportmunkában)
- Néhány alapvető nyelvtanulási stratégia megismerése.

A fentiekén kívül a nyelvtanítás és tanulás lehetőleg járuljon hozzá a gyermek személyiségének alakításához a holisztikus, vagyis az egész személyiséget figyelembe vevő általános nevelési célok szem előtt tartásával. A nyelvi nevelés csupán egy területe a személyiségfejlesztésnek, a nyelvórán azonban gondot kell fordítanunk a testi, érzelmi, társas fejlesztésre is.

Ha a tanulói tevékenységekből indulunk ki, fontos szerephez jut az esztétikai-művészeti tudatosság és (főként) kifejezőkészség kompetencia, pl. projektmunka, daltanulás, szerepjátszás során.

A nyelvoktatás alkalmas terep egyéb általános készségek és kompetenciák (például: gondolkodási, szövegértési készségek, a koncentráció képességének alapozása, az önismeret elmélyítése) elsajátítására és begyakorlására is:

Témakörök

Hónap	Témakör	Foglalkozások száma
Szeptember	Bemutakozás, iskola	9
Október	Iskola	9
	Számok	3
November	Számok	3
	Színek	6
December	Karácsony	9
Január	Állatok	12

Február	Testrészek	6
	Öltözködés	6
Március	Étkezés	6
	Vásárlás	6
Április	Húsvét	3
	Évszakok	6
Május	Család	6
	Szabadidő	6
Június	Ismétlés	6
		102

3-4. osztály

Célok, feladatok:

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban, vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen.. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

3. osztály

Időkeret: 72 óra/év, 2 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
1. Ki vagyok?	4	2+1	
2. Az osztályterem	4	2+1	2
3. Játékok	5	2+1	
4. Állatok	5	2+1	2
5. Testünk	5+2	2	
6. Család és otthon	4	2	2
7. Étkezés	4	2	
8. Tevékenységek	4	2	
9. Szabadidő	4	2+1	2

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során projectmunkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol. Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésre néhány szóval, egyszerű mondatokkal válaszol.

Beszédképesség: A tanuló egy szóval vagy hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, ismert dolgokat megnevez, néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése: A tanuló felismeri a tanult szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatot megért, ismert nyelvi elemekből álló szövegben fontos információt megtalál.

Írásképesség: A tanuló helyesen leír ismert szavakat, egyszerű mondatokat alkot.

4. osztály

Időkeret: 108 óra/év, 3óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
1.Köszönés, bemutatkozás, kedvencek	2	2	1
2.Közlekedés	5	5	2
3.Számok 100-ig	4	5	2
4.Testrészek	3	5	2

5.Állatok	5	5+2	2
6.Otthonok	5+2	5+2	2
7.Vásárlás, ételek	5	5+2	2
8.Sport, hobbi	5	5+2	2
9.Öltözködés	5	5	2

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során projectmunkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével a tanult szókincs megértése. A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást. Kérdésre rövid mondattal válaszol.

Beszédkésztség: Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása. Egyszerű kérdések feltevése és válaszadás különböző szituációkban. Egész mondatokban való kérés. Udvarias formák használata. Egyszerűbb minőségi és mennyiségi viszonyok kifejezése.

Olvasott szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése, fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Íráskészség: Egyszerű mondatok alkotása. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával.

Német nyelv

1. évfolyam

A tantárgy célja:

- felkeltse a tanulóknál az érdeklődést a nyelv iránt, megszerettesse velük a nyelvtanulást
- megalapozza a tanulók idegen nyelvi ismereteit, és lehetőséget nyújtson a nyelvvél való foglalkozás során a nyelvnek, mint a kommunikáció eszközének a kipróbálására és alkalmazására
- megtanulják a tanulók saját anyanyelvüket is tudatosabban szemlélni és használni

Az első évfolyamon a német nyelv oktatása szóbeli előkészítés, amikor csak az értésre, az ismétlésre és a beszédre koncentrálva a tanulók megismerkednek a német nyelv ritmusával, intonációjával, kiejtésével.

Éves óraszám: 37/ heti 2x0,5 óra

Témakörök	Óraszám
Én és a családom (én maga, szűkebb és tágabb családom tagjai, családom mindennapjai, családi esték, családi programok, családi ünnepek)	6
Az otthonom (lakásunk, szobám, feladataim a házimunka terén, stb.)	6

Testi egészség (az emberi test részei, érzékszerveink, egészség, betegség, fáradtság, fájdalom, testi higiéniai, mozgássérült társaink)	6
Az állatok világa (állatok a lakásban, a ház körül, az erdőben, vadállatok, állatkert, cirkusz, az állatok beszéde és tulajdonságai, állatokkal kapcsolatos élmények, az állattartás felelőssége stb.)	7
Ünnepek (készülődés az ünnepre, ajándékot adni és kapni, ajándékot készíteni, kívánságokat - jókívánságokat megfogalmazni).	4
Étkezés (éhség és szomjúság, evés és ivás, főzés és sütés, asztali ill. étkezési szokások, kedvenc ill., tipikus ételek, étkezés otthon, az iskolában, étteremben, stb.)	5
Ismétlések	3
Összes óraszám	37

Követelmény:

A tanuló tudja:

- köszönés, üdvözlős, elköszönés
- bemutatkozás
- információkérés, adás
- dolgok azonosítása, megnevezése
- köszönet kifejezése, fogadása
- érdeklődés valami vagy valaki holléte felől és annak megválaszolása
- érdeklődés valami vagy valaki tulajdonságai felől és e kérdések megválaszolását.

A továbbhaladás feltételei**Beszédértés**

- A tanuló ismerje fel, ill. ismerje az irodalmi német nyelv hangjait, hanglejtését, ritmusát, legyen tapasztalata a normál beszédtempó terén.
- Értse meg a nonverbális eszközökkel (arcjáték, gesztikuláció stb.) kísért egyszerű tanári utasításokat.
- A feldolgozott témakörök keretében ismerje fel és értse meg a tanult szavakat és struktúrákat akkor is, ha azokat nem a tanár mondja, hanem osztálytársai szájából hallja

Beszéd

- értse meg a nonverbális eszközökkel kísért tanári utasításokat és tudjon adekvát módon, nonverbálisan - esetleg egy-egy szóval, rövidebb struktúrával verbálisan reagálni,
- tudjon adekvát módon, nonverbálisan - esetleg verbálisan- reagálni,
- verbális reakcióiban legyen képes szavakat és egyszerű struktúrákat minta után „produkálni” (dalok, népdalok).
- Alapvető elvárás már ebben a korai életkori szakaszban is az irodalmi német nyelv kiejtéséhez, ritmusához és beszédtempójához közelítő önálló nyelvi magatartás.

2. évfolyam

A tantárgy célja:

- Célunk a 2. osztályos idegen nyelv oktatásában elérni azt, hogy minden gyerekkel megszerettessük a nyelvet, nyitottakká, érdeklődővé tegyük őket. Tudatosítanunk kell a tanulóknak az idegen nyelv fontosságát, és el kell kezdeni ismerkedni más népek - az adott országok - kultúrájával.
- Célunk továbbá, hogy életkori sajátosságait figyelembe véve - változatos módszerekkel - elsajátítsák az idegen nyelv alapjait.

Éves óraszám: 37/ heti 2x0,5 óra

Témakörök	Óraszám
Számok 1-20	3
Színek	2
Testrészek	4
A hét napjai, hónapok évszakok	4
Család, rokonság otthon	4
Iskola	4
Állatok	5
Ételek, italok	2
Ruhák	2
Mondókák, dalok, versek	2
Ismétlések	1
Összesen	37

Követelmények:

- A feldolgozott témakörök keretén belül, tudjon kommunikálni beszélgetőpartnerével,
- ismerje fel a német nyelv hangjait és hangcsoportjait, mint betűket és betűcsoportokat,
- tudja elolvasni (legalább kórusban) helyes kiejtéssel a szóban már begyakorolt szavakat és szócsoportokat.
- ismerje a német ABC betűit és tudja azokat leírni,
- tudjon pontosan lemásolni ismert olvasott szavakat és rövid mondatokat
- tudjon betűkből és szótagokból játékos kereteken belül szavakat alkotni,
- ismerje a német helyesírás elemi szabályszerűségét, miszerint a főneveket nagy kezdőbetűvel írjuk.

A továbbhaladás feltételei

Beszédértés

A már ismert szókincre és struktúrákra támaszkodó és megfelelő eszközökkel kísérve előadott rövid meséket, történeteket, dalokat, rímeket értelmezni.

Olvasás

A bevezetés segítésére a szóban már feldolgozott szavak és szócsoportok írásképével ismertetjük meg a tanulókat, azaz az információk nem csupán auditív, hanem vizuális úton is (a korábbi képi ábrázoláson kívüli most már íráskép formájában is) eljutnak a tanulóhoz.

Beszéd

Legyen képes a begyakorolt egyszerű struktúrákon belül rövid, többnyire egyszavas, elemeket variálni, tudjon elénekelni egyszerű dalokat, elmondani egyszerű mondókákat, versiket, rímeket.

Írás

Ebben a korai szakaszban tehát elég ha arra szorítkozunk, hogy a szóban már feldolgozott szavak és szócsoportok írásképén keresztül fokozatosan megismertetjük a tanulókat a német betűk és betűcsoportok írásával.

3-4. osztály

Célok,

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban, vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen.. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projekt munkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

3. osztály

Időkeret: 37 óra/év, 1 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám
10. Ki vagyok? Köszönés, bemutatkozás, család	5
11. Iskola	4
12. Számok	4
13. Színek	4
14. Állatok	8
15. Étkezés	5
16. Tevékenységek	4
17. Ismétlés	4

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során project munkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol. Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésre néhány szóval, egyszerű mondatral válaszol.

Beszédkésztség: A tanuló egy szóval vagy hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, ismert dolgokat megnevez, néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése: A tanuló felismeri a tanult szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatot megért, ismert nyelvi elemekből álló szövegben fontos információt megtalál.

Íráskészség: A tanuló helyesen leír ismert szavakat, egyszerű mondatokat alkot.

4. osztály

Időkeret: 56óra/év, (1,5óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszámja
1.Köszönés, bemutatkozás, kedvencek	6
2.Közlekedés	5
3.Számok 100-ig	4
4.Testrészek	6
5.Állatok	8
6.Otthonok	7
7.Vásárlás, ételek	7
8.Sport, hobbi	8
9.Öltözködés	5

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során projectmunkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével a tanult szókincs megértése. A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást. Kérdésre rövid mondatral válaszol.

Beszédkésztség: Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása. Egyszerű kérdések feltevése és válaszadás különböző szituációkban. Egész mondatokban való kérés. Udvarias formák használata. Egyszerűbb minőségi és mennyiségi viszonyok kifejezése.

Olvasott szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése, fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Íráskészség: Egyszerű mondatok alkotása. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával.

Matematika

1-2 osztály

Célok feladatok:

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a matematika tudományának megismeréséhez.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata.

A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezzük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot. Differenciáltan építjük fel az órákat, hogy mindenki a lehető legjobban tudja elsajátítani a tananyagot.

A matematika tanításának középpontjába azoknak a képességeknek a fejlesztése kerül, melyek biztosítják a tantárgy iránti érdeklődés fenntartását, a tevékenységhez kötött alkotó gondolkodás kiépülését, a problémalátást, a problémamegoldást, valamint az önálló ismeretszerzés és felfedezés örömeit a korosztály életkori sajátosságainak figyelembevételével. Egyik legfontosabb szempont az oktatás folyamán az aktív megtapasztalás. Sokat tevékenykedtetünk, mindenki maga tapasztalja meg az egyes matematikai összefüggéseket.

Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ezáltal fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata:

- felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát;
- kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával;
- fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot;
- biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani,
- fejleszteni a számolási készséget.

1. osztály

Időkeret: 180óra/év (5 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám (szabadon)	Ismétlés, számonkérés, óraszám

		felhasználható 10%)	
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Folyamatos		
Számelmélet, algebra	96	18	10
Függvények, az analízis elemei	20		3
Geometria, mérések	25		3
Statisztika, valószínűség	5		

A szabadon felhasználható 10%-os órakeretet az osztály összetételétől függően a tananyag differenciált gyakorlására, alapkészségek megszilárdítására és az ismeretek elmélyítésére használjuk.

Követelmények az 1. évfolyam végén

A tanuló

- képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni;
- képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni;
- halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi;
- több, kevesebb, ugyanynyi fogalmát helyesen használja;
- számokat ír, olvas 20-as számkörben, Helyi érték fogalma.
- megtalálja számok helyét a számegyenesen,
- meghatározza az egyes számszomszédokat
- képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására;
- tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani;
- a matematikai jeleket, +, −, =, <, >, () helyesen használja;
- képes összeadni, kivonni, 20-as számkörben;
- képes szöveges feladatot értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel;
- megkülönbözteti a páros és páratlan számokat;
- figyelme tudatosan irányítható;
- képes tájékozódni, ismeri az irányokat;
- felismeri a mennyiségek közötti összefüggéseket;
- felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni;
- felismeri a számpárok közötti kapcsolatokat;
- képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni;
- tud adatokról megállapításokat megfogalmazni;

2. osztály

Időkeret: 180óra/év (5 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám (szabadon felhasználható 10%)	Ismétlés, számonkérés

Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos		
Számelmélet, algebra	95	20	10
Függvények, az analízis elemei	17		3
Geometria, mérések	25		4
Statisztika, valószínűség	6		

Követelmények a 2. évfolyam végén

A tanuló

- képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni;
- képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni;
- halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi;
- több, kevesebb, ugyanennyi fogalmát helyesen használja;
- néhány elemet sorba rendez próbálgatással;
- számokat ír, olvas 100-as számkörben, Helyi érték fogalma.
- tud római számokat írni, olvasni 100-as számkörben (I, V, X, ~~L~~, C);
- megtalálja számok helyét a számegyenesen,
- meghatározza az egyes, tízes számszomszédokat;
- képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására;
- tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani;
- a matematikai jeleket, +, -, •, :, =, <, >, () helyesen használja;
- képes összeadni, kivonni, szorozni, osztani 100-as számkörben;
- ismeri a szorzótáblát a 100-as számkörben;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét;
- képes szóveges feladatot értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel;
- megkülönbözteti a páros és páratlan számokat;
- képes szimbólumok használatára matematikai szöveg leírásánál, az ismeretlen szimbólum kiszámítására;
- figyelme tudatosan irányítható;
- ismerete az egyenes és görbe vonalakat;
- képes a test és a síkidom megkülönböztetésére;
- tud testeket építeni szabadon és megadott feltételek szerint;
- képes tájékozódni, ismeri az irányokat;
- képes a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére;
- ismeri a szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- képes átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között;
- felismeri a mennyiségek közötti összefüggéseket;
- mérés során helyesen használja a mérőeszközöket;
- felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni;
- felismeri a számpárok közötti kapcsolatokat;
- képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni;
- tud adatokról megállapításokat megfogalmazni;

3-4. évfolyam

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata.

3. osztály

Időkeret: 180 óra/év (5 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
18. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	5+ folyamatos		
19. Számelmélet, algebra	75	28	8
20. Függvények, az analízis elemei	17		3
21. Geometria, mérések	30	5	3
22. Statisztika, valószínűség	6		

4. osztály

Időkeret: 180óra/év (5 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	5+ folyamatos		
2. Számelmélet, algebra	80	26	6
3. Függvények, az analízis elemei	16		3
4. Geometria, mérések	30	5	3
5. Statisztika, valószínűség	6		

A szabadon felhasználható 10%-ot gyakorlásra, differenciálásra, számolási rutin fejlesztésére, gyakorlati alkalmazásokra fordítjuk.

Követelmények a 3. évfolyam végén

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.

- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap.
- Négyzet, téglalap kerületének, területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Követelmény 4. évfolyam végén

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.

- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.
- Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Etika

Az erkölcsstan alapvető feladata az erkölcsi nevelés, a gyerekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az értékek, társadalmunk alapvető normáinak közvetítése

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban. Az erkölcsi érzék, illetve lelkiismeret fejlesztése azt jelenti, hogy képessé tesszük gyermekeinket arra, hogy olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Az erkölcsi nevelés kitüntetett célja az önálló és felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Fontos az empátia, a szolidaritás képességének erősítése. Az erkölcsi nevelés fő feladata az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása valamint az érzelmi intelligencia fejlesztése.

A tantárgy felépítése azonban nem elsősorban ismeret-, hanem sokkal inkább érték- és fejlesztésközpontú. A tananyag felépítése spirális szerkezetű.

A tananyag tartalma inkább épül a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra, illetve személyes élményekre, mint elméleti jellegű ismeretekre.

A pedagógus feladata nem erkölcsi kinyilatkoztatások megfogalmazása, hanem a figyelem irányítása, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek közös jellemzője az élményszerűség. Az erkölcsstanórák munkaformája lehet a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés. Mindezzel összhangban az értékelés módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől.

Az Erkölcsstan/Hit-és erkölcsstan tantárgy minősítése 1-4. évfolyamon: **megfelelt**, vagy **nem felelt meg**

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés nem előzmény nélküli. Fontos, hogy a pedagógus ismerje a szubkultúra(ka)t, ahonnan tanítványai érkeznek.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal, felerősödnek a versengések, az átélt sikerek és kudarcok, a külső visszajelzések. Ezek hatására formálódik a gyerekek önértékelése. Ez a folyamat jó alapot kínál az önismeret és a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

A tanulók megismerési folyamatai szintén jelentős változáson mennek át ebben az életszakaszban, amire az erkölcsstanórákon is ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés legjellemzőbb formája a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mozgás. Ez jó lehetőséget teremt az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

Az 1–2. osztályosok gondolkodásának általános sajátossága a konkrét műveleti jelleg. Hosszabb ideig képesek már szándékos figyelemre, de könnyebben tudnak valamit átélni, mint figyelmüket szándékosan a feladatra összpontosítani. A tantárgy keretében felvetődő erkölcsi kérdéseket érdemes élményhez kapcsolni. Az életkornak leginkább megfelelő élmények közege pedig ebben az életszakaszban a mese világa.

Tematika, egység, fejlesztési cél 1-2. évfolyamon
Én világom
Társaim, ők és én
Közvetlen közösségeim, családom és a gyerekek
Tágabb közösségem, lakóhelyi közösség
Környező világ
A kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10 %- a.
Összesen: 36 óra

3–4. évfolyam

Célok, feladatok:

9–10 éves koruk körül társas életük és mentális képességeik változását megalapozó jelentős biológiai átalakuláson mennek keresztül a gyerekek. Ez teszi képessé őket arra, hogy figyelmüket irányítsák, terveket készítsenek és önmagukra is reflektáljanak. E változások jó lehetőséget kínálnak a testi és lelki egészségre neveléshez, a hazafias nevelés, valamint a családi életre nevelés különféle témáinak feldolgozásához – a tanulási formákat pedig jól össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival.

Ebben az életszakaszban erősödik meg a gyerekekben a szabályok elfogadásának belső készítése, ami a közösségi szabályok megalkotásában és betartásuk ellenőrzésében való részvétel gyakorlása révén jó kiindulási pontot ad az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozásához.

Az írás-olvasás alapvető készségeinek elsajátítását követően ebben az időszakban már ráépülhet az alapkészségek bázisára a digitális kompetenciafejlesztés néhány eleme – elsősorban hangfelvételek, képek és videók készítése, illetve lejátszása, valamint képek szerkesztése és rövid szövegek alkotása számítógép segítségével – az erkölcsstan óra tevékenységeihez kapcsolódóan.

Bár ebben az életszakaszban nő a szóbeliség súlya az önkifejezésben, a foglalkozások témakörei még mindig jó lehetőséget kínálnak az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésére – immár kiegészülve a szöveges-dramatikus és bábjátékos formák alkalmazásával.

9–10 éves korban nagymértékben erősödik a gyerekek realitásérzéke, növekszik áttekintő, absztraháló, analizáló-szintetizáló képességük. Érzelmi életük is sokat változik. Megszűnik a kisgyerekkori „álomszerű” lét. Az öntudatra ébredést, a külső és a belső világ szétválását gyakran egyedüllétként élik át. Az ebből fakadó magányosság és feszültség feloldásában sokat segíthetnek nekik azok a szabad beszélgetések, amelyek az erkölcsstan órák egyik legfontosabb munkaformájának tekinthetők. Bár a rajzolás-festés-mintázás még mindig sokak számára az önkifejezés kedves formája, az egyre összetettebbé váló érzések és gondolatok kifejezésére fokozatosan alkalmasabbá válik a beszéd. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az órai beszélgetések csak akkor lesznek valóban személyiségformáló hatásúak, ha légkörük feszültségmentes, mindenki számára elfogadó – és őszinteségének csupán a többiek tiszteletben tartása szab korlátot, ami hosszabb távon a kulturált vita szabályainak elsajátítását jelenti.

Ebben az életszakaszban a felnőtt minta követésének fokozatosan helyébe lép a kortárs minta követése, s egyre inkább a kortársak közül kerülnek ki azok, akikre a tanulók referencia személyként tekintenek. Ez nem csökkenti annak a fontosságát, hogy a pedagógusnak mindenkor hiteles erkölcsi modellt kell közvetítenie, viszont előtérbe hozza az órákon azokat a hétköznapi, irodalmi vagy filmbeli témákat, amelyek már nem a tündérmesékhez, hanem a tanulók realisabb világához kapcsolódnak.

A gyerekek általában kilenc éves koruk táján kezdenek el kételkedni a korábban elsajátított normák, világképi elemek érvényességében, s fontos átalakuláson megy keresztül kritikai érzékük is. Így ebben a szakaszban már helye van az életkornak megfelelő dilemmák felvetésének, és az olyan jellegű értékelő beszélgetések kezdeményezésének, amelyekből később majd megszülethet a klasszikus erkölcsi dilemmavita.

Mivel analízáló-szintetizáló gondolkodásuk fejlődése révén a gyerekek egyre inkább képessé válnak a különböző viselkedési formák és hatásaik közötti kapcsolat felfedezésére, ekkor már teremthetők számukra olyan valós vagy fiktív döntési helyzetek, amelyekben a várható következményeket mérlegelve, lelkiismeretük szavára kell hallgatniuk.

3. évfolyam

Tematikai egység címe
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?
Közösségben és egyedül – a társaim és én
Az osztály és az iskola (<i>Az iskola névadója</i>)
Kulturális-nemzeti közösség
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ
A mindenség és én – Születés és elmúlás
<i>Ünnepi készülődés, Erdei iskola</i>
A kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a
Az összes óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei a 3. évfolyam végén:

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában. Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

4. évfolyam

Tematikai egység címe
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?
Közösségben és egyedül – a társaim és én

Az osztály és az iskola <i>(Az iskola névadója)</i>
Kulturális-nemzeti közösség
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ
A mindenség és én – Születés és elmúlás
<i>Ünnepi készülődés, Erdei iskola</i>
A kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a
Az összes óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei a 4. évfolyam végén:

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

Környezetismeret

1-2. osztály

Célok feladatok:

A környezetismeret tantárgy célja, hogy felkeltse az érdeklődést a tanulóknál a környezetük iránt, és szinten tartsa a különböző interaktív módszerekkel. Alapozza meg a tanulók természettudományos gondolkodását, viselkedését. Környezetével tudatosan éljen együtt a környezetvédelmet szem előtt tartva.

Témaköreit a megismerés módszereinek megtanításával és alkalmazásával, az életkornak megfelelő konkrét tapasztalatokon nyugvó, tevékenységeken alapuló megfigyelések segítségével dolgozzuk fel.

Fontos, hogy a tanulók ismerkedjenek meg elemi fokon a kutató módszerekkel, vizsgálódjanak önállóan, szerezzenek közvetlen tapasztalatokat és állandóan bővíthető, tudományosan igazolt ismereteket a természeti és társadalmi valóságról. Hangsúlyt kap a személyiségfejlesztő oktatás, a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálása, a nemzeti kultúránk, hagyományaink megismerése, a környezettudatos magatartás kialakítása, a megismerési képességek fejlesztése, az eredményes tanulási technikák elsajátítása.

Mindennapi életünkben fontos tevékenységek megfigyelése, megtapasztalása tanulmányi séták alkalmával. Adott élethelyzetekben megfelelő viselkedési normák kialakítása. (Vásárlás, kirándulások)

Évszakok sajátosságainak megfigyeltetése, a körforgás tudatosítása. Megfelelő viselkedés az évszakokban. Közvetlen élővilágunkért felelősség vállalás.

2008-tól ÖKO-iskolaként működünk, a tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve vesznek részt szervezett programjainkon. Minél több versenyen vegyenek aktívan részt.

A „Csodakert” adta lehetőség környezetismeret órán való bővebb kihasználása. Növénygondozás, a élővilágának megismerése, gondozása. Tanult tananyaghoz egyszerű kísérletek végzése.

Iskolánk környékének, közlekedésének megismerése. Egyszerű közlekedési táblák felismerése. Ismerje a fontosabb utcákat, közlekedési táblákat.

Testünk részei, tisztálkodási normák megfigyelése, alkalmazása. Napi rutin.

Az érzékszervek megismerése, védelme. Ízek felismerése megtapasztalással. Érzékszervek szerepe mindennapi életünkben.

1. évfolyam

Óraterv

Tematikai egység címe
Az iskola
Az iskolás gyerek
Mi van a teremben?
Hóban, szélben, napsütésben
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret
Az éves óraszám: 36 óra

Követelmények az első osztály végén:

A tanuló

- Képes, az emberi test fő részeit megnevezni;
- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit;
- képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására;
- tiszteli az élővilág sokféleségét, felismeri a természetvédelem fontosságát;
- tud tájékozódni az iskolában és környékén;
- felismeri az évszakai és napszakai változásokat
- ismeri az időjárás elemeit; ismeri az időjáráshoz illő szokásokat;
- képes a használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítására tulajdonságaik szerint;
- meg tudja különböztetni a mesterséges és természetes anyagokat;
- egyszerű megfigyeléseket végez a természetben

2. évfolyam

Óraterv

Tematikai egység címe
Tájékozódás az iskolában és környékén
Anyagok körülöttünk

Mi kerül az asztalra?
Élőlények közösségei
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret
Az éves óraszám: 36 óra

Követelmények második osztály végén:

A tanuló

- képes az emberi test nemre és korra jellemző arányait leírni, a fő testrészeket megnevezni;
- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit;
- képes a mesterséges és természetes életközösség összehasonlítására;
- tiszteli az élővilág sokféleségét, felismeri a természetvédelem fontosságát;
- tud tájékozódni az iskolában és környékén;
- felismeri az évszakos és napszakos változásokat és kapcsolja ezeket az életmódbeli szokásaihoz;
- ismeri az időjárás elemeit, az ezzel kapcsolatos piktogramokat értelmezi; ismeri az időjáráshoz illő szokásokat;
- képes a használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítására tulajdonságaik szerint;
- felismeri a kapcsolatot az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között;
- meg tudja különböztetni a mesterséges és természetes anyagokat;
- felismeri a halmazállapotokat;
- egyszerű megfigyeléseket végez a természetben, képes egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezésére;
- képes az eredmények megfogalmazására, ábrázolására;
- igényli az ok-okozati összefüggések keresését a tapasztalatok magyarázatára.

3-4. évfolyam

Tantárgyi célok, feladatok

A környezetismeret tantárgy célja, hogy felkeltse az érdeklődést a tanulóknak a környezetük iránt. Ezért e tantárgy tananyagát több műveltségi terület határozza meg. Legnagyobb részterülete a természetismeret témakör, melyet az “Ember és természetben” műveltségi terület tartalmaz. A társadalmi ismeretek témakör tartalmát az “Ember és társadalom” műveltségi terület határozza meg. Ebből az is kitűnik, hogy a környezetismeret egy komplex tantárgy, melynek fontos szerepe van a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában.

A megismerés folyamatában, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, az egyszerűtől a bonyolult, a közelitől a távoli felé haladunk. A tananyag elsajátítása során a gondolkodási műveletek egész sorát kell elvégezniük a tanulóknak. Megfigyelnek, analizálnak, szintetizálnak, kiegészítenek, válogatnak, rendszereznek, csoportosítanak, fogalmakat alkotnak, ítéletet mondanak, következtetnek. Az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, az ismeretek gyakorlati alkalmazása, cselekvésre készítő, teljesítményképes tudás elérése a környezetismeret alapvető feladata.

A tanulási helyzetek differenciált megszervezésével fejleszthető a tanulók együttműködési, segítségnyújtási képessége. Mindezzel egyidejűleg fokozódik egymás iránti figyelmük, érzékenységük, nyitottságuk. Az együttes élmény nyújtotta érzelmek, elősegíthetik a tárgy tanulása iránti motivációt. A tantárgy akkor oldja meg eredményesen az elemi szintű természettudományos nevelés feladatát, ha gazdag módszertani kultúrával, a tanuló egész személyiségét mozgósítva a természet szeretetére, megismerésére és a környezetben észlelhető természet – társadalom kapcsolatának problémái elemzésére, megoldására vagy a megoldásban való részvételre ösztönöz. A testi és lelki egészség kibontakoztatásában legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása.

Cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel) is. A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak tudásra, és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt.

3. évfolyam

Tematikai egység címe
Mennyi időnk van?
Megtart, ha megtartod
Az a szép, akinek a szeme kék?
Merre megy a hajó?
Egészség és betegség
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret
Az éves óraszám: 36 óra

4. évfolyam

Tematikai egység címe
Tájékozódás a tágabb térben
Miért érdemes takarékoskodni?
Önismeret és viselkedés
Vágtat, mint a paripa
Kertben, mezőn
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret
Az éves óraszám: 36 óra

A szabadon felhasználható 10%-ot tanulmányi kirándulásra, valamint, a kompetenciás modulokra, és parkunkban zajló megfigyelésekre, és a „zöld ünnepekre” fordítjuk.

Követelmény a 3. évfolyam végén	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.
--	--

	<p>Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.</p> <p>A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.</p> <p>Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.</p> <p>A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.</p> <p>Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.</p> <p>Egy természetes életközösség bemutatása.</p> <p>Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.</p>
<p>Követelmény a 4. évfolyam végén</p>	<p>Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.</p> <p>Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.</p> <p>A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.</p> <p>Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.</p> <p>A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.</p> <p>Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.</p> <p>Egy természetes életközösség bemutatása.</p> <p>Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.</p> <p>Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.</p> <p>Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.</p>

Ének-zene

1-2. évfolyam

A zenei nevelés legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, az igényes zene bemutatása és megszerettetése.

A közös éneklés, muzsikálás élményének megteremtésén túl hangsúlyt kap a közvetlen cselekvés, alkotás, önkifejezés folyamata, mely színesíti a fantáziát, formálja az ízlést.

A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világnépek alakul ki, fejlődik a kritikai képesség, a nemzeti identitástudat.

Az alsó tagozat feladata, hogy megalapozzák a zenei nevelést. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés, a közös muzsikálás az egymásra figyelés és a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja. Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

Ebben az oktatási szakaszban történik az éneklési kultúra megalapozása, a légzés, a jó fizikai állóképesség, koordinált mozgás kialakítása.

A zenehallgatás az auditív befogadás fejlesztésének eszköze, és a gyermeki élményvilág fontos része.

A heti 2 óra lehetőséget biztosít arra, hogy a zenei írás-olvasás ebben a képzési szakaszban azonos súllyal szerepeljen.

	1. évfolyam	2. évfolyam
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	72	72

Követelmények 1. osztály végén:

- A tanulók 15 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'-d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

2. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység

Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése
Zenei befogadás – Zenehallgatás
Összes óraszám: 72 óra

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

Követelmény a 2. osztály végén:

- A tanulók 30 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lökötést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük.
- Kottáról képesek zenét megszólaltatni, ismerik a hangok helyét.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket

3–4. évfolyam

Óraterv

	3. évfolyam	4. évfolyam
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	72	72

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a nevelési célok közül öt kiemelten fontos. Az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait). Nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete). Állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát). Az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik). Testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezzék azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

- Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

3. évfolyam**A tematikai egységek áttekintő táblázata**

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés <i>Vasi gyermekdalok, szokásdallamok</i>
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei befogadás – Zenehallgatás <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Összesen: 72 óra

A helyi tantervben, az ének-zene tantárgyban a törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a tantárgyi órakeret 10% -t a képességek fejlesztésére, a tematikai egységek ismereteinek megszilárdítására, gyakorlásra, vasi népdalok, népszokások megismerésére használjuk fel.

A továbbhaladás feltételei 3. évfolyam végén:

- A tanulók 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.

4. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés <i>Vasi gyermekdalok, szokásdallamok</i>
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Zenei befogadás – Zenehallgatás <i>Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák (amely osztályban kompetencia alapú okt. folyik).</i>
Összesen: 72 óra

A helyi tantervben, az ének-zene tantárgyban a törvény lehetőséget biztosít arra, hogy a tantárgyi órakeret 10% -t a képességek fejlesztésére, a tematikai egységek ismereteinek megszilárdítására, gyakorlásra, vasi népdalok, népszokások megismerésére használjuk fel.

A továbbhaladás feltételei 4. évfolyam végén

- A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.

Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. A hatékony fejlesztés komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető.

A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A tantárgy célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés. Továbbá tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani.

A fejlesztés átfogó célja, segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, az önálló véleményt megfogalmazni. Fontos a térbeliség és a térbeli helyzetek tudatosítás.

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása, a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése, alkotó magatartás kialakítása. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg.

A vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a közoktatásban a művészet nem célja, csupán eszköze a nevelésnek.

Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik.

A különböző médiaszövegek értelmezése hozzájárul az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez.

A digitális kompetenciát fejleszti a kreatív internethasználatban rejlő lehetőségekkel való foglalatosság.

1–2. évfolyam

Az általános iskola alsó tagozatán a vizuális kultúra tanulása két célt szolgál:

- a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását
- vizuális műveltség megalapozását.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már használják a vizuális kifejezés bizonyos eszközeit. Az első iskolai években a tanító kiemelt feladata a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek átadása a játékos gyakorlati feladatokon keresztül, az önkifejezési kedv és alkotás felszabadultságának további ösztönzése.

A vizuális kultúra tanítása természetes módon kínálja az együttműködést más művészetekkel és más tantárgyakkal a vizuális nevelés komplex, tantárgyakon átívelő jellegét hangsúlyozva.

A vizuális fejlesztés hatékony módja, hogy a tananyagot problémakörökbe, életszerű szituációkba ágyazva tárjuk a gyerekek elé, a feladatokat kreatív alkotás kereteiben oldjuk meg.

Az első két évfolyamon a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a vizuális kultúra részterületei közül a belső képek kialakulását segítő „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” elsősorban a tárgykészítés és téralkotás tevékenységével kerüljön túlsúlyba.

A médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedés nemcsak a médiaszövegek olvasási készségét mélyíti el, hanem megalapozza azt a felismerést is, hogy a médiaszövegek mesterségesen előállított termékek, üzeneteket közvetítenek. Ezen keresztül a valóság és fikció közötti különbségtétel képessége is fejlődik. A gyerekek a megismert kifejezőeszközöket önálló kreatív alkotások (rajzok, fotók, hangzó anyagok) elkészítése közben alkalmazni kezdik, ezáltal tapasztalati úton mélyül a kifejezőeszközökről elsajátított ismeret.

Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációik összehasonlítására, feldolgozására kerül sor. Az első két évben elsősorban az oktató- és fejlesztőjátékok használatával kapcsolatosan nyílik lehetőség az élményfeldolgozásra.

1. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
2	72

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése

1. Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események
2. Kifejezés és képzőművészet Valós és képzelt látványok
3. Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben
4. A média társadalmi szerepe és használata Médiahasználati szokások Médiumok, médiaélmény, feldolgozás
5. A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény
6. A média társadalmi szerepe és használata Személyes élmény, médiaélmény
7. A média társadalmi szerepe és használata Tájékozódás a virtuális terekben
8. Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek
9. Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak
Összes óraszám: 72 óra

A helyi tantervben a vizuális kultúra tantárgyban a tantárgyi órakeret 10%-át a képességek fejlesztésére, differenciálásra és a jeles napok, zöld ünnepek képi megjelenítésére fordítjuk.

Követelmények 1. osztály végén:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Alkotásai tetszetősek, kreatívak legyenek.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen tudja használni.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.

Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

2. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
2	72

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése
1. Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események
2. Kifejezés és képzőművészet Valós és képzelt látványok

3. Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben
4. A média társadalmi szerepe és használata Médiahasználati szokások Médiumok, médiaélmény, feldolgozás
5. A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény
6. A média társadalmi szerepe és használata Személyes élmény, médiaélmény
7. A média társadalmi szerepe és használata Tájékozódás a virtuális terekben
8. Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek
9. Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak
Összes óraszám: 72 óra

A helyi tantervben a vizuális kultúra tantárgyban a tantárgyi órakeret 10%-át a képességek fejlesztésére, differenciálásra és a jeles napok, zöld ünnepek képi megjelenítésére fordítjuk

Követelmények 2. osztály végén:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése.
- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.

Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

Célok és feladatok

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához.

3–4. évfolyam

Az általános iskola alsó tagozatán a fejlesztés-centrikus vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását, valamint a vizuális műveltség megalapozását.

Az első iskolai években a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejező-képesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadása a játékos gyakorlati feladatokon keresztül, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó önkifejezési kedv és a kifejezés, alkotás felszabadultságának további ösztönzése.

A vizuális kultúra tanítása természetesen módon kínálja az együttműködést más művészekkel és más tantárgyakkal (pl. anyanyelv, természetismeret), a vizuális nevelés komplex, tantárgyakon átívelő jellegét hangsúlyozva. Fontos eszköz, hogy lehetőséget adjunk a különböző művészeti ágak sajátos kifejező nyelvének megismerésére, a vizuálisan érzékelhetően túl más érzékszervi tapasztalatok kiaknázására is.

A vizuális fejlesztés hatékony módja, hogy a tananyagot problémakörökbe, életszerű szituációkba ágyazva tárjuk a gyerekek elé. Fontos továbbá, hogy használjuk ki a tantárgy adta alkotó lehetőségeket és – különösen az alsó tagozaton – a befogadó feladatokat is a kreatív alkotás kereteiben oldjuk meg. Az alkotva befogadás elvének megvalósítása mellett ismertessünk meg a gyerekekkel minél több művészeti alkotást; alkotó óráinkon szemléltessük a témát és a technikát a művészet kezdeteitől napjainkig létrejött, valós esztétikai értéket képviselő műalkotásokkal, beszélgetéseket is kezdeményezve ezekről.

3–4. évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya.

Az életünket jelentősen befolyásoló jelenség a média, amely a vizuális kultúra megkerülhetetlen része. A médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedés nemcsak a médiaszövegek olvasási készségét mélyíti el, hanem megalapozza azt a felismerést is, hogy a médiaszövegek mesterségesen előállított termékek, konvenciókra alapozó nyelvi konstrukciók, melyek üzeneteket közvetítenek. Ezen keresztül a valóság és fikció közötti különbségtétel képessége is fejlődik. 3–4. évfolyamon a médiaélmények feldolgozása, az audiovizuális alkotások kifejezőeszközeinek megismerése, az életkorhoz igazodó meseregények, ifjúsági regények és azok filmes adaptációjának összehasonlításán, feldolgozásán keresztül kapcsolható össze az olvasás kultúra fejlesztésével. Elsősorban a hír és információ, illetve a reklám mindennapokban betöltött szerepe, értékelése, sajátosságai kerülnek elő ebben az időszakban.

Az ismeretanyag átadását érdemes a gyerekek által ismert és kedvelt médiatartalmakra építeni, ez az élményszerű feldolgozási mód a játszva tanulás lehetőségét teremti meg. A gyerekek a megismert kifejezőeszközöket önálló kreatív alkotások (rajzok, fotók, hangzó anyagok) elkészítése közben alkalmazni kezdik, ezáltal tapasztalati úton mélyül a kifejezőeszközökről elsajátított ismeret. Többek között e momentum az, amely ebben az iskolaszakaszban a média és mozgóképkultúra fejlesztési feladatait szorosan összeköti a vizuális kultúra tantárggyal.

A szövegolvasás és a médiaszöveg-olvasás tanulása összekapcsolható, kölcsönösen erősíthetik egymást. Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációik összehasonlítására, feldolgozására kerül sor.

A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti különbségek megismerése segíti a médiakörnyezetben való tájékozódást, a tapasztalati valóság és a média által közvetített valóság közötti különbségek felismerését.

Mivel a gyerekek ebben az életkorban a valós tereken kívül a virtuális tereket is használni kezdik, szükség van a virtuális terekhez kapcsolódó élmények feldolgozására is. 3–4. évfolyamon alapvető fejlesztési cél a tanulók biztonságos és kreatív internet használatát segítő

képesség- és készségfejlesztés, a hálózati kommunikációban való biztonságos részvételhez szükséges alapismeretek, viselkedési szabályok megismertetése.

A fejlesztési célok tehát mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

3. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
2	72

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1. Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	9
2. Kifejezés és képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	8+1
3. Vizuális kommunikáció Utazások	8
4. Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	7
5. A média társadalmi szerepe és használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetünkben	2+1
6. A média kifejezőeszközei a médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2+1
7. A média társadalmi szerepe és használata a média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	1+2
8. A média társadalmi szerepe és használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	1+2
9. Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	10
10. Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	17
Összes óraszám:	65+7=72

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva. Ezek felhasználhatók a kompetenciás foglalkozásokra (amely osztályban kompetencia alapú oktatás folyik), Erdei iskolai foglalkozásokra, tanulmányi sétákra, kiállítások megtekintésére.

Tanóráinkon gyakran használunk természetes és újrahasznosítható anyagokat a munkadarabok elkészítéséhez (ÖKO)

Továbbhaladás feltételei a 3. évfolyam végén:

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.

- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.

4. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
2	72

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1. Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	8
2. Kifejezés és képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9
3. Vizuális kommunikáció Utazások	9
4. Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	10
5. A média társadalmi szerepe és használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetünkben	2
6. A média kifejezőeszközei a médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2
7. A média társadalmi szerepe és használata a média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	3
8. A média társadalmi szerepe és használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	3
9. Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	13
10. Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	6+7
Összes óraszám:	65+7=72

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva. Ezek felhasználhatók a kompetenciás foglalkozásokra (amely osztályban kompetencia alapú oktatás folyik), Erdei iskolai foglalkozásokra, tanulmányi sétákra, kiállítások megtekintésére.

Tanóráinkon gyakran használunk természetes és újrahasznosítható anyagokat a munkadarabok elkészítéséhez (ÖKO)

Továbbhaladás feltételei a 4. évfolyam végén:

- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészetben belül: arckép, csendélet, tájkép).
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
- A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése

Informatika**1–4. évfolyam**

Az alsó tagozatos informatikai fejlesztés során törekedni kell a témához kapcsolódó fogalmak korosztálynak megfelelő használatára, az informatikai eszközök működésének bemutatására, megértésére és alkotó felhasználására. Az informatikai környezettel való ismerkedés előtt célszerű megbeszélni a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat. Az *informatikai eszközök használata* témakör fejlesztési feladatainak megvalósítása során ösztönözni kell a tervszerű alkalmazást, fel kell hívni a figyelmet az interaktív beavatkozások hatásainak megfigyelésére és értelmezésére.

Az *alkalmazói ismeretek* témakör feldolgozása során a dokumentumszerkesztés eljárásainak megismerésére, grafikai programok használatára, egyszerű rajzok készítésére, módosítására, a tantárgyi tartalom jellemzőinek kiválasztását és rögzítését követően a tartalomnak megfelelő szöveges, rajzos dokumentumok egyéni vagy csoportos készítésére, a korosztálynak megfelelő feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használatára kerül sor. A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztását, rögzítését követően a tanulók értelmezik és csoportosítják az adatokat. Az információkezelés előkészítése érdekében közhasznú információforrásokat ismernek meg.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakör feldolgozása során a tanulók a tantárgyi tartalmakkal kapcsolatos, informatikai eszközökkel megoldható problémák megoldásában szereznek gyakorlatot. A problémamegoldás a hétköznapi tevékenységeket vagy egyéb folyamatokat különböző formában leíró algoritmusok értelmezésével, alkotásával, vizuális ábrázolásával fejleszthető.

A fejlesztés során cél, hogy a tanulók tanítói segítséggel olyan módszerekkel ismerkedjenek meg, amelyek különböző problémák megoldása során alkalmazhatók,

legyenek képesek a probléma azonosítására és részekre bontására, a cél egyértelmű megfogalmazására, a feladat tervezésére, elvégzésére, ellenőrzésére.

Az *infokommunikáció* témakör feldolgozása során a tanulók a különböző kommunikációs formákat, azok funkcióit, hatásait ismerik meg. Napjainkban az információszerezés eszközei és a kommunikáció lehetőségei gyorsan változnak, ezért fontos, hogy a tanulók nyitottak legyenek a változásokra. A hatékony munkavégzés érdekében egyre nagyobb az igény a gyors és pontos információszerezésre, ennek érdekében egyre fontosabbá válik a korszerű eszközök megismerése és az eszközökkel megvalósítható funkciók hatékony alkalmazása. Az információszerezéssel és kommunikációval kapcsolatos műveletek körében a hagyományos eszközök mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak az elektronikus eszközök. Az alkalmazott eljárások során többféle eszköz és módszer megismerését kell biztosítani.

Az információszerezés, a médiahasználat és a kommunikáció során egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a világháló, ezért az internet felhasználási lehetőségeinek megismerése, az alapvető szabályok betartása, a lehetséges veszélyek megismerése, az életkori sajátosságoknak megfelelő konkrét információforrások ismerete és irányított használata kiemelt fontosságú.

Az *információs társadalom* témakörben tanult ismeretek alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tervszerűen, tudatosan alkalmazzák az információs társadalom eszközeit. Az informatikai eszközök használata közben a tanulók információkat keresnek, azokat egymással megosztják. Az információk kezelése közben fel kell hívni figyelmüket az adatok biztonságos kezelésére, fel kell készíteni őket a technikai vagy egyéb jellegű problémák kezelésére.

A tanulók a különböző céllal szerveződő közösségek tagjaiként hozzájárulnak a közösség építéséhez, az értékrend kialakításához. A közösségi munka során ösztönözni kell az önismeret fejlesztését, az alkotó, kreatív tevékenységeket, tudatosítani kell, hogy minden tevékenységért személyes felelősséget kell vállalni.

Az elektronikus szolgáltatások terjedésével egyre fontosabb társadalmi igény, hogy a tanulók képessé váljanak az adott korosztály számára fejlesztett szolgáltatások használatára, ismerjenek meg olyan szempontokat, amelyekkel értékelhetik és megkülönböztethetik az eltérő minőségű és érdekeltsgű szolgáltatásokat, eldönthetik, hogy melyik szolgáltatás fontos és előnyös számukra. Tudatosítani kell bennük, hogy törekedniük kell a túlzott mértékű eszközhasználat elkerülésére, az optimális használat kialakítására.

A *könyvtári informatika* témakörben a könyvekhez és egyéb információforrásokhoz való pozitív attitűd kialakítása meghatározó a tanulásmódszertan és a tanulási motiváció alapozása során. Fontos cél, hogy a tanulók az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával tapasztalatokat és élményeket szerezzenek a könyvtárban végezhető szolgáltatásokhoz és tanuláshoz köthető tevékenységekről.

A könyvtárhasználóvá nevelés területén kiemelt jelentőségük van a meséknek, a játékos foglalkozásoknak, az alkotó tevékenységeknek. Ezek elsősorban a nyomtatott forrásokhoz kötődnek, de a széleskörű tapasztalatszerzés és a tanulók iskolán kívüli ismereteinek beépítése érdekében helyet kell kapniuk az elektronikus forrásoknak és más, nem hagyományos dokumentumtípusoknak is.

A gyermekeknek szánt szépirodalmi és ismeretterjesztő művek széles választéka minden tantárgy számára sok lehetőséget nyújt az egyes témák élményszerű, forrásalapú feldolgozására. A játékos foglalkozások során érdemes a könyvtár tereivel, használatának alapjaival, a legelterjedtebb dokumentumtípusokkal, segédkönyvekkel megismertetni a tanulókat.

Óraterv a kerettantervekhez – 1-4. évfolyam*				
	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Választható órakeret	2	2	3	3
<i>Ebből informatika</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>1</i>	
<i>Éves órakeret</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>36</i>	<i>36</i>

Az informatika órákat 1-3. évfolyamon a szülői igény szerint a választható órakeretből oldjuk meg.

Tematikai egység	órakeret			
	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Az informatikai eszközök használata	8 óra	8 óra	10 óra	4 óra
Alkalmazói ismeretek	4 óra	4 óra	10 óra	10 óra
Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel			6 óra	8 óra
Infokommunikáció	2 óra	2 óra	4 óra	6 óra
Az információs társadalom	2 óra	2 óra	4 óra	5 óra
Könyvtári informatika			2 óra	3 óra

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló ismerje fel és nevezze meg a számítógép fő részeit. Legyen képes kezelni a billentyűzet és az egeret, használatukkal a számítógéppel „kommunikálni”, és életkorának megfelelő oktatási célú programokkal tevékenykedni. Elakadás, hibaüzenet esetén tudjon segítséget kérni. Ismerje meg egy szövegszerkesztő és rajzoló szoftver alapvető szolgáltatásait, alkalmazásukkal tudjon egyszerű szöveges dokumentumot létrehozni, illetve ábrát, rajzot, illusztrációt készíteni. Legyen képes egyszerű, hétköznapi, illetve térbeli tájékozódási képességet fejlesztő algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani. Tudjon tájékozódni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában és innen dokumentumot választani. Legyen képes a választott dokumentum legfontosabb adatainak megnevezésére. Ismerje az információhordozók mindennapi életben leggyakrabban használt típusait. Legyen képes olvasmányairól röviden, szóban beszámolni.

A kerettantervben foglaltak megvalósíthatósága függ az iskolában meglévő szoftveres és hardveres feltételektől.

Technika, életvitel és gyakorlat

1–2. évfolyam

Célok és feladatok

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetet,

elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kezűgyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják. A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. a műszaki rajzi ismeretek megalapozása is ebben az időszakban kezdődik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdeményezőképeség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívélése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

Óraterv

	1. évfolyam	2. évfolyam
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	36	36

1. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Család, otthon, háztartás	7+1

Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16+1
Közlekedés	4+1
Közösségi munka, közösségi szerepek	5+1
Összes óraszám	32+4

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

Követelmények 1. osztály végén:

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának felismerése, megértése.
- A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján.
- Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás..
- Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok magabiztos alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

2. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Család, otthon, háztartás	7+1
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16+1
Közlekedés	4+1
Közösségi munka, közösségi szerepek	5+1
Összes óraszám	32+4

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

Követelmények 2. osztály végén:

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.

- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
- Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálás anyagok, textilek magabiztos alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

3-4. évfolyam

Célok és feladatok

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az, hogy a kulcskompetenciák fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

A „kezdeményezőképeség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

3. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Család, otthon, háztartás	7+1
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16+1
Közlekedés	4+1
Közösségi munka, közösségi szerepek	5+1
Összes óraszám	32+4

4. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Család, otthon, háztartás	7+1
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16+1
Közlekedés	4+1
Közösségi munka, közösségi szerepek	5+1
Összes óraszám	32+4

A szabadon felhasználható 10%-ot tanulmányi sétákra, kiállítások megtekintésére, népi kismesterségek megismerésére, különböző tulajdonságú anyagok vizsgálatára, és a kompetenciás modulokra fordítjuk.

Testnevelés és sport

Célok és feladatok

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban.

Az alapvető balesetvédelmi előírások megismerése, korlátaink felfedezése aktív megtapasztalással. Problémahelyzetek adása, megoldatása. Kreatív gondolkodás alakítása mozgásos feladatokkal. Egyszerűbb torna eszközök használata. Összetett feladatokon keresztül mozgás koordináció fejlesztése.

A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Életkorának megfelelő terhelhetőség fokozott növelése. A félelem érzet leküzdése. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a

testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. Robbanékonyság fokozása verseny helyzetekben. Fogójátékok megismerése fajtáinak megismerése. Váltó versenyeknél a váltás formájának megismerése.

Csapatjátékok megismerése, közös játszás. Egymásra utaltság szerepe a csapatjátékokban. Mások sikerének elismerése, együtt örülés. Mozgásos játékok verstanulással, ritmus érzék fejlesztése. Hagyományörzés.

A biztos labdafogás, labda vezetés kialakítása páros gyakorlatokon keresztül. Kitartásuk növelése. Biztos marok fogás a maroklabda használatával. Medicin labda izom fejlesztő hatásának kihasználása.

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt.

Iskolánkban, szülői igény alapján heti 3x1 órában úszásoktatásra van lehetőség az 1-3 évfolyamon. Az úszás oktatás során megismerkedik az úszás nemekkel, ugrásokkal. Lehetősége van versenyeken megmérgettni magát.

Óraterv

	1. évfolyam	2. évfolyam
Heti óraszám	5	5
Éves óraszám	180	180

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1.1 Előkészítő és preventív mozgásformák	10
1.2 Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszásgyakorlatokban (választható)	(111)
2. . Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	40
3. Manipulatív természetes mozgásformák	30
4. Természetes mozgásformák a tornajellegű feladatmegoldásokban és gyermektáncokban	18
5. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	25
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	16
7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	8
8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15+18
Összes óraszám:	162+18

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

Követelmények 1. osztály végére:

Előkészítő és preventív mozgásformák

A testrészek megnevezése.

A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.

Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben.

Az iskolatáska gerinckímélő hordása.

A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.

Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.

Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák

A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.

A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban.

A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.

A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.

2. évfolyam

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1.1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10
1.2. Úszásoktatás (választható)	(111)
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38
3. Manipulatív természetes mozgásformák	27
4. Természetes mozgásformák a tornajellegű feladatmegoldásokban és gyermektáncokban	15
5. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	20
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15

7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7
8. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszásgyakorlatokban	15
9. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15+18
Összes óraszám:	162+18

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

Követelmények 2. osztály végére:

Előkészítő és preventív mozgásformák

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.

A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.

A medence középhelyzete beállítása.

A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.

Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia-befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.

Manipulatív természetes mozgásformák

A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.

Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.

A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.

Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.

A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.

Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban

Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.

Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kispályákban.

A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban

A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.

Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban

Az általános uszodai rendszabályok, baleset-megelőzési szempontok ismerete, és azok betartása.

Tudatos levegővétel.

Bátor vízbeugrás.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.

Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

3-4. évfolyam

Célok és feladatok

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgás-készségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél.

A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist.

A mozgásos tevékenységek közbeni kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul, a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja.

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztatatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulás magasabb szintjére kerülnek.

A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az *ön- és társértékelés*.

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban. A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a *hatékony, önálló tanulás* és a *szociális és állampolgári*

kompetencia kialakítása eredményes módon valósulhat meg. Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs* hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A *kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését.

3. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
5	180

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27
3. Manipulatív természetes mozgásformák	35
4. Természetes mozgásformák a tornajellegű feladatmegoldásokban és gyermektáncokban	15
5. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	20
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15
7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7
8. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszásgyakorlatokban	18
9. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	12+18
Összes óraszám:	162+18

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

Követelmények:

- A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása.
- Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.
- Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása eszköz nélkül és különböző eszközökkel.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.

- Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra *haladó mozgás közben*. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben.

Labdavezetések kézzel:

- Váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban.
- A tanult tornaelemek végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett.
- Nyújtott karú támaszhelyzetek. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek.

Talajgyakorlatok: gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből emelés zsugor fejjállásba, felugrás kéztámasszal különböző szerekre, támaszúgrások.

- A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
- Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játéokban.
- Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról.
- Motivált tanulás a játék folyamatában.
- A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.
- A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai.

4. évfolyam

Heti óraszám	Éves óraszám
5	180

A tematikai egységeket áttekintő táblázat

Tematikai egység megnevezése	Órakeret
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27
3. Manipulatív természetes mozgásformák	35
4. Természetes mozgásformák a tornajellegű feladatmegoldásokban és gyermektáncokban	15
5. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban	20
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptermikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15

7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7
8. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszásgyakorlatokban	18
9. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	12+18
Összes óraszám:	162+18

A pirossal jelölt órák a szabadon felhasználható 10%-os órakeret terhére lettek beosztva.

A felhasználható 10%-ot úszásra, havas játékokra, korcsolyázásra, sétákra használjuk fel.

Követelmények:

- A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása.
- Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.
- Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása eszköz nélkül és különböző eszközökkel.
- A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.
- A tanult tornaelemek, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett.
Talajgyakorlatok: gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből emelés zsugor fejjállásba, felugrás kéztámasszal különböző szerekre, támaszugrások
- Nyújtott karú támaszhelyzetek. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek.
- A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
- Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban.
- Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról.
- Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről.
- A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.
- A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai.

Felső tagozat:

Magyar nyelv és irodalom

5–8. évfolyama számára

A kerettanterv javaslatait elfogadva, az irodalmi kultusz helyi ápolását szem előtt tartva adaptáljuk az OFI tanmeneteit.

Óraszámok:

5-6. évfolyamon az emelt szintű angol nyelvet tanuló osztályok heti 2-2 órában tanulják a magyar nyelvet és irodalmat. A normál tantervű osztályokban a magyar nyelv óraszámát heti 2 óra, az irodalmat heti 2,5 órában oktatjuk.

7-8. évfolyamon minden osztályban heti 2-2 órában tanulják diákjaink a magyar nyelvet és irodalmat.

A 7. évfolyamon a szabadon felhasználható órakeret terhére biztosítjuk a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítására a 2-2 órát.

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható órakeretet a tematikai egységek között osztottuk el.

Magyar nyelv óraszám: az 5-8. évfolyamon: évi 72 óra

Irodalom óraszám: az 5-6. évfolyamon emelt szintű angol nyelvet tanuló osztályokban: évi 72 óra

Irodalom óraszám: az 5-6. évfolyamon normál tantervű osztályokban: évi 81 óra

Célok, feladatok:

- anyanyelvi kompetencia fejlesztése
- digitális kompetencia fejlesztése
- szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése
- az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése
- önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése
- szövegértés, szövegalkotás képességének fejlesztése, OKM mérésre való felkészülés
- olvasási, ismeretszerzési és feladatmegoldási stratégiák kialakítása, fejlesztése
- problémamegoldó és fogalmi gondolkodás fejlesztése
- helyesírás fejlesztése
- erkölcsi ítélőképesség fejlesztése
- hazaszeretet, nemzettudat erősítése
- környezettudatos nevelés, egészségnevelés (parkban tartott órák)
- fogyasztóvédelemre való nevelés lehetőségei a tantárgyainkban

A magyar irodalmi kánon néhány alpművének megismerésével a nevelési célokat szolgáljuk. Az anyanyelvi nevelés területén kiemelt feladat a diákok meglévő gyakorlati nyelvi tudására építve – a nyelvet használó nézőpontjából kiindulva – a nyelvnek, mint működő, változó rendszernek az élményalapú megtapasztalása, megfigyeltetése

5-6. évfolyam

A kerettanterv irodalomtanítási részének ez a szakasza úgy tekint erre a fejlesztési periódusra, mint amely már lehetőséget ad az irodalom jelenségének mélyebb megértésére. Nemcsak a kultúra hordozójának tekinti az irodalmat, és nemcsak a kommunikáció egyik változatának, hanem olyan tevékenységnek, amelyben egy-egy alkotón keresztül voltaképpen az emberiség a megszólaló, s a műalkotásban nem tesz mást ez a cselekvő alany, mint hogy önmaga számára fogalmazza meg legfőbb dilemmáit és az azokra adható lehetséges válaszokat. Ennek megfelelően a János vitéz és a Toldi, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények kapcsán ez a kerettantervi rész a nagy emberi kérdésselvetésekkel való ismerkedés helyének is tekinti az irodalomórát. Ennek előfeltétele a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló életkorából fakadó absztrakciós szintjét, és korlátozza önmagát és kérdésselvetéseit ennek megfelelően. Ennek megfelelően 5–6. évfolyamon számos képességszintet el kell érni. Beszédképesség szempontjából az 5–6.

évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából.

A továbbhaladás feltétele 5-6. osztályban magyar nyelv és irodalom tantárgyból

Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kérdés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.

Írott szöveg megértése és alkotása

A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Ismeri a szövegszerkesztés alapvető eljárásait.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanuló ismeri a főbb beszélőszervek működését. Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlégzésre törekszik.

Felismeri, és hatásuk néhány szavas értékelésével megnevezi a hangutánzó, a hangulatfestő, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat különböző szövegekben, törekszik ezek használatára a szóbeli és írásbeli fogalmazásokban.

Íráskép és helyesírás

Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

A tanuló képes a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Memoriterként a kerettantervben meghatározottak szerint képes lírai művek elsajátítására.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Alapvető érzelmeket, erkölcsi magatartásformákat azonosítani tud. Képes véleményének rövid, kulturált megfogalmazására.

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és - megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és

szövegépítő eljárásokkal. Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Irodalomismeret szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalakítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit

A továbbhaladás feltételei magyar nyelv és irodalomból a 7-8. évfolyamon

Beszédművelés, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni.

Az írott szöveg megértése és alkotása

A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése,

A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére.

Memoriterként lírai alkotásokat sajátít el a kerettanterv előírásait szem előtt tartva.

Íráskép, helyesírás

A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az idézés helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példával történő bemutatására. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket.

Angol nyelv

3-4. osztály

Célok, feladatok:

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegen nyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban, vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

3. osztály

Időkeret: 72 óra/év, 2 óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
1. Ki vagyok?	3	2	
2. Az iskolában	4	2	2
3. Játékok	4	2	
4. Ételek, vásárlás	5	2	2
5. A parkban	4	2	
6. Az otthon és a ház körül élő állatok	5	2	2
7. Külső tulajdonságok	4	2	2
8. Clothes	4	2	
9. Sport	4	2	2

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során projectmunkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése: A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol. Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésre néhány szóval, egyszerű mondatokkal válaszol.

Beszédkésztség: A tanuló egy szóval vagy hiányos, egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, ismert dolgokat megnevez, néhány mondókát, verset, dalt reprodukál.

Olvasott szöveg értése: A tanuló felismeri a tanult szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatot megért, ismert nyelvi elemekből álló szövegben fontos információt megtalál.

Íráskészség: A tanuló helyesen leír ismert szavakat, egyszerű mondatokat alkot.

4. osztály

Időkeret: 108 óra/év, 3óra/hét)

Fejezetek	Az új tananyag feldolgozásának óraszám	A gyakorlás óraszám	Az összefoglalás, ellenőrzés óraszám
1.Köszönés, bemutatkozás	2	2	1
2.A család	6	6	2
3.Ételek	6	6	2
4.Vadállatok	6	6	2
5.A város	5	6	2

6.Szabadidő	5	6	2
7.Foglalkozások	5	6	2
8.Időjárás	5	5	2

A szabadon felhasználható 10%-ot az Ünnepek témakörre, valamint az Idegen nyelvi témahét során projectmunkák készítésére fordítjuk.

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése: Játékos feladatok segítségével a tanult szókincs megértése. A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást. Kérdésre rövid mondatral válaszol.

Beszédkésztség: Kérdésekre reagálás, a tanult alakokkal válasz adása vagy a cselekvés bemutatása. Egyszerű kérdések feltevése és válaszadás különböző szituációkban. Egész mondatokban való kérés. Udvarias formák használata. Egyszerűbb minőségi és mennyiségi viszonyok kifejezése.

Olvasott szöveg értése: A tanult szavak és mondatok írott alakjának felismerése. A tanult nyelvtani elemekkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondat megértése, fontos információ megtalálása rövid szövegben.

Íráskészség: Egyszerű mondatok alkotása. Hiányos mondatok kiegészítése a tanult nyelvtani elemek alkalmazásával.

5-8. osztály

Évfolyamonkénti célok és feladatok

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Megértik az órai tevékenységekre vonatkozó egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő nyelvismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott szövegeket, az írást is elkezdték az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és gondolataikat egyszerű formában már írásban is ki tudják fejezni. Ismerik a játékos nyelvtanulás örömeit, és a feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Az 5–6. évfolyam céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a tanulók sikerélményének biztosítása értelmes munkával. Fontos cél a beszédértés és a beszédkésztség fejlesztése, ami mellé fokozatosan felzárkózik az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A nyelv elsajátítása kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetekben történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerzésre, illetve az információ feldolgozására. A kerestantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak.

A négy év során a diákoknak el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, ami lehetővé teszi számukra az osztályterem falain kívülről jövő idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást. Fontos, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban legyen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. A digitális kompetencia is egyre nagyobb szerepet kap, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony módja.

A nyolcadik osztály végére a tanulók nyelvtudása eléri azt a mérhető szintet, amellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni.

Fejlesztési követelmények

A tanuló képes követni a célnyelvi óravezetést, idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakcióban sikerrel részt venni. Képes a tanárral és társaival együttműködni a nyelvórai feladatok megoldásában, párbeszédet tud folytatni, és minta alapján egyszerűbb szövegeket is alkot. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasásértés, szókincs, fogalmazás stb.), kialakult és továbbfejleszhető nyelvtanulási stratégiái vannak. Kialakul az igény benne, hogy az osztályterem kívüli idegen nyelvi hatásokat (tévéműsorok, újságok, internet stb.) is megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében.

A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén A2 szint.

Témalista (ajánlás)

- Én és a családom: személyi adatok; foglalkozások; otthoni teendők, kötelességek; családi ünnepek.
- Emberi kapcsolatok: barátság; emberek külső és belső jellemzése.
- Tágabb környezetünk: falu, kisváros, nagyváros, ország; a lakóhely bemutatása.
- Természeti környezetünk: a természet megóvása; Földünk nevezetes tájai; veszélyeztetett növények és állatok.
- Az iskola világa: az iskola bemutatása; az ideális órarend; az ideális iskola.
- Egészséges életmód.
- Étkezés: étkezési szokások nálunk és más országokban; különleges ételek és ételreceptek.
- Vásárlás: mindennapi bevásárlás; ajándékok ünnepekre.
- Utazás: utazási előkészületek; a kedvenc közlekedési eszközöd.
- Szabadidő és szórakozás: sport az iskolában és az iskolán kívül; tévé, videó, számítógép és olvasás.

Időkeret, óraszámok

Óraterv – 5–8. évfolyam					
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	Összesen
Normál tantervű osztályok	3	3	3	3	108
Emelt szintű osztályok	5	5	5	5	181

5. és 6. évfolyamon a kerettantervben meghatározott tananyagtartalom 10%-ában a fenti fogalomkörök és kommunikációs szándékok differenciált gyakorlására kerül sor.

5. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol; ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért; egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkésztség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol; közléseket fogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas; egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál, lényegét megérti.

Íráskésztség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

6. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr, lényegét megérti

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrába rendezett mondatokban válaszol; jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér; tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas; egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál, lényegét megérti.

Íráskésztség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözet) létrehoz.

7. évfolyam

Emelt szintű osztályban:

A 8. évfolyam végén célunk, hogy minél többen sikeres alapfokú nyelvvizsgát tegyenek. Ennek megfelelően már 7. osztályban a kerettantervben meghatározott tananyagtartalom 10 %-ában ún. kommunikációs órát tartunk, melynek tananyaga szorosan kapcsolódik az alapfokú szóbeli nyelvvizsga követelményeihez, az ott előforduló társalgási témákat vesszük sorra.

Ennek megfelelően a kommunikációs fogalomkörök:

- család
- napirend
- lakóhely, lakás
- hobbi, érdeklődési kör
- étkezés, étterem, receptek, szolgáltatások
- egészség, sport
- időjárás, öltözködés, divat
- közlekedés, utazás
- szórakozás, színház, mozi, olvasás

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése

A tanuló megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri, lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrába rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel, eseményeket mesél el; megértési probléma esetén segítséget kér; részt vesz egyszerű párbeszédben, beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget elolvas; abban fontos információt megtalál; lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlés) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő szöveget ír.

8. évfolyam

Emelt szintű osztályokban a fentiekén túl a kerettantervben meghatározott tananyagtartalom 10 %-ában kommunikációs, illetve írásos órát tartunk.

Kommunikációs órán:

- 7. osztályban megismert fogalomkörök ismétlése, gyakorlása
- Szituációk alapján párbeszéd készítése
- Képleírások

Írásos órán:

- levélírás szabályai
- alapfokú nyelvvizsga feladatok gyakorlása

A továbbhaladás feltételei:

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr, lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkezteti; a kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédképesség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrába rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél; megértési probléma esetén segítséget kér; egyszerű párbeszédben részt vesz; fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas; abban fontos információt megtalál, lényegét megérti; a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Írásképesség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levelet) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír; kb. 50-70 szavas jellemzést, beszámolót ír.

Német nyelv

5-8. évfolyam

1. A német nyelv tantárgy általános céljai és feladatai

Az idegen nyelv műveltségi terület, ezen belül pedig a német nyelv tantárgy céljai és tartalma összhangban állnak a Nemzeti alaptanterv (Nat) (2012) többi műveltségi területének céljaival, tartalmával, és az Európa Tanács ajánlásaival. A nyelvtanulás folyamata a Nat bevezetőjében megfogalmazott kulcskompetenciákra épül. Az idegen nyelv tanulásának és tanításának alapvető célja a kommunikatív idegen nyelvi kompetencia kialakítása és fejlesztése. A fejlesztési feladatok minden nyelvelsajátítási szinten (A1, A2, B1, B2, C1, C2) a következő receptív és produktív készségek fejlesztését foglalják magukba: beszédértés, olvasásértés, beszédképesség, írás.

Az általános iskola végére a Nat (2012) minden diák számára előírja legalább egy élő idegen nyelvből az A2-es, azaz az európai alapszint elérését.

A nyelvtanításon belül különbséget kell tennünk a kisgyermekkor, illetve a későbbi nyelvtanítás között: A 4. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása, illetve a tanulók

érdeklődésének felkeltése a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A hallott szöveg értésének fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). Természetes része a gyerekek órai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.

A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A tanulók a kezdő szakasz végére elért nyelvi szintje KER szintben nem adható meg.

A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek, megértik a tanár kéréseit, óravezetését, ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, bíznak magukban, és néhány alapvető stratégiát már használnak.

A négy tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása értelmes munkával. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerezésre, illetve információ-feldolgozásra. A 4. évfolyamon megadott témakörök a tanulók életkorának megfelelően új szempontból, magasabb nyelvi szinten újra feldolgozhatók és bővíthetők, ezért az új témák mellett ezek is szerepelnek az 5-8. évfolyamon.

A 10–14 éves korosztály nyelvelsajátítása során jobban támaszkodik memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, de egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. A szabályok ismerete ugyanakkor csak kismértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A nyelvhasználatban a folyamatosság erősségük a nyelvhelyességgel szemben, de emellett szükség van a legfontosabb struktúrák automatizálására is. Cél, hogy esetleges nyelvi hibáikat maguk vegyék észre és javítsák, így segíthetjük őket autonóm nyelvtanulóvá válni.

A négy év során a diákoknak el kell jutniuk a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást.

A nyolcadik osztály végére a tanulók nyelvtudása elérheti azt a mérhető szintet (A1+/A2), mellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni.

Az IKT alkalmazások készségszintű kialakítása és fejlesztése

A tanulóknak tapasztalatokat és jártasságot kell szerezni a kommunikációs és információs technológiák felhasználásában idegen nyelvi tanulmányaik során, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást.

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) minden eddiginél több lehetőséget biztosítanak a nyelvtanulóknak és tanároknak a célnyelvvel és célnyelvi közösséggel kialakítható közvetlen kapcsolatra. Az IKT jelentősen növelheti a nyelvtanítás és nyelvtanulás eredményességét, közvetlen hozzáférést biztosítva a célnyelvi kultúrához, azaz lehetővé teszi autentikus célnyelvi modellek keresését és felhasználását. Az IKT a korszerű nyelvoktatás, a differenciálás kiváló eszköze.

A nyelvtanulási stratégiák kialakítása

A nyelvtanulási folyamat sikeressége szempontjából kiemelt jelentőségűek a nyelvtanulási stratégiák. Az idegennyelv-tanulás nyújtson további lehetőséget az eredményes tanulás módszereinek elsajátítására: az előzetes tudás mozgósítására, az egyénre szabott módszerek kialakítására, a csoportos, együttműködő tanulásra, az önművelés igényének kialakítására, az élethosszig tartó tanulás fontosságának felismerésére.

Időkeret, óraszámok

Óraterv – 4–8. évfolyam						
Tantárgyak	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.	Össz.
Német- normál tantervű osztályok	1,5	3	3	3	3	108
Német- angol emelt szintű osztályok	-	2	2	2	2	72

Fejlesztési feladatok

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam
Első idegen nyelv-normál tantervű osztályok	KER szintben nem megadható	A1	A1- A1+/A2
Második idegen nyelv- angol emelt szintű osztályok	–	–	A1

A kerettantervi +10% tartalom kitöltéséhez használjuk a tankönyvekhez tartozó kiegészítő és ellenőrző feladatsorokat minden évfolyamon. Ezek alkalmasak gyakoroltatásra, differenciálásra. Ünnepekhez, aktualitásokhoz, helyi sajátosságokhoz kapcsolódó projektek, projekthetek, internetes oldalak feladatai szintén részét képezhetik a 10 % kitöltésének.

Követelmények

5. évfolyam

- Bemutatkozás – kérdés- válasz
- Család: Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.
- Otthon- szűkebb és tágabb környezet
- Állatok-rövid bemutatás – tudjon megfogalmazni néhány mondatot
- Ünnepek és hagyományok: Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.
- Iskola, órarend ismertetése – Tantárgyak – tevékenységek - vélemény
- Alapvető élelmiszerek megnevezése – egészséges ételek, kedvenc ételek
- Öltözködés, tetszés, nemtetszés kifejezése
- Évszakok hónapok nevei, időjárás, óra ismerete
- Sport: Kedvenc sportom
- Szabadidős tevékenység – Kedvenc időtöltésem a barátokkal.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése:

- követni tudja a kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetést;
- megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasításokat;
- megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdéseket, a néhány rövid mondatból álló megnyilatkozásokat;
- felismeri a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, ezekből képes következtetni a szövegek témájára;
- a megértést segítő feladatokra támaszkodva képes kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből;

Beszédképesség

Szóbeli interakció:

- A tanuló képes egyszerű kérdéseket feltenni ismert témáról, illetve egyszerű nyelvi eszközökkel válaszolni a hozzá intézett kérdésekre;
- képes rövid beszélgetést folytatni ismert témáról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;
- képes rövid beszélgetést folytatni a társakkal a tanult témáról;
- közösen elő tud adni rövid, egyszerű szövegeket;
- kiejtése az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelít, intonációja helyes és beszédtempója megfelelő.
- el tud mondani rövid, egyszerű szövegeket, illetve elő tud adni társaival közösen, tanári segítséggel párbeszédet;

Olvasott szöveg értése:

- egyszerű, autentikus szövegekből képes kiszűrni néhány alapvető információt;
- el tudja végezni az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatokat;
- a készségeket, képességeket kreatívan használja az olvasott szövegek értelmezéséhez;

Íráskészség:

- A tanuló képes ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat írni;
- megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegeket alkot;
- írásbeli válaszokat ad személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
- elvégzi a közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatokat

6. évfolyam

- Család: Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.
- Egészséges életmód: A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás
- Ünnepek és hagyományok: Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.
- Idő, időjárás: Évszakok és hónapok. Időjárás.
- Szabadidő: Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem a barátokkal.
- Öltözködés: Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat. Természet, állatok: Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Kontinensek, tájegységek
- Sport: Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom.

A továbbhaladás feltételei**Hallott szöveg értése:**

- A tanuló követni tudja a kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetést; megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasításokat;
- megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdéseket, a néhány rövid mondatból álló megnyilatkozásokat;
- felismeri a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, ezekből képes következtetni a szövegek témájára;
- a megértést segítő feladatokra támaszkodva képes kiszűrni a lényegét és néhány konkrét információt ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből;

Beszéd-készség:

- képes beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva kifejezni;
- képes egyszerű kérdéseket feltenni ismert témáról, illetve egyszerű nyelvi eszközökkel válaszolni a hozzá intézett kérdésekre;
- képes rövid beszélgetést folytatni ismert témáról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;
- képes rövid beszélgetést folytatni a társakkal a tanult témáról; el tud mondani rövid, egyszerű szövegeket, illetve elő tud adni társaival közösen, tanári segítséggel párbeszédet;

Olvasott szöveg értése:

- a megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert neveket, szavakat és mondatokat;
- megérti a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegét;
- el tudja végezni az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatokat;

Íráskészség:

- képes ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat írni;
- írásbeli válaszokat ad személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
- elvégzi a közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatokat;

7. évfolyam

- Család: Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.
- Otthon: Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban.
- Étkezés: Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.
- Öltözködés: Ruhadarabok Kedvenc ruháim. Divat világa.
- Iskola, barátok: Iskolám. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.
- Szabadidő, szórakozás: szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.

A továbbhaladás feltételei**Hallott szöveg értése**

- A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasításokat;
- megérti az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdéseket és kijelentéseket;
- felismeri a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavakat, szó- és – beszéd fordulatókat, és ezekből következtet a szövegek témájára, tartalmára;
- követi az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- egyre önállóbban alkalmaz néhány, a megértést segítő alapvető stratégiát.

Beszéd-készség**Szövegi interakció**

- A tanuló kommunikálni tud egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;
- kérdést tud feltenni kiszámítható, mindennapi helyzetekben, választ ad a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszédet folytat;
- törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
- képes saját magáról és közvetlen környezetéről röviden, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggően beszélni;
- el tud mesélni rövid, egyszerű történeteket;
- használ egyszerű nyelvtani szerkezeteket és mondatfajtákat;
- összekapcsolja a szavakat, szócsoportokat, egyszerű cselekvéseket, történéseket lineáris kötőszavakkal.

Olvasott szöveg értése

- A tanuló megérti az életkorának megfelelő témájú autentikus szövegek lényegét, képes a szövegekből az alapvető információk kiszűrésére;
- elvégzi az olvasott szövegekre vonatkozó feladatokat;
- egyre tájékozottabb a célnyelvi kultúráról;

Íráskészség

- A tanuló összefüggő mondatokat ír a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról;
- az írást kommunikációs eszközként használja az egyszerű interakciókban;
- képes a gondolatok kifejezésére egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatok sorokban;

8. évfolyam

- Család: Én és a családom. Családtagok bemutatása, jellemzése
- Ünnepek és szokások: Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.
- Város, bevásárlás: Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Híres városok és nevezetességeik. Szombathely nevezetességei.
- Utazás, pihenés: Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.
- Fantázia és valóság: Kedvenc olvasmányaim, könyveim
- Múltunk és jövőnk: Családom múltja, gyökereim
- Szabadidő, szórakozás: Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal.

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

- A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasításokat;
- megérti az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdéseket és kijelentéseket;
- felismeri a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavakat, szó- és beszédfordulatokat, és ezekből következtet a szövegek témájára, tartalmára;
- követi az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- képes a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrésére az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva;
- egyre önállóbban alkalmaz néhány, a megértést segítő alapvető stratégiát

Beszédkészség

Szóbeli interakció

- A tanuló kommunikálni tud egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal;
- kérdést tud feltenni kiszámítható, mindennapi helyzetekben, választ ad a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszédet folytat;
- törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
- képes saját magáról és közvetlen környezetéről röviden, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggően beszélni;
- be tudja mutatni munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel;
- el tud mesélni rövid, egyszerű történeteket;
- meg tud fogalmazni egyszerű állításokat, összehasonlításokat, magyarázatokat, indoklásokat;
- használ egyszerű nyelvtani szerkezeteket és mondatfajtákat;
- összekapcsolja a szavakat, szócsoportokat, egyszerű cselekvéseket, történéseket lineáris kötőszavakkal, és kifejezi az ok-okozati összefüggéseket;
- alkalmazza a célnyelvi normához közelítő kiejtést, intonációt és beszédtempót

Olvasott szöveg értése

- A tanuló megérti az ismerős témákról szóló rövid szövegeket;
- megtalálja az alapvető információkat az egyszerű, hétköznapi szövegekben;
- megérti az életkorának megfelelő témájú autentikus szövegek lényegét, képes a szövegekből az alapvető információk kiszűrésére;
- elvégzi az olvasott szövegekre vonatkozó feladatokat;
- egyre tájékozottabb a célnyelvi kultúráról;

Íráskészség

- A tanuló összefüggő mondatokat ír a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról;
- az írást kommunikációs eszközként használja az egyszerű interakciókban;
- képes a gondolatok kifejezésére egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatok sorokban;
- a nyelvismeret kreatívan alkalmazza egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról;

Matematika

Iskolánkban kitüntetett figyelmet fordítunk a matematika tantárgy oktatására. Minden felsős évfolyamon heti 4 órában oktatjuk a matematikát. A 2013-2014. tanévtől az emelt szinten angol nyelvet tanuló osztályok tanulói a választható órakeret terhére csoportbontásban német nyelvet (2 óra/hét) vagy matematika-informatika (1-1 óra/hét) tantárgyakat választhatnak. Az igény szerint létrejött matematika-informatika tanulócsoporthoz (minimum 8 fő) foglalkozásainak témája az adott évfolyam követelményrendszeréhez és tematikájához igazodik. Célja a matematikai kompetenciák fejlesztése.

A matematika iránt érdeklődő diákok tehetség gondozását, a versenyek feladatanyagának feldolgozását szakköri keretek közt végezzük. Szakkörös tanulóink részt vesznek az aktuális matematika versenyeken.

A 8. évfolyamosok számára az első félévben a felvételi időpontjáig felvételi előkészítőt tartunk. A foglalkozásokon a tananyag tematikus, rendszerező, elmélyítő átisméltése után az elmúlt évek központi felvételi feladatsorait dolgozzuk fel.

A lassabban haladó tanulók egyéni képességeinek fejlesztését tanórákon és kis létszámú csoportban, differenciált fejlesztő foglalkozásokon végezzük a szakvélemények alapján.

Javasolt tananyagbeosztás

Az egyes évfolyamokon az óraszámokat a NAT ajánlása alapján készítettük el. 5. évfolyamon 4 óra/hét; 6–8. évfolyamokon is 4 óra/hét. (A NAT ajánlása heti 3 óra, a szabad órakeret terhére heti +1 órát biztosítunk.) A táblázatban a 10% szabad órakeretet felosztottuk a tematikai egységek között. Ezeket az órákat gyakorlásra, felzárkóztatásra fordítjuk. A körülményektől függően a javasolt tananyagbeosztást módosítjuk.

Témakörök	5. évfolyam heti 4 óra	6. évfolyam heti 4 óra	7. évfolyam heti 4 óra	8. évfolyam heti 4 óra
Gondolkodási és megismerési módszerek	2+foly.	2+foly.	folyamatos	6+foly.
Számelmélet, algebra	82	83	59	49

Geometria	38	40	55	60
Függvények, az analízis elemei	12	3	16	19
Statisztika, valószínűség	4	4	6	6
<i>Ismétlés, ellenőrzés</i>	10	16	12	8
Összesen	148	148	148	148

5–6. évfolyam

Célok, feladatok:

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyíteni és kiterjeszteni. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmód, egy tanulási stratégia, ítélőképesség, megértés és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használni a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készíteni, ilyeneket értelmezni, elemezni és felhasználni; halmazokat jellemezni, szabályszerűségeket észrevenni, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmazni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal a problémamegoldásban együttműködni, gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszerezni. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulók a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő modelleket alkossanak. Fokozatosan fejleszteni kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

5. évfolyam kimeneti követelményei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
- Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása.
- Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint.
- Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása.
- Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása.
- A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításához szükséges kifejezéseknek a helyes használata.

Számtan, algebra

- Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése.
- A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval.
- Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése.
- Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal.
- Tizedes törtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedes törtek kerekítése. Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal.
- Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
- Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolút érték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban.
- A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése).

A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.
- Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdigramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése.

Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján.

Geometria

- Térelemek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára.
- Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével.
- A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése.
- Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A körző, vonalzó célszerű használata.
- A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint.
- Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása.
- A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, kerületük kiszámítása konkrét feladatokban.
- Sokszögek területének meghatározása alkalmi mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe.
- A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglatest hálója, felszínének meghatározása.
- A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete.
- A kerület-, a terület- és a térfogatszámításról tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban.
- Testek ábrázolása; építése.

- A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete.

Valószínűség, statisztika

- Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
- Néhány szám számtani közepének kiszámítása.

Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.

6. évfolyam kimeneti követelményei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
- Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása.
- Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint.
- Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása.
- Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása.
- A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata.

Számtan, algebra

- A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete.
- Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 4, 5, 9, 10, 25, 100) ismerete, alkalmazása.
- Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolút érték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása.
- Törtek, tizedes törtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedes törtek kerekítése. Törtek, tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedes törtekkel is).
- Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
- Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság [és a fordított arányosság] értése, használata.
- A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása.
- Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel.
- Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése.

A hosszúság, terület, térfogat, úrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.
- Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése.

- Az egyenes arányosság mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése.
- Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján.

Geometria

- Tételek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata.
- Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével.
- Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése.
- Adott tulajdonságú ponthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete.
- A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése.
- Alakzatok tengelyese tükröképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése.
- A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek területének kiszámítása.
- A háromszögek osztályozása szögeik szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés).
- A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög területének kiszámítása.
- A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában.
- A téglalast, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata.
- A téglalast térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban.

Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.

Valószínűség, statisztika

- Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása.
- Néhány szám számtani közepének kiszámítása.

Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása.

7–8. évfolyam

Célok, feladatok:

Tizenhárom éves kortól a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A

matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni. Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyoznünk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mindinkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresni.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyagrészen segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reál tárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reál tárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

7. évfolyam kimeneti követelményei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása.
- A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
- Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése.
- Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában.
- Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során.

Számтан, algebra

- A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. A négy alpművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedes tört alakban adott racionális számok körében.
- A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal.
- Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. A normálalak használata a számok egyszerűbb írására.
- A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
- Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtényezőkre bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény.
- Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban.
- A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása..
- Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
- Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése. Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)

Összefüggések, függvények, sorozatok

- A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete.
- Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása.
- Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása.
- Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata.
- A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg összegtartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
- Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.

Geometria

- A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
- Ismeri a vektor fogalmát.
- Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban.
- A szögparók ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban.
- Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
- Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában.
- Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.
- A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat.
- Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket.
- Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét.

Valószínűség, statisztika

- Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben.

Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása.

8. évfolyam kimeneti követelményei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.
- A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor ..., ha ...”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
- Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata.

- Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkusziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában).
- Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során.

Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.

Számтан, algebra

- A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
- A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása.
- Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. [Számolás normálalakkal egyszerűbb esetekben.]
- Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában.
- A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben.
- Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása.
- Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.
- Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegegyenesen.

Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)

Geometria

- Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú pont-halmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a

szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet.

- A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat.
- Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaiik szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése.
- A Pitagorasz-tétel kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.
- Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában.
- Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.
- Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt.
- Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására.
- Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban.

Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete.
- Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása.
- Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása.
- Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata.

- A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
- A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon).
- Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani sorozat felismerése.

Valószínűség, statisztika

- A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben.
- Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonal-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése.

Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Célok és feladatok

Az *ember és társadalom* műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a *történelem* mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történelmi valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettánításra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig tartó tanulás igényének megfelelően – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, és tudjanak belőlük következtetéseket levonni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Elvárás, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő/visszatérő és hosszmetseti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A *társadalmi és állampolgári ismeretek* témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül bonyolult élethelyzetekben.

A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreikhez tetszés szerint, több helyen is hozzá kapcsolhatók a *médiaismeret* tartalmi, melyeket úgy érdemes beépíteni

a helyi tantervbe, hogy azok egyszerre segítsék az adott tartalom jobb megértését, valamint az általános iskolai médiaoktatás fejlesztési céljainak megvalósulását.

Időkeret 5-8 évfolyamon: 2 óra/hét és 72óra/év

Az egyes évfolyamokhoz az óraszámokat a NAT ajánlása alapján készítettük el.

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható órakeretet a tematikai egységek között osztottuk el.

5. évfolyam

Tematikai egység címe
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája
Az ókori görög-római világ
A középkori Európa világa
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a
Az össz. óraszám: 72

A továbbhaladás feltételei:

A diák tudjon különbséget tenni a történelem forrásai (tárgyi, írásos, szóbeli) között. Tudja, hogy a tanult történetek közül melyik történt előbb, melyik később, mennyivel – a kerettantervben megadott lépték szerint. Tudja, hogy az egyes történetek eseményeihez milyen nevek, helyszínek kapcsolhatók. Tudjon tanult történetet elmondani kérdések alapján a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történetek eseményeinek helyszíneit különböző léptékű térképeken megmutatni. Tudjon kérdéseket feltenni a tanult történetekhez.

6. évfolyam

Tematikai egység címe
A Magyar Királyság virágkora
A világ és Európa a kora újkorban
Magyarország a kora újkorban
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, forráselemzés, topográfiai ismeretek, életmódtörténet az éves óraszám 10%-a)
Az össz. óraszám: 72 óra

A továbbhaladás feltételei:

A diák legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Tudjon információt gyűjteni adott történelmi témában, tanári segítséggel. Tudjon tanult történetet önállóan elmesélni a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történet lényegét kiemelni. Tudjon különböző korszakokat térképen beazonosítani. Tudjon távolságot becsülni és számításokat végezni történelmi térképen.

7. évfolyam

Tematikai egység címe
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon
A nagyhatalmak versengése és az első világháború
Európa és a világ a két háború között
Magyarország a két világháború között
A második világháború
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, Power Point, forráselemzés, topográfiai ismeretek az éves óraszám 10%-a)
Az összes óraszám: 72

A továbbhaladás feltételei:

Készítsen önállóan vázlatot az adott témáról. A diák tudjon beszámolót, kiselőadást tartani adott történelmi témáról, megadott ismeretterjesztő irodalom alapján. Tudjon egyszerű történelmi tárgyú táblázatokat, grafikonokat, diagramokat értelmezni néhány mondatban. Tudjon egyszerűbb forrásokat értelmezni tanári segítséggel. Ismerje az egyes történelmi korok, korszakok nevét és sorrendjét, ismerje egy-egy korszak fontosabb jellemzőit. Tudja, hogy a kerettantervben szereplő személyeknek mi volt a jelentőségük az adott időszakban. Tudja térben és időben elhelyezni az egyes korszakok fontosabb eseményeit. Tudja összehasonlítani különböző időszakok térképeit. Legyen képes egy-egy ország területváltozásait térképről leolvasni. Tudja megállapítani, hogy a magyar és egyetemes történelem megjelölt személyei közül kik voltak kortársak.

8. évfolyam

Tematikai egység címe
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése
Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása
A Kádár-korszak jellemzői
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon
Társadalmi szabályok
Állampolgári alapismeretek
Pénzügyi és gazdasági kultúra
Háztartás és családi gazdálkodás
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság
A médiamodellek és intézmények

A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, információ gyűjtése, vitafórum, projektkészítés az éves óraszám 10%-a)
Az összes óraszám: 72

A továbbhaladás feltételei:

A diák tudjon önálló könyvtári munka alapján kiselőadást tartani. Tudja, mi történt Európa más régiókban a magyar történelem egy-egy kiemelkedő eseménye idején. Legyen képes összefüggéseket találni a történelmi események és a technikai-gazdasági fejlődés legfontosabb állomásai között. Tudja a XX. századi magyar és egyetemes történelem legfontosabb fordulópontjait, idejét. Tudja ismertetni a demokráciák és diktatúrák legjellemzőbb vonásait. Legyen képes néhány jelentős eseményhez kapcsolódó forrást összehasonlítani. Ismerje a mai Magyarország közjogi és politikai rendszerének alapelemeit. Környezetének, lakóhelyének fontos történelmi eseményeit el tudja helyezni a köztörténet folyamában.

Hon-és népismeret

5. évfolyam

A **hon- és népismeret** tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, **nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit**, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű **egyéni és közösségi tevékenységeknek**, amelyek a **család**, az **otthon**, a **lakóhely**, a **szülőföld**, a **haza** és **népei** megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, **nemzeti azonosságtudat** kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző műveltségi területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a **magyar népi kultúra** értékein keresztül a saját és a különböző kultúrák, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a **szociális érzékenység** kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a **nemzedékeken** át létrehozott közösségi hagyomány **összeköti őket a múlttal** és **segít nekik eligazodni a jelenben**. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárháza. Megértik a tanulók, hogy a **néphagyomány** az **általános emberi értékek** hordozója, ezért ismerete az általános műveltséghez is szükséges.

A tantárgy megalapozza a tanulók **nemzeti önismeretét, nemzettudatát**, a tevékeny **hazaszeretetet**. Tudatosítja a tanulóknál, hogy **először** minden népnek a **saját hagyományát, nemzeti értékeit** kell megismernie, hogy azután másokét is, a nemzetiségek, a szomszéd- és rokonnépek, a **világ többi népének kultúráját**, az egyetemes értékeket, a köztük lévő **kölcsönhatást is megérthesse**. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő **néphagyományok gyűjtésére**. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, a hagyományörzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, **érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez**, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a **társadalomba való beilleszkedésükhöz**.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával –, minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekedni kell a tanulók cselekvő és alkotó

részvételére a tanulás során, hogy az **érzékelésen, észlelésen, élményeken** keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, az összefüggések meglátásáig.

Időkeret: 1 óra/hét és 36 óra/év

A továbbhaladás feltételei:

Népművészeti tárgyak és azok technikáinak felismerése, néhány jellegzetes motívum képi megalkotása. A naptári év legfontosabb népszokásainak ismerete. A régi paraszti háztartás és gazdálkodás eszközeinek felismerése, használatuk ismerete. A paraszti kultúra térbeli és időbeli változásának néhány példával való indoklása. Néprajzi kézikönyvek, ismeretterjesztő könyvek, filmek, fotók ismerete, ezek forrásként való használata.

Az egyes évfolyamokhoz az óraszámokat a NAT ajánlása alapján készítettük el.

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható órakeretet a tematikai egységek között osztottuk el.

A szakmai munkaközösség a tankönyvek kiválasztásának jogát fenntartja.

Etika

5–8. évfolyama számára

Célok, feladatok

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, a gyerekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a tanulók belső szabályozó erőivé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölcsstan a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölcsstan magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Cél, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból eltérő csoportokhoz tartozó gyerekek fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcsstan tanulása során elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződések-ké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget.

A cselekedetek és az elmulasztott cselekedetek, a társadalmi teljesítmények megítéléséről azonban csak akkor folyhat értelmes párbeszéd, ha léteznek olyan *erkölcsi alapelvek*, amelyeket a nagy többség mértékadónak tart. Az értékrelativizmus elkerülése érdekében fontos tehát hangsúlyozni, hogy az erkölcsstan tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére

törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

A különböző társadalmakban azonban a közösnek tekinthető értékek és normák értelmezése nem egészen egységes, – különösen akkor nem, ha ezek konkrét helyzetekben ütköznek egymással, vagy sajátos érdekek befolyásolják a róluk való gondolkodást. Ezért az értékek és a normák megítélése minden korban gyakran képezte *vita és egyeztetés* tárgyát a közösségeken belül – és sokszorosan így van ez napjainkban, amikor a környezet a korábbiaknál kevesebb biztos tájékozódási pontot kínál a fiatalok számára. A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az erkölcsstan órákon erősíteni kell. Más részük interperszonális – másokra és a hozzájuk fűződő kapcsolatainkra vonatkozik. S megint más részük alapvetően társadalmi jellegű – közösségeinkhez és környezetünk egészéhez kapcsolódva fontos szerepet játszik abban, hogy világunk élhető és utódainkra is átörökíthető maradjon.

Az *erkölcsi érzék*, illetve mélyebb szinten a *lelkiismeret* fejlesztése azt jelenti, hogy képessé tesszük gyermekeinket arra, hogy olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez, miközben fejlődnek bennük azok a pozitív belső késztetések, illetve erények, amelyek segítenek a jó és a rossz felismerésében, az elkövetett hibák kijavításában, a büntudat kezelésében.

Értékeken alapuló, *felelős döntést* azonban csak szabadon lehet hozni, aminek előfeltétele az autonómia. Az erkölcsi nevelés kiténtetett célja ezért az önálló és felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Ugyanilyen fontos jellemzője a felelős magatartásnak az *empátia*, a másik ember helyzetének megértése és átérzése. Az erkölcsi nevelés alapvető feladata ezért a másokkal való törődés, a *szolidaritás* képességének erősítése is. S végül a felelős cselekvés harmadik elengedhetetlen összetevője az a képesség, hogy elvont, egyetemes nézőpontból is rá tudjunk tekinteni a dolgokra. Ebből a szempontból az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. A nevelés e három területének ugyanakkor szerves részét képezi az *érzelmi intelligencia* fejlesztése is, amely a viselkedést a kognitív szint alatt – e szintnél erősebben – befolyásolja, s amelynek hiánya, illetve fejletlensége elemi akadálya lehet a kívánatos értékek bensővé válásának.

Az iskolai tanulásra jellemzően az erkölcsstan is számos ismeretet közvetít, a tantárgy felépítése azonban nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*. A fejlesztés célja a magatartást meghatározó erkölcsi kategóriák jelentéstartalmának évről évre való gazdagítása, az életkornak megfelelő szinten való megtapasztalása, tudatosítása, illetve szükség szerinti újrendezése. Mindennek személyes tapasztalatokon, reflexiókon és véleményalkotáson kell nyugodnia. A tananyag felépítése ezért nem lineáris, hanem *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részművek és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részművek tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, leginkább helyben, a tanulócsoporthoz ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalma inkább épül a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre*, mint elméleti jellegű ismeretekre. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az erkölcsstan a tanulóakra nem közlések befogadóiént,

hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztalapként” lépnek be az iskola kapuján. Valamilyen ösztönösen és/vagy tudatosan már meglévő erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban vagy ezzel vitatkozva kell megpróbálni segítséget nyújtani nekik ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* nem erkölcsi kinyilatkoztatások megfogalmazása, az erkölcsi jóval kapcsolatos ismeretek vagy egyes értékek verbális hangoztatása, hanem elsősorban a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztály esetében –, hogy az eredmény, döntő mértékben nem a közlések tartalmán, hanem a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, csupán a *példája révén* erősebb és maradandóbb erkölcsi hatást tud gyakorolni a gyerekekre, mint mások a szavaikkal.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az erkölcsstanórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés jó lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység, illetve az önkéntes munka.

Értékelés

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. A szöveges értékelés (**megfelelt, nem felelt meg**) az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység alapján történik. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek értékalközpontú kialakítása a tantárgy lényegi funkciója.

A számonkérés formái változatosak és az életkornak megfelelőek. Fontos szerepet kap az egyéni és a csoportos önértékelés.

Az értékelés formái: beszélgetés, csoportos tevékenységek, kooperációs munkák, munkalapok feladatainak értékelése, tesztek, rajzok, gyűjtőmunka, plakát, poszter, prezentáció készítése megadott témákban, egyeztetett szempontok alapján.

Időkeret 5-8. évfolyamon heti 1 óra, 36 óra/év

Az egyes évfolyamokhoz az óraszámokat a NAT ajánlása alapján készítettük el.

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható órakeretet a tematikai egységek között osztottuk el.

5–6. évfolyam

Tematikai egység
Test és lélek
Kapcsolat, barátság, szeretet
Kortársi csoportok
Társadalmi együttélés
A technikai fejlődés hatásai
A mindenséget kutató ember

Ebben az életszakaszban megerősödik a távlatosabb *időszemlélet*, és ez alapot kínál ahhoz, hogy a tanulóknál fokozatosan kialakuljon a közös európai és a magyar múlt öröksége iránti megbecsülés. Erre építve az erkölcsstan számos témaköre sikeresen kapcsolható össze a *nemzeti öntudat és a hazafias nevelés* céljaival. Ugyanennek a fejlődésbeli váltásnak a talaján egyre inkább kialakul a gyerekekben az előrelátás képessége, amely fontos lelki alapja lehet a *másokért való felelősségvállalás és a környezettudatos életmód* kialakulásának, valamint a *kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia* megalapozásának.

11–12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok. Az erkölcsstan keretében ekkor feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak az *önismeret és a társas kultúra*, a *demokráciára nevelés* alapjainak lerakására, valamint a *szociális és állampolgári kompetencia* erősítésére.

Mivel erre az életszakaszra általában kialakul a szóbeli és az írásbeli önkifejezés alapvető eszköztára, az erkölcsstan órák – az infokommunikációs eszközök használatára épülő kapcsolattartás, gondolatcsere és kreatív írás-alkotás révén – hasznos támogatói lehetnek az *anyanyelvi kommunikáció* és a *digitális kompetencia* fejlődésének is.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára az *önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Ugyancsak fontos feladata ennek az életkornak az *anyagilag javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a kívánatos módon alakuljon a tanulók értékhierarchiája.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

7–8. évfolyam

Tematikai egység
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?
Párkapcsolat és szerelem
Egyén és közösség

Helyem a világban
Mi dolgunk a világban?
Hit, világkép, világnézet

Az általános iskola szakaszáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben a fiatalok önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség*, valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre való nevelés* általános céljainak megvalósításában.

13-14 évesen a tanulók már nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcsstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

A 7-8. évfolyamon a tanulók már képesek pontosan érzékelné az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, fel tudják fogni a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákat, és képesek minderről összefüggésekben gondolkodni. Következésképpen az erkölcsstan órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetéseknek hála ugyancsak lehetővé válik a *lelkiismeret* szociális dimenziójának a fejlődése. . .

Szintén fontos sajátossága ennek az életkornak, hogy megkezdődik a *személyes világkép* és világnézet kialakulása, amely ugyan csak évek múltán válik teljesen összerendezetté, de ezekben az években az iskola fontos feladata, hogy ezt a folyamatot a maga eszközeivel támogassa. . A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

Az életkorra jellemző *önállósodást* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az erkölcsstan valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *kritikai gondolkodás fejlesztésének* és a jelenségek érvekkel alátámasztott *értékelésének*, valamint *disputa* jellegű vitáknak és az *erkölcsi dilemmavitáknak*.

Természetismeret

5–6. évfolyam számára

Tantárgyi célok, feladatok

A természetismeret tantárgy olyan műveltségképet közvetít, amely egységben jeleníti meg az élő és élettelen természet jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. Ez a megközelítési mód megegyezik 10-11 éves tanulók világképével, hiszen ők is a maga teljességében észlelik a körülöttük levő környezetet, annak változásait. A tantárgy a korábban elsajátított ismeretekre és készségekre épülve alapozza meg a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak-biológia, földrajz fizika, kémia – tanítását.

Cél olyan gyerekek nevelése, akik a világra nyitottak, felismerik a problémákat, keresik az okokat, egyszerű következtetéseket tudnak levonni tapasztalati tényekből, és életkoruknak megfelelő válaszokat adnak a felvetődött kérdésekre.

Cél, hogy a természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömet.

Cél, hogy integrálja a többi tantárgyban elsajátított tudáselemeket, arra inspirálja a tanulókat, hogy éljenek a kor infó-kommunikációs lehetőségeivel, kritikusan használják az internet és a média által közvetített információkat

Feladat: A természetismeret témaköreinek feldolgozása során a tanulási gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése, képesek legyenek a szaktudomány szókincsének felhasználásával közvetíteni megállapításaikat, gondolataikat.

Feladat, hogy a tanuló megőrizze kíváncsiságát, motivált legyen az ismeretszerzésben, aktívan vegyen részt a tanítás folyamatában. Ismerje és értse a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes legyen a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismereteit, képességeit hasznosítani a mindennapi életben és a munkában

Feladat: a testi-lelki egészség témaköreinek kibontásában az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Ezt a tantárgy azzal segíti, hogy megláttatja a környezet és az életvitel szerepét az egészség megőrzésében, formálja az egészséges életmód szokásrendszerét.

Kompetenciák fejlesztése, nevelési területek:

Digitális-, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségének fejlesztése.

Erkölcsei nevelés

Nemzeti öntudat erősítése

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése.

A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés

Médiatudatosság kialakítása, fejlesztése.

Értékelési szempontok

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a különböző tudományterületek szaknyelvét?
- Milyen mértékű önállósággal használja a megismerési algoritmusokat?
- Képes-e a megismert tények, jelenségek, folyamatok elemzésére, az oksági összefüggések felismerésére, példákkal történő illusztrálására?
- Tudja-e megszervezett ismereteit csoportosítani, rendszerezni? Helyesen látja-e a hierarchikus kapcsolatokat?
- Milyen szinten képes ismereteinek alkalmazására, mindennapokban való hasznosítására?
- Elsajátított-e megfelelő szintű önállóságot a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében és az eszközök balesetmentes használatában?
- Miként tud önállóan ismereteket szerezni, és társaival együttműködve dolgozni?
- Igényli-e tanára segítségét az információhordozók kiválasztásában és használatában?
- Hogyan képes használni az info-kommunikációs eszközöket az ismeretszerzés folyamatában?
- Rendelkezik-e az értő és kritikai olvasás megfelelő szintjével?

- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet, az egészségvédelem és a permanens önművelődés igénye?

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység megfigyelés alapján történő értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, feladatlap, témaközi, témazáró javítása, értékelése.
- Önálló (tanórán kívüli) megfigyelések, adatgyűjtések, “kutatások” megbeszélése, minősítése.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A körülöttünk lévő világ komplex megismerése, a közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad.

A csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben.

Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során a tanulók megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit.

A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége

Együttgondolkodásra sarkallja a tanulókat, meglátatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.

Saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek és egészségkárosító szokások megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.

5. évfolyam

A változat: heti 2 óra

Tematikus egység
Év eleji ismétlés
Élet a kertben Az őszi kert
Állatok a házban és a ház körül
Tájékozódás a valóságban és a térképen
A Föld és a Világegyetem
Élet a kertben A tavaszi kert
Felszíni és felszín alatti vizek
Év végi ismétlés
Összesen: 72 óra

6. évfolyam

A változat: heti 2 óra

Tematikus egység
Év eleji ismétlés
Vizek, vízpartok
Hegyvidékek, dombvidékek
Erdő életközössége
Alföldi tájakon
Természet és társadalom kölcsönhatásai
Az ember szervezete és egészsége
Év végi ismétlés
Összesen 72 óra

Továbbhaladás feltételei:

- Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait.
- Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere.
- Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész.
- Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.
- Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról.
- Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, természetett növényeit, a házban és ház körül élő állatait.
- Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását.
- Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.
- Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.
- Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait.

Biológia-egészségtan 7–8. évfolyam

A változat (1,5+1,5 óra)

A biológia tantárgy tanításának céljai és feladatai

Az ember és természet műveltségterület és ezen belül a biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolaton alapul. Olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységekre készítet, mely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához. Ennek érdekében

Cél, hogy a tanulónak meg kell ismernie a világot leíró alapvető természettudományos modelleket és elméleteket, azok történeti fejlődését, érvényességi határait és a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

Cél, hogy a tanulókat meg kell ismertetni a tervszerű megfigyeléssel és kísérletezéssel, az eredmények ábrázolásával, a sejtett összefüggések matematikai formába öntésével, ellenőrzésének és cáfolatának módjával, a modellalkotás lényegével

Cél, az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Cél a természettudományok tanítása során az alapvető a tudományágak pontos és részben elkülönült fogalomhasználata.

Feladat, a természettudományi nevelésnek elő kell segítenie a közvetített tudás társadalmi érvényesülését.

Feladata az iskolai oktatásnak és nevelésnek hogy, olyan, természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkozzon, amelyeket a társadalom és a gazdaság adott időben és helyen felvet, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség jelenlegi életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek az egészségmegőrzéssel, a természeti forrásokkal való fenntartható gazdálkodással összefüggő problémák.

Cél, hogy a tanulók cselekvő közreműködőivé váljanak a tanulási folyamatnak, egyben felkészüljenek az aktív állampolgári szerepvállalásra. A természettudomány nemcsak ismeretek rendszere, az emberiség közös kultúrkinccse, hanem magasan szervezett kollektív megismerési eszköz is. Ahhoz, hogy a tudás személyessé váljék, a tanulók igényeihez, életkori sajátosságaihoz, képességeik és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítani. Feladat, felkelteni a tanulók érdeklődését, mellyel megalapozható a nem természettudományos pályát választók kellő tájékozottságának kialakítása, és – megkülönböztetett figyelemmel a tehetségek gondozására – elérhető a fiatalok egy részének természettudományokhoz köthető pályákra irányítása.

A biológia a természetismeret 5–6. évfolyamán elsajátított ismeretekre, készségekre, képességekre épül.

A biológiai ismeretek elsajátítása során a tanítás-tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a testi-lelki egészség, az énkép és önismeret, a hon- és népismeret, a környezeti nevelés, valamint az információs és kommunikációs kultúra fejlesztési feladatainak megvalósítása.

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg **tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni**. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:

- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;

- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,
- vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.
- sajátítson el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az **élő és élettelen anyag** tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.

Ennek érdekében:

- ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
- tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
- értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
- ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
- lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
- értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
- legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
- ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.

A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet, élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai **időben és meghatározott térben** zajlanak.

Így fontos, hogy:

- tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
- tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,
- rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szerveztük felépítésénél,
- lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
- ismerje a főbb biotopok, életközösségek földrajzi helyét.

Lássa a **természettudományok** XX. században bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.

Ennek érdekében:

- ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
- tudja, hogy ezen tapasztalatait az információhordozók által bővítheti, fejlesztheti;
- fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
- értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
- ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;

- legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
- törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Kompetenciák

A biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának*, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, *szociális és állampolgári kompetenciájának* fejlesztéséhez is. A biológia tudomány történetének megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat* erősítéséhez. Segíti az *állampolgárságra és demokráciára nevelést*, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre*, valamint a *családi életre nevelés* érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészségét veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás másokért, amennyiben a tanulóknak szerepet kell vállalniuk a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismertetésében, és az áltudományos nézetek elleni harcban, továbbá a családok leleplezésében. A közoktatási biológiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a *környezettudatosságnak* és a *fenntarthatóságra törekvésnek*.

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.

Heti és éves óraterv: 1,5 óra/hét és 54 óra/év

7. évfolyam

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez
Rendszer az élővilág sokféleségében IV.
Élőlények és környezete V.
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret VI.
Az éves óraszám: 54 óra

A követelmény várt eredményei a 7. évfolyam végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássza a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába a bőr és a mozgásrendszer felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzon jártassággal a mikroszkóp használatában.

8. évfolyam

Tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe
Az emberi test felépítése
A bőr és a mozgás-szervrendszer
A szervezet anyagforgalma
Az életfolyamatok szabályozása az érzékelés
A szaporodás és egyedfejlődést
Az éves óraszám: 54 óra

A követelmények várt eredményei a 8. évfolyam végén

- Lássza a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzon jártassággal a mikroszkóp használatában.

Fizika

7–8. évfolyam (B) változatához

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálatartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömet és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulókat meg kell ismertetni a tervszerű megfigyeléssel és kísérletezéssel, az eredmények ábrázolásával, a sejtett összefüggések matematikai formába öntésével, ellenőrzésének, igazolásának vagy cáfolatának módjával, a tudományos tényeken alapuló érveléssel és a modellalkotás lényegével. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelenítik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételtől kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségkörének megismerése.

Célok és feladatok

Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy tanításának és tanulásának legfőbb célja és feladata a tanulók felvértezése mind a személyiségük, tudásuk, készségük és képességük, mind a gondolkodásuk fejlesztésével arra, hogy majd boldoguljanak, helytálljanak magánéletükben, élethivatásukban és a 21. századi társadalomban.

A természettudományos műveltség fejleszti a kommunikációt, a lényeglátást, a strukturálást, az osztályozást, a fogalom-meghatározást, a rendszerszerű megfigyelést, a kísérletezést, a mérést, az adatgyűjtést és – feldolgozást, a következtetést, az előrejelzést, a bizonyítást és cáfolást készségrendszerét.

Ennek érdekében a **NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompenciák fejlesztése**, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése, a fizika további tanulásának érzelmi és értelmi megalapozása.

A **fizika alaptudomány**, mert saját, a többi természettudomány alapjául is szolgáló fogalomrendszere, alapelvei és törvényei vannak. Ezért bizonyos előismereteket a többi reál tantárgy tanításához a fizikának kell biztosítani. A fizikának meghatározó szerepe és felelőssége van a természet megismerésében és védelmében, a technika fejlesztésében és az ahhoz való alkalmazkodásban is.

A tanítási-tanulási folyamatban központi szerepet kell biztosítani legfontosabb szereplőknek, a tanulóknak. Ezért

- figyelembe kell venni a tanulók többségére jellemző **életkori sajátosságokat**;
- minél **aktívabb szereplővé** kell tenni őket a tudás megszerzésében (tanulói kísérletek, a bemutatott kísérletek közös elemzése, önálló adatgyűjtés stb.);
- gondoskodni kell a többség **sikerélményéről**, mert ez a legfontosabb tényezője a tantárgy megszeretésének, tehát érzelmileg és értelmileg is hozzá kell kötni a tanulókat a fizikához;
- mivel a tanulók azt az ismeretet, gondolatot fogadják be legkönnyebben, ami **jól kapcsolódik a már meglévő ismereteikhez**, tudásuk bővítésénél építeni kell a korábban megszerzett iskolai vagy iskolán kívüli konkrét tapasztalataikra, ismereteikre. Érdemes ezeket az egyes témák feldolgozása előtt céltudatosan feleleveníteni, bővíteni;
- figyelembe kell venni, hogy a tanulók ebben az életkorban egyre több területen képesek az elvontabb (absztrakt, formális) gondolkodásra. Ezt nagymértékben erősíti, fejleszti, ha azt **megfigyelések, kísérletek, mérések, ezek elemzése** előzi meg, és a későbbi gyakorlati alkalmazások igazolják helyességüket;
- a tanulók ismerjék meg és gyakorolják be a hagyományos és a **korszerű ismeretszerzési módszereket** és a korszerű eszközök alkalmazását, mert ezzel hatékonyabbá és könnyebbé tehetjük munkájukat;
- lehetőséget kell adni **csoportmunkára**, mert az jellemformáló, és felkészíti őket a felnőttkori feladatok elvégzésére.

Fejlesztési feladatok

A fizika tanulása, tanítása **nem lehet öncélú** (csak a fizikai tartalomra figyelő), formális (csak a jelenségek, fogalmak, törvények stb. emlékezeti tudását segítő és elváró). Ezért ezt a műveltségi területet az egész természettudomány és az általános műveltség részeként kell feldolgozni úgy, hogy a fizika minél több szállal kapcsolódjon ezekhez. Közös munkával (a tanulókkal és a többi kollégával) el kell érni, hogy a tanulók döntő többsége elinduljon és évről évre előrelépjen azon a fejlődési folyamaton, amelynek eredményeként 18 éves korára képes lesz:

- **biztonsággal tájékozódni** a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;
- megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti **felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat** a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;

- észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
- **eldönteni, hogy miben tehetséges,** és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megtervezhessenek és végrehajthassanak megfigyeléseket, kísérleteket, ezek elemzését, közös értékelését és az eredményeket szakmailag és nyelviileg is helyesen fogalmazzák meg. Ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.
- hagyományos mérőeszközök (mérőszalag, óra, hőmérő, mérleg, rugós erőmérő, feszültség- és áramerősség-mérő stb.) és ezek korszerű változatát alkalmazhassák; az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;
- a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül. Ezekkel kiemelt hangsúllyal kell foglalkozni, pl.: az anyag és ennek mindkét fajtája (a részecskeszervezetű, ill. a mező), valamint legfontosabb tulajdonságaik (halmazállapot, tehetetlenség, gravitáló képesség, a kölcsönható képesség, mágneses és elektromos tulajdonság stb.); a megmaradási törvények; a tér, idő, tömeg elemi szintű értelmezése.
- észrevegyék és tudatosan használják az **a)** anyag, test, változási folyamatok, **b)** ezek tulajdonságai, **c)** az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.
- értsék az energia és energiaváltozás (munka, hőmennyiség) mint **mennyiségi fogalmak** jelentőségét az állapot és az állapotváltozás általános jellemzésében, az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok szakmailag helyes értelmezését és annak elfogadását, hogy ezek célszerű, egyszerűsített kifejezések, pontatlanok ugyan, de használatuk mégis elfogadható, ha tudjuk, mit „rejtjelezünk” velük.
- A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott **fejlesztési területek és kulcskompetenciák** közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járulhat hozzá:
 - Természettudományos kompetencia:* A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatásának ismerete.
 - Szociális és állampolgári kompetencia:* a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.
 - Anyanyelvi kommunikáció:* hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a felelések és prezentációk alkalmával.
 - Matematikai kompetencia:* alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.
 - Digitális kompetencia:* információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Estétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Mindezekre és sok más sikeres fejlesztésre és a sikerélmény széleskörű biztosítására a **legalkalmasabb módszer** a gyermekközpontú, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó, gyakorlati szemléletű, rendszerben gondolkodtató, **színvonalas fizikatanítás**.

A fizika tantárgy időkerete 7-8. évfolyamon: 1,5 óra/hét és 54 óra/év

7. évfolyam

A tematikai egységek címe
Testek, folyamatok mérhető tulajdonsága
Hőmérséklet, halmazállapot
A hang, hullámmozgás a természetben
A fény
Az energia, energiaváltozások
A járművek mozgásának jellemzése
Az évi 10 %
Év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása
Az óraszámok összege: 54 óra

8. évfolyam

Tematikai egységek címe
Kölcsönhatás, nyomás
Elektromosság
Az évi 10 %
A tanév végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása
Az óraszámok összege: 54 óra

Követelmények a 7. évfolyam végén:

A tanulók:

- ismerjék fel a változásokat, a kölcsönhatásokat és a kölcsönható partnereket néhány egyszerű esetben;
- értsék és tudják alkalmazni a hely és a mozgások vizsgálatánál a „viszonylagos” fogalmát;

- kísérletre és megfigyelésre alapozva jellemezzék az egyenletes és a változó haladó mozgást kvalitatív módon; ismerjék és tudják alkalmazni az egyenletes mozgás sebességének, valamint az átlagsebességnek a meghatározási módját mind algebrai, mind grafikus úton;
- legyenek képesek felismeréseikről, méréseikről, tudásukról szóban és írásban, valamint grafikonok, táblázatok készítésével beszámolni;
- tudjanak különbséget tenni a vizsgált jelenség szempontjából meghatározó, illetve elhanyagolható hatások között (pl. a szabadesésnél), értsék az elhanyagolt hatások és megállapítások érvényességi határai között lévő kapcsolatokat;
- tudjanak megoldani egyszerűbb feladatokat a sebességgel kapcsolatban.
- tudjanak különbséget tenni a mozgás és a mozgásállapot között;
- egyszerű esetekben ismerjék fel a mechanikai kölcsönhatásokat és a bennük megnyilvánuló két hatást, valamint azt a két partnert, amely ezeket a hatásokat kifejti;
- tudják dinamikailag értelmezni a tömeg és az erő fogalmát, valamint bevezetni azok mértékegységeit statikai módon;
- tudjanak e témakörben egyszerű feladatokat következtetéssel és sűrűségnél képlet alkalmazásával is megoldani;
- értsék, hogy az erő miért iránymennyiség, és tudják ábrázolni;
- tudjanak különbséget tenni a gravitációs erő és a súly között;
- ismerjék a különféle erőhatásokat, azok legegyszerűbb következményeit, és értsék meg azokban a közös jelleget, hogy mindegyik mozgásállapot-változást hoz létre;
- *ismerjék Galilei, Newton és Eötvös Loránd munkásságát.*
- ismerjék az energia, munka, teljesítmény, hatásfok, forgatónyomaték, erőkar fogalmát, jelét, kiszámítási módját;
- tudják kiszámolni a $W = F \times s$, $M = F \times k$ összefüggés alapján bármelyik két mennyiség ismeretében a harmadikat;
- szerezzenek jártasságot az emelési munka, a teljesítmény és a hatásfok kiszámításában;
- tudják megfogalmazni az emelő típusú egyszerű gépek egyensúlyának feltételét, és legyenek képesek egyszerű feladatokban ezt alkalmazni;
- tudják megfogalmazni, mennyiben könnyíti meg a munkánkat az egyszerű gépek használata;
- legyenek tisztában az energia-megmaradás törvényének alapvető jelentőségével;
- ismerjék fel a gyakorlatban használatos egyszerű gépeket;
- tudják értelmezni és használni a belsőenergia fogalmát;
- tudják, hogy az energiaváltozásnak két alapvető módja van, a termikus kölcsönhatás és a munkavégzés;
- a munka és a hő kiszámításában legyenek jártasak, ismerjék az ehhez szükséges fizikai mennyiségeket (pl. olvadáspont, fagyáspont, forráspont, olvadáshő, forráshő, égéshő, fajhő);
- tudják alkalmazni az energia-megmaradás törvényét a hőtani feladatoknál;
- ismerjék a természetben lejátszódó fontosabb hőtani folyamatokat. Ismerjék és tudatosan alkalmazzák az általuk is megvalósítható környezetvédelmi lehetőségeket;
- ismerjék a hőerőgépek működésének alapelvét.

Követelmények a 8. évfolyam végén:

A tanulók:

- ismerjék a nyomás fogalmát, függését a nyomóerőtől és a nyomott felülettől, kiszámítási módját, mértékegységét és gyakorlati alkalmazásait;

- tudják Pascal törvényét, és értsék ennek gyakorlati vonatkozásait;
- tudják a felhajtóerő létrejöttének okait és a nagyságát befolyásoló tényezőket;
- kísérletek alapján ismerjék fel és fogalmazzák meg Arkhimédész törvényét; az úszás, lebegés, merülés feltételeit, és legyenek képesek mindezeket egyszerű feladatok megoldásánál alkalmazni;
- tudják, hogy a levegőnek is van súlya, és ebből származik a légnyomás;
- ismerjék a légnyomás értékeit és hogy mitől függ a légnyomás nagysága, illetve milyen eszközzel mérjük;
- tudják értelmezni a gázok nyomását zárt térben a gázok részecskeszerkezete alapján;
- ismerjék a legfontosabb nyomáskülönbségeken alapuló eszköz működési elvét és gyakorlati alkalmazását;
- ismerjék fel a közlekedőedényeket és a hajszálcsoveket, illetve tudják az eszközökre vonatkozó törvényszerűségeket és ezek környezetvédelmi vonatkozásait.
- ismerjék az atom „szerkezetét”, teremtsenek kapcsolatot a kémiában tanultakkal, tudják értelmezni a testek elektromos állapotát: elektrontöbblet, elektronhiány;
- tudják, hogy az elektromos állapotú testek körül – hatásai alapján felismerhető – elektromos mező van;
- legyenek képesek elvégezni és megmagyarázni egyszerű elektrosztatikai kísérleteket;
- értsék, hogy az elektromos töltés az elektromos állapot mennyiségi jellemzője;
- ismerjék az elektromos töltés alapján az áramerősség fogalmát, kiszámítási módját és mértékegységét;
- tudjanak különbséget tenni az elektromos vezető és szigetelő anyagok között;
- tudjanak kapcsolási rajzzal megadni és összeállítani egyszerű áramköröket és áramerősséget mérni;
- kísérletek alapján ismerjék fel, hogy az elektromos mező munkavégzésre képes;
- tudják értelmezni a feszültséget, mint az elektromos mező két pontja közötti munkavégzés szempontjából jellemző mennyiséget;
- rendelkezzenek megfelelő jártassággal a feszültségmérésben;
- tudjanak egyszerű feladatokat megoldani az áramerősség és a feszültség témakörében;
- ismerjék az elektromossággal kapcsolatos baleset-megelőzési szabályokat és azokat tudatosan alkalmazzák;
- a részecskeszerkezet alapján tudják értelmezni a fogyasztók elektromos ellenállását;
- értsék és jól alkalmazzák az elektromos ellenállás kifejezést mindhárom változatban;
- tudjanak különbséget tenni a jelenségek és azok matematikai leírása között;
- ismerjék az elektromos ellenállás fogalmát, mennyiségi jellemzőjét, annak jelét, kiszámítási módját és mértékegységét;
- legyenek jártasak az Ohm törvény alkalmazásában és a vele kapcsolatos egyszerű feladatok megoldásában, tudják értelmezni, hogy a fogyasztó milyen adataitól függ elektromos ellenállása;
- tudjanak ábrázolni kapcsolási jelek alkalmazásával, létrehozni különféle áramköröket, sorosan és párhuzamosan kapcsolt fogyasztók esetében nevezzék meg a feszültségek, áramerősségek és ellenállások kapcsolatait, ismerjék a helyettesítő ellenállás fogalmát;
- legyenek jártasak az áramerősség és feszültség mérésében különféle egyszerű áramkörök esetén;
- ismerjék fel és nevezzék meg az iskolai eszközöknél és közvetlen környezetükben az elektromos áram hatásait, azok következményét, hasznát és esetleges veszélyét;
- ismerjék és tudják alkalmazni a baleset-megelőzési szabályokat;
- tudjanak elektromos munkát és teljesítményt számolni, értsék, mit mutat a „villanyóra”, milyen mennyiség mértékegysége a kWh, tudjanak egyszerű feladatokat megoldani az elektromos teljesítmény témakörében;

- tudják, hogyan lehet takarékoskodni az elektromos árammal.
- ismerjék fel a különféle módon megvalósuló elektromágneses indukciót, és nevezzék meg a folyamat résztvevőit;
- tudják, hogy az indukált elektromos mező elektromos áramot hozhat létre, ha megvannak a szükséges feltételek;
- sorolják fel az olyan technikai megoldások elvét, amelyekkel váltakozó áramot lehet létrehozni;
- tudják kvalitatív módon jellemezni az indukált feszültséget és a váltakozó áramot;
- nevezzék meg a váltakozó áram hatásait, előnyeit, és tudják a különbségeket az egyen- és a váltakozó áram között;
- sorolják fel az elektromágneses indukció leggyakrabban használt alkalmazásait;
- ismerjék a transzformátor felépítését, működését és szerepét a távvezeték-rendszerben;
- tudják a transzformátor menetszámai és a feszültségek közötti kapcsolatot, és tudjanak egyszerű feladatokat megoldani ebből a témakörből;
- ismerjék és tudatosan alkalmazzák a baleset-megelőzési szabályokat;
- ismerjék a magyar fizikusok és mérnökök (Jedlik, Kandó, Déri, Bláthy, Zipernovszky, Bródy) munkásságát.
- ismerjék a fény anyagi természetét, terjedési tulajdonságait, fényáteresztő és át nem eresztő anyagokkal való kölcsönhatásait, az árnyék keletkezését. Tudjanak magyarázatot adni a Nap- és Holdfogyatkozás jelenségeire;
- egyszerű kísérletek alapján tudják értelmezni a fénytörés és fényvisszaverődés jelenségeit, törvényeit és ezek megvalósulását különféle optikai eszközökben;
- ismerjék a síktükör, a domború és homorú tükör, a gyújtópont, a gyújtótávolság, a valódi és látszólagos kép, a domború és homorú lencse, a prizma fogalmát. Legyenek jártasak a képszerkesztésben, a nevezetes sugármenetek alkalmazásában;
- *ismerjék a legegyszerűbb optikai eszközök működését*

Kémia

7–8. évfolyam (B) változat

Célja és feladatai

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század kulturált emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az anyag sokféleségének bemutatása mellett e sokféleség osztályozásával meg kell mutatni, hogy az néhány egyszerű elv alapján jól megérthető és kezelhető. A továbbfejleszhető ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához, egyéni képességeik felismeréséhez és fejlesztéséhez, a természettudományok iránti érdeklődés és az önművelés iránti igény felkeltéséhez. A tanulók tudjanak ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelése, mérése, vizsgálata és értelmezése, illetve az ismeretterjesztő irodalom, a könyvtár és az elektronikus információhordozók révén. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémiai tananyag a lehetőségek maximális felhasználásával kapcsolódik több más műveltségterülethez, azokkal együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A kémia műveltségi terület keretei között folyó nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően

formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. Az informatika tárgyban elsajátított képességek, készségek gyakoroltatása, továbbfejlesztése során alapvető önművelési, ismeretszerzési technikákat gyakorolhatnak a diákok. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával az a cél, hogy kialakuljon a tanulóknál a kémia kultúrtörténeti szemlélete.

A kémiaoktatás feladata, hogy olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységre készítet, amely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához. Ennek érdekében a tanulóknak meg kell ismernie a világot leíró alapvető természettudományos modelleket, törvényeket és elméleteket, azok történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy, kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok az élet minden területén jól használható módot alakítsanak ki. Kísérletei révén a tények tiszteletére, elfogadására nevel.

A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos és műszaki kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségen alapuló, kritikus és konstruktív magatartása. A gazdaság, a versenyképesség számára létfontosságú a kellő számú és felkészültségű műszaki szakember. A változatos témakörök inspirálhatják a tanulókat és a tanárokat is arra, hogy a tananyagot a legkülönbözőbb módokon közelítsék meg, problémákat vessenek fel, kutakodjanak, vitázzanak, és ehhez keressenek az interneten adatokat, információkat. Tervezzenek kísérleteket, tapasztalati tényekkel, érvekkel bizonyítsanak. Erősíti a motivációt, a tantárgyhoz való kötődést az is, ha a már meglévő infokommunikációs jártasságra (prezentációk készítése, azok megosztása közösségi oldalakon, tudásépítő platformokon) épít. A pályaválasztásukat segítheti a magyar vegyészek világhírű teljesítményével való találkozás is.

Ahhoz, hogy a tudás személyessé váljék, a diszciplínák tudásrendszereit a tanulók igényeihez, életkori sajátosságaihoz, képességeik fejlődéséhez és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítani. Így felkelthető a tanulók érdeklődése, megalapozható a nem természettudományos pályát választók kellő tájékozottságának kialakítása, és megkülönböztetett figyelemmel a tehetségek gondozására, elérhető a fiatalok egy részének természettudományokhoz köthető pályákra irányítása is.

A kerettanterv figyelembe veszi, hogy a tanulók eltérő képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek. Ezért több szinten közelíti meg a jelenségeket, így kapaszkodót adhat azoknak is, akik már nem találkoznak a kémiával, mint tantárggyal, ugyanakkor szilárd alapot biztosíthat azoknak, akik középiskolában folytatják tanulmányaikat.

A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi étellel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.

Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel). Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.

A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik

nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képességek fejlesztésének lehetőségei, feladatai

A tanterv **a fejlesztési feladatok** közül kiemelt hangsúllyal a következőket tartalmazza:

- a természettudományos megismerés módszereinek bemutatása,
- a kémia tanulás módszereinek bemutatása, a tanulási készség kialakítása, fejlesztése,
- tájékozódás az élő és az élettelen természetről,
- az egészséges életmód feltételeinek megismertetése,
- a környezetért érzett felelősségre nevelés,
- a hon- és népismeret, hazaszeretetre nevelés, kapcsolódás Európához, a világhoz,
- a kommunikációs kultúra fejlesztése,
- a harmonikusan fejlett ember formálása,
- a pályaeorientáció,
- a problémamegoldó képesség, a kreativitás fejlesztése,
- döntésképes személyiségek fejlesztése, akik tárgyi ismereteik segítségével, képesek a lakóhely és az iskola közvetlen aktuális problémáinak, sajátos természeti adottságainak megismerése alapján véleményt formálni és cselekedni.

A tanulók

- megfigyelőképességének és a fogalmak megalkotásán keresztül logikus gondolkodásmódjának fejlesztése,
- önállóan végzett célirányos megfigyeléseik és kísérleteik eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában legyenek képesek következtetések levonására, ítéletalkotásra,
- életkori sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére,
- legyenek képesek arra, hogy gondolataikat szóban és írásban nyelvileg helyesen, világosan, szabatosan, a kémiai szakkifejezések helyes alkalmazásával fogalmazzák meg,
- ábrákat, grafikonokat, táblázati adatokat tudjanak értelmezni, számítási feladatokat megoldani, ismerjék és alkalmazzák a problémamegoldás elemi műveleteit,
- tudják magyarázni ismereteik mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, valamint a technikai alkalmazásokat,
- használjanak modelleket,
- szerezzenek gyakorlottságot az információkutatásban, legyenek motiváltak az IKT-eszközök használatában,
- legyenek képesek alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és az órán kívüli tevékenységek során,
- ismerjék fel az ismereteikhez kapcsolódó környezeti problémákat, ismereteik járuljanak hozzá személyiségük pozitív formálásához,
- tudják, hogy az egészség és a környezet épsége semmivel sem pótolható érték, legyenek tájékozottak arról, hogy a természettudomány fejlődése milyen szerepet játszik a társadalmi folyamatokban, a különböző népek, országok tudósai, kutatói egymásra épülő munkájának az eredménye, és e munkában jelentős szerepet töltenek be a magyar tudósok, kutatók is.

Kompetenciák

A kémia tantárgy a számítási feladatok révén hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók *digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességének* fejlesztéséhez is. A kémiatörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók *erkölcsi neveléséhez*, a magyar vonatkozások révén pedig a *nemzeti öntudat erősítéséhez*. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztésére. A *testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés* érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik *médiatudatosságuk*.

A kémia tantárgy óraterve

A tanterv tartalmazza a kerettantervben megjelölt művelődési anyagot. Tartalmának elrendezésével, feldolgozásmódjával lehetővé kívánja tenni, hogy a tanulók életkori sajátosságait maximálisan figyelembe véve lehetővé váljék a továbbhaladás feltételeinek biztosítása.

A jelen kerettanterv a 7. – 8. évfolyamra előírt 108 kémiaóra 90 % - ának megfelelő (azaz 97 órányi) tananyagot jelöl ki, míg 11 kémiaóra tananyaga szabadon tervezhető.

A kémia tantárgy időkerete 7-8. évfolyamon: 1,5 óra/hét és 54 óra/év

7. évfolyam

Tematikai egység
A kémia tárgya, kémiai kísérletek
Részecskék, halmazok, változások, keverékek
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok
A kémiai reakciók típusai
Tanulókísérletekre, megfigyelésekre
Szabadon tervezhető
Összesen: 54 óra

8. évfolyam

Tematikai egység
Élelmiszerek és az egészséges életmód
Kémia a természetben
Kémia az iparban
Kémia a háztartásban
Szabadon tervezhető
Összesen: 54 óra

Követelmények

A 7. évfolyam végén a tanuló

- tudjon különbséget tenni a vizsgált testek anyagai között, azok jellemző tulajdonsága alapján,
- tudjon megnevezni a természetben előforduló kémiai anyagokat,
- a mindennapi életünkben használt anyagok esetében ismerje fel, hogy melyek az ipari termékek,
- értse meg a kémiai ipar civilizált életünkben betöltött szerepét,
- értse meg a kémiatanulás módszereit, legyen képes alkalmazni azokat.
- tudjon példákat mondani a halmazállapot-változásokat kísérő energiaváltozások szerepére mindennapi életünkben,
- legyen képes a különféle anyagok tulajdonságainak megállapítására, a megismert anyagcsoportokba történő besorolásra,
- a különféle típusú kölcsönhatások bemutatása alapján legyen képes a kölcsönhatások csoportosítására,
- tudja, hogy melyek az égés feltételei, mi a tűzoltás kémiai lényege,
- ismerje az élelmiszerek tápanyagtartalma és értéke közötti összefüggéseket, az egészséges táplálkozás feltételeit,
- törekedjék mikrokörnyezetében a szennyező anyagok káros mértékű felhalmozódásának megelőzésére,
- tudja a háztartási anyagokon szereplő pH adatokról a kémhatást megállapítani,
- legyen képes a mindennapi életben előforduló oldatok készítési és felhasználási utasításában feltüntetett adatok értelmezésére, oldatok készítésére,
- tudja a levegő összetevőinek nevét, ismerje a levegő és a víz szennyezésének fő forrásait és anyagait,
- váljék tudatossá a víz életünkben betöltött szerepének fontossága,
- tudjon példákat mondani a gyors és lassú égésre, ismerje az égésfajták hasonló és eltérő sajátosságait,
- tudja felsorolni a különféle energiaforrásokat, azok környezeti hatásait, érezze az energiatakarékosság szükségességét,
- tudja azt, hogy melyek a kőolaj-lepárlás termékei, milyen környezeti hatásaik vannak, tűzveszélyességüket, élettani hatásukat,
- tudják a gázzal működő berendezések használatának szabályait, tűz- és robbanásveszélyességét, az égéstermékek élettani hatásait,
- ismerje az élelmiszerek tápanyagtartalma és értéke közötti összefüggést,
- tudja felsorolni az atomot felépítő elemi részecskéket,
- tudja megnevezni a megismert atomokat, ionokat, molekulákat és tudja felírni kémiai jelüket,
- tudja használni a molekulamodelleket,
- tudjon egyszerű számítási feladatot megoldani,
- tudja használni a megismert laboratóriumi eszközöket,
- legyen képes megadott utasítások alapján egyszerű kísérletek elvégzésére,
- tudja kémiai ismereteit szabatosan néhány mondatban, szóban vagy írásban megfogalmazni,
- tudja hasznosítani az iskolai könyvtár ismeretterjesztő könyveit és folyóiratait ismereteinek kiegészítésére,
- tudja, hogy a megismert anyagoknak, változásoknak mi a szerepük a mindennapi életben, ismerje helyes alkalmazásukat, környezet- és egészségkárosító hatásukat.

A 8. évfolyam végén a tanuló

- ismerje az egyes elemcsoportok elhelyezkedését a periódusos rendszerben,
- atomszerkezeti ismeretei segítségével legyen képes a periódusos rendszerben feltüntetett adatok alapján a halmazszerkezet és a tulajdonságok értelmezésére,
- legyen képes értelmezni az elemek és vegyületek jellemző kémiai tulajdonságait,
- legyen képes tendenciák megállapítására,
- tudja megnevezni és kémiai jelekkel felírni a tanult elemeket és vegyületeket, ismerje azok fontosabb reakcióit, környezeti, élettani hatásait,
- tudja használni a molekulamodelleket a tanult molekulák bemutatására,
- tudja magyarázni a kémiai reakciók lényegét az elvégzett kísérletek alapján,
- legyen képes csoportosítani a megismert anyagokat és változásokat,
- leírás alapján tudjon tanulókísérleteket végezni,
- tulajdonságaik alapján tudja azonosítani a köznapiban is fontos szerves anyagokat,
- tudja felsorolni a levegő és a természetes vizek szennyezéseit,
- ismerje az egyes nemfémes elemek és vegyületek élettani, környezeti hatásait,
- legyen áttekintése a nemfémes elemek oxidjainak, a savaknak és sóknak szerepéről a természeti folyamatokban, a mesterséges anyagok körében, a háztartásban és az iparban,
- ismerje fel az anyagok tulajdonságai és élettani, illetve környezeti hatásai közötti összefüggéseket,
- tudja a mindennapi életben előforduló anyagokhoz mellékelt használati utasításokat értelmezni kémiai szempontból,
- ismerje a mérgező anyagok jeleit,
- tudja balesetmentesen használni a háztartási vegyszereket,
- kísérje figyelemmel, és értelmezze a tömegkommunikáció útján közzétett környezetszennyezettségre vonatkozó adatokat,
- érezzen személyes felelősséget, keressen cselekvési lehetőségeket közvetlen környezete megóvására,
- tudja a fontosabb fémek fizikai és kémiai tulajdonságait, előfordulásukat, előállításukat és gyakorlati jelentőségüket,
- értse a fémek tulajdonságok hasonlóságának és változatosságának okait,
- legyen képes általános ismereteit alkalmazni az egyes fémek tárgyalásakor,
- tudja azt, hogy melyek azok az alkálifém- és alkáliföldfém vegyületek, amelyek mindennapi életünkben szerepet játszanak, azok élettani és gyakorlati jelentőségét, a vizek lágyításának módjait,
- legyen átfogó ismerete a p-mező fémjeiről, kiemelten az alumíniumról, az ónról, az ólomról,
- értse az s- és a d-mező fémjeinek tulajdonságbeli különbözőségeit,
- ismerje a legfontosabb ipari fémek előállításának eljárásait, a technológiák környezeti hatásait,
- értse az alumínium-, a vas- és acélgépjártás gazdaságossági kérdéseit,
- ismerje a réz- és a cink-csoport elemeit,
- ismerje a fenti fémek fontosabb vegyületeinek felhasználási területeit, az alkalmazással kapcsolatos környezetvédelmi problémákat,
- ismerje az ötvöztetés, a korrózió lényegét, a korrózióvédelem hátterét,
- képes legyen értelmezni a mindennapok egyes kémiai folyamatait (pl.: fémtárgyak átalakulásai, mészsztálás, a gipsz megkötése, fényképezés),
- ismerje az egyes anyagokhoz kapcsolódó kémiai történelmi vonatkozásokat,
- tudjon számítási feladatokat megoldani,

- értse az elemek és vegyületek körforgását a természetben, az élettelen és az élővilág fontosabb kapcsolatait,
- lássa a környezetvédelmi kérdések összefüggéseit,
- legyen képes a különféle információhordozók (videó- és tv-filmek, folyamatábrák, Internet) felhasználására az ismeretszerzésben,
- ismerje a hazai vegyipar történetének jelentős állomásait, fontosabb termékeit.

Földrajz 7–8. évfolyam

Célok, feladatok

A Földünk – környezetünk műveltségi terület és ezen belül a földrajz tantárgy megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki bennük nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományt képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi. Folytatja az 5–6. évfolyamon megkezdett integrált tudásszerzést és az egységes természettudományi szemlélet alakítását.

A tantárgyi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat. Az elsajátított ismeretek és a felismert összefüggések alapján érthetővé válnak azok az új kihívások, amelyek a XXI. század elején átszabják a hagyományos gazdaság kereteit, s amelyek érdekellentéteket okozhatnak, társadalmi változásokat gerjeszhetnek a világ korábban egymástól elzárt térségeiben, társadalmaiban.

A tantárgy tanulása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett nagymértékben hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a

tanulóknak az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul a nyitott és befogadó magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése, a következő nemzedékek számára történő megőrzése iránt. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez.

A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Elsődleges célja a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amelynek során megalapozódik a hazához és a magyarsághoz való kötődés.

Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a szociális és állampolgári kompetenciák fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmainak feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás. Ezért a megnevezett tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés- és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.

Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismertetését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság pedig gyorsan változik, ezért a tanulók kénytelenek állandóan önállóan frissíteni ismereteiket. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatisztált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértését a tanulókkal, hogy a világ itteni ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek és a jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.

A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása.

Időkeret a 7-8. évfolyamon: 1,5 óra/hét és 54 óra/év

Óraterv

Témakörök 7. évfolyamon	
I.	A szilárd Föld anyagai és folyamatai
II.	A földrajzi övezetesség alapjai
III.	Gazdasági alapismeretek

IV. Afrika és Amerika földrajza
V. Ázsia földrajza
VI. Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza
<i>Év végi összefoglalás****</i>
Összesen: 54 óra
Témakörök 8. évfolyamon
I. Észak- és Mediterrán-Európa földrajza
II. Atlanti-Európa földrajza
III. Kelet- és Közép-Európa földrajza
IV. A Kárpát-medencevidék földrajza
V. A hazánkkal szomszédos országok földrajza
VI. Magyarország természeti és kulturális értékei
VII. Magyarország társadalomföldrajza
<i>Év végi összefoglalás****</i>
Összesen: 54 óra

*** Gyakorlat, ábra-, grafikon- és egyéb elemzés, forrásfeldolgozás, számítási feladatok, kiselőadások, bemutatók stb., vagy új ismeret.

**** Év végi összefoglalás, amelynek órakerete szükség esetén az egyes témakörök feldolgozásába is beépíthető.

A továbbhaladás feltételei

7. évfolyam végén

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.

A tanulók átfogó és reális képzetel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól).

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Követelmények a tanév végén

A tanuló:

- ismerje a kontinensek fő természetföldrajzi vonásait. Tudja ezeket a fekvés, felszín, kialakulás és a földrajzi övezetesség összefüggésrendszerében vizsgálni,

- tudja értelmezni az egyes földrészek, tájak, országok természeti és társadalmi jellemzőinek összefüggéseit, kölcsönhatásait,
- ismerje a kontinensek, tipikus tájak és országok regionális sajátosságait, a közöttük lévő hasonlóságokat, különbségeket, kapcsolataik rendszerét,
- támassa alá példákkal a gazdasági élet jelenségeinek kölcsönhatásait,
- ismerjen a tanult térségben környezetkárosító folyamatokat, tevékenységeket és az elhárításukra (megelőzésükre) tett intézkedéseket,
- tudja használni a térképet információszerezésre a szemléleti- és tanári segítséggel az okfejtő térképolvasás szintjén,
- mutassa meg (jelölje be kontúrtérképen) a tanult topográfiai fogalmakat, kapcsolja hozzájuk jellemző földrajzi tartalmukat.

8. évfolyam végén

Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalom-földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténelmi időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

Követelmények a tanév végén

A tanuló:

- ismerje Európa fő természet-, gazdaság- és társadalom-földrajzi vonásait; Közép-Európa regionális sajátosságait; a Kárpát-medencevidék tipikus tájait és Magyarország fő természeti-társadalmi-gazdasági jellemzőit, jelenségeit, folyamatait és összefüggéseit,
- tudja értelmezni és példákkal alátámasztani a kontinensrész sajátos gazdasági fejlődésének meghatározó összetevőit; a történelmi és a politikai változások, a történelmi hagyományok szerepét a társadalmi-gazdasági életben,
- támassa alá példákkal az eltérő életfeltételeket és életmódokat, a társadalom tájformáló szerepét Közép-Európában, illetve a Kárpát-medencében,
- tudja összehasonlítani és indokolni Közép-Európa országainak fejlettségét,
- értse az együttműködés szükségességét a régió és az Európai Unió tagállamai között,
- ismerje a térség környezeti állapotát károsító folyamatokat, tevékenységeket, s tudjon példákat mondani a megelőzés, az elhárítás lehetőségeire,

- indokolja az összefogás szükségességét hazánk és a közép-európai országok között; bizonyítsa példákkal sokoldalú kapcsolataikat, kötődésüket, egymásra utaltságukat társadalmi-gazdasági-környezetvédelmi kérdésekben,
- ismerje a régió népeinek, nemzetiségeinek, különféle társadalmi csoportjainak jellegzetességeit, értékeit, hagyományait,
- ismerje hazánk társadalmi-gazdasági adottságait és lehetőségeit, integrációs törekvéseit, nemzetközi kapcsolatait,
- legyen képes aktuális információk gyűjtésére megadott téma és szempontok szerint; szemelvények, adatok elemzésére, megfigyelésekre, következtetések levonására, önálló vélemény megfogalmazására,
- használja a térképet információszerzésre a szemléleti és a logikai térképolvasás szintjén egyaránt,
- tudja megmutatni térképen, bejelölni kontúrtérképen a tanult topográfiai fogalmakat és kapcsolja hozzájuk a jellemző földrajzi tartalmakat,
- ábrázolja ismereteit rajzokkal, térképvezetések kiegészítésével, készítésével.

Kimeneti követelmények a 8. évfolyam végén

- Ismerje a tanuló a földi képződményeket, az alapvető természeti és társadalmi jelenségeket, folyamatokat, összefüggéseket.
- Értse a természetföldrajzi és regionális társadalmi-gazdasági folyamatok egymásutánosságát, időbeli fejlődését.
- Tudja értelmezni az egyes földrészek, tájak, a megismert országok természeti és társadalmi jellemzőinek kölcsönhatásait, összefüggéseit.
- Ismerje fel a kontinensek, tipikus tájak és országok regionális sajátosságait.
- Értse meg, hogy a népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket.
- Lássa, hogy az emberek különböznek egymástól, de emberi voltukban egyenrangúak.
- A hazai tájakhoz való kötődés érdekében ismerje természeti és társadalmi értékeinket, valamint a természeti tényezők hatásait és földrajzi összefüggéseit a Kárpát-medence népeinek elhelyezkedésében, hagyományaiban, településeiben és gazdasági életében.
- Ismerje az emberi tevékenységek okozta környezetkárosító folyamatok példáit és megelőzésük, elhárításuk lehetőségeit.
- Tudjon példákat mondani a nemzetközi összefogásra, együttműködésre. Az általános iskola befejezésekor legyen képes az önálló szemléleti és – tanári segítséggel – az okfejtő térképolvasásra, a különböző méretarányú és tartalmú térképeken. Ismerje az eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat, tudjon hozzájuk tartalmi jellemzőket kapcsolni.
- Tudja kiválasztani és használni a földrajzi és egyéb információhordozókat.
- Alkalmazza biztonsággal a szakkifejezéseket.
- Ábrázolja ismereteit egyszerű térképeken, rajzokban.
- Megfigyeléseit, tapasztalatait tudja értelmezni, értékelni, alkotson azok alapján véleményt.

Ének-zene 5–8. évfolyam

A felső tagozatban tanított ének-zene konkrét céljai és feladatai

1. A gyerekek felszabadultan, önfeledten, örömmel énekeljenek.
2. A magyar zenétől kiindulva vezessen az út az egyetemes zene megismeréséhez és megértéséhez.

3. Olyan általánosan művelt embereket kell képezni, akik a saját nemzeti hagyományaik ismeretével és szeretetével, értői és élvezői lesznek más népek kultúrájának is.
4. Az egységes magyar nemzeti kultúra megteremtése mellett, utat kell mutatni az őrzés és nyitás képességének kialakítására
5. A kifejező, szöveges éneklés lehetőségeivel élni kell a személyiségfejlesztés területén is (ráérezés, tolerancia, átélés, stb.).
6. A zenei anyanyelvi műveltség írásbeli lehetőségeivel, az írás-olvasás képességének fejlesztésével, az elméleti anyag folyamatos tárgításával bővüljenek az ismeretek.
7. Fejlődjön a fantázia és a memória, továbbá erősödjön és fokozódjon a zeneszeretővé válás folyamata.
8. A ritmus, mint kifejezőeszköz, annak belső átélésével váljék tudatossá (megfigyelés, utánzás, alkalmazás). Törekedjünk a ritmikában rejlő emocionális tartalom felfogására és megértésére (kognitív folyamatban).
9. A zenetörténet ismeretek elsajátításának folyamatában törekedni kell arra, hogy a gyerekek képesek legyenek elkülöníteni az egyes korokat, ismervé azok zeneszerzőit, a jellemző formákat és műfajokat, a kiemelt művek felismerésével, megnevezésével és a főtémák vokális megszólaltatásával.
10. A zenei nevelés tartalmi munkájában helyet kell adni a tantárgyi koncentrációnak, aminek segítségével megismertethetjük azokat az összefüggéseket, amelyek a művészetek fejlődése útján, meghatározott történelmi viszonyok között jöttek létre! A szorosabb kapcsolatok lehetőségein keresztül, új kapukat kell nyitni az anyanyelvhez, az irodalomhoz, a történelemhez és a képzőművészetekhez! (A művészek gondolkodásmódja, megjelenítő ereje és eszköztára: pl.: hogyan ábrázolja történelmünk meghatározó egyéniségét (Hunyadi Lászlót – Erkel Ferenc a zeneszerző, Egressy Béni az író, és Madarász Viktor a festő?)
11. Tanításunk középpontjába a zenei élmények kerüljenek, amelyeket igényesen és az életkornak megfelelő hangzó szemelvények kiválasztásával lehet megteremteni, ha igazán zeneszerető, kiegyensúlyozott nemzedéket szeretnénk felnevelni.
12. Megfelelő motiválással fokozzuk a tanulói tevékenység intenzitását a művészetekben, az iskolában, a külvilágban – a mindennapi életben, a fokozott aktivitás, kreativitás és az önállóság megalapozása, kifejlesztése érdekében.
13. Az ének-zene tanítása során fejlett esztétikai érzéket, fegyelmezett magatartást, közösségi érzést, gazdag érzelmvilágot és világnézeti-erkölcsi szemléletet kell megvilágítani, fejleszteni!
14. A zeneművészet iránti érdeklődés felkeltésével és fokozásával igényt kell kialakítani arra, hogy minden ember életének szerves részévé váljon a MUZSIKA!

Kompetenciák

I. Tiszta, kifejező éneklés

1. Zenei nevelésünk elsősorban vokális elemekre épül.
2. A tiszta, szép éneklés képességének megalapozása érdekében, követeljük meg a helyes testtartás és légzés technikáját, megfelelő artikulálással a beszéd érthetőségét, kulturáltságát és a környezet esztétikumát!
3. A tiszta intonálást, a hangmagasság biztos megtartását és az érthető szövegmondást a rendszeres hangképzéssel alapozhatjuk meg.
4. A hang-, és hallásképzés, ami a zenei írás-olvasás tudását is feltételezi, a zene hatékonyabb megismerésére, elemzésére és megszólaltatására is irányul.
5. Kifejező és átélt éneklés csak abban az esetben várható el, ha a gyerekek a teljesség igényével ismerik a dal témáját, s abból fakadó hangulatát.

II. Magyar népzene

1. Fontos a népdalok szerkezeti felépítése, dallamvonala, hangsora, előadásmódja, stílusrétege, azonban ezek az ismeretek csupán elméleti tények. Gondot kell fordítani a hagyományörző népnyelv és a magyar népdalok sokirányú megismerésére, hiszen zenei anyanyelvünk kultúrája: nemzeti öntudatunk hű tükre.
2. A népdalokat tudni kell földrajzilag elhelyezni, mert ennek ismeretéből sok mindenre lehet következtetni. A népzenei ismeretek mellett beszélni kell az adott területen élő emberek életviteléről, szokásaikról, jellemző viseletükről, építkezésükről, munkájukról, mely ismeretek segítségével könnyebbé válik a megértés, az elsajátítás és a megszerettetés.
3. A gyermekek életében kiemelt szerepe van a játékoknak, ezért helyet kell adni a népi játékoknak – a dalokat is eljátszhatják!
4. A zene és a mozgás együttesét, kölcsönhatását tudatosítani kell, beépítve a magyar nép kultúrájába, amivel az új ismereteken túl, a kevésbé „énekes” gyerekeknek is tudunk élményt nyújtani!
5. A népi hangszerekkel való megismerkedésen túl, a furulya megszólaltatásának megtanulása nem nehéz feladat. Igazi zenei élményt jelent egy-egy dallam eljátszása, a legkönnyebb fogásmódban: *F*-ben. Bizonyított tény, hogy nem kizárólag szakosított tantervű osztályokban valósítható meg a furulya-tanítás. Egyértelműen a szaktanár igényességén, minőségileg is sokrétű fejlesztő munkáján és elhivatottságán múlik.
6. El kell érünk, hogy a gyerekek tiszteljék és becsüljék Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán életét meghatározó népdalgyűjtő és rendszerező munkáját! Azonban nem szabad megfeledkezni a követőkről: Schneider Lajos, Lajtha László, Nagy Miklós, Békefi Antal, Borsai Ilona; továbbá a napjainkban is élő népzene kutatókról sem: Olsvai Imre, Barsi Ernő és Birinyi József.
7. Motiváljuk a diákokat, a lakóhelyükön vagy környékükön végzett gyűjtőmunkára, különböző szempontok megjelölésével, pl.: népdalgyűjtők, népdalok, népmesék, jellegzetes szavak, viselet, szokások, hagyományok, eszközök, stb.!
8. Magyar népdalkincsüket soha ne használjuk az elméleti ismeretek illusztrálására, gyakorlására!

III. Elméleti ismeretek

Az általános iskolákban nagyon kevés a muzikus, illetve a zenei orientáltságú gyermek. Azonban az általános műveltség alapjait minden diáknak biztosítani kell! Az elvont, bonyolult, magasról érkező levezetések helyett sok játékkal, és szinte észrevétlenül kell megértetni, meghallattatni (nem biztos, hogy minden gyerek hallja azt, amit a tanár) azokat a zenei elemeket, amelyek ismerete nélkülözhetetlen: hangközök, hangzatok, hangsorok. A játékok, az ötletes zenei feladatok nem riasztóan hatnak majd, hanem sikerélményt jelenthetnek.

IV. Zenetörténet

1. Történelmi múltunk meghatározza szemléletünket s alakítja nemzeti meggyőződésünket. Feltétlenül gazdagítanunk kell, a sok vihart megélt magyarság, napjainkban felnövő nemzedékének történelmi dalkincsét!
2. Fontos a történelmi háttér tanítása, megismerése, hiszen ennek függvényében élt és alkotott minden mester.
3. Az egyes zenetörténelmi korszakot ne szakítsuk meg elméleti ismeretek bővítésével és gyakorlásával! Ne okozzunk törést, hiszen csak a folyamatosság vezethet a megértéshez, az összefüggések felfedezéséhez, az átlátáshoz!

4. A tanítási órák anyagába feltétlenül be kell építeni a zeneszerzők magyar és nemzet-közi kapcsolatait (pl.: Liszt Ferenc – Richard Wagner, Vajda János, Jókai Mór vagy Bartók Béla – Benny Goodman).

V. Zenehallgatás

1. A kialakult gyakorlat célszerű és eredményes, azonban nem szabad megtorpanni, tudni kell haladó módon tovább lépni.
2. A népzenei feldolgozások és komolyzenei művek mellett, helyet kell kapnia annak a zenének is, amelyben a gyerekek maguk is élnek, s amit sajátjuknak tartanak: történelmi rock-opera és a musical.

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségeinek fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól

kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább

különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneézés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása

fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentés-tartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

A tantárgy óraterve 5-8. évfolyam: 1 óra/hét és 36 óra/év

Az egyes évfolyamokhoz az óraszámokat a NAT ajánlása alapján készítettük el.

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható órakeretet a tematikai egységek között osztottuk el.

5. évfolyam

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése
Zenei befogadás – Zenehallgatás
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, népszokások felelevenítésére szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Össz. óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei 5. évfolyamon

Az énekes anyagból 10 dalt (5 magyar népdal, 1 gregorián ének, 2 katonadal 1848–49-ből, 2 kánon) és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés

eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.

A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.

Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).

A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.

6. évfolyam

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése
Zenei befogadás – Zenehallgatás
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Össz. óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén

Az énekes anyagból 10 dalt (5 magyar népdal, 3 történeti ének, 2 műdal) és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.

A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.

Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).

A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.

7. évfolyam

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése
Zenei befogadás – Zenehallgatás
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Össz. óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei a 7. évfolyam végén

Az énekes anyagból 15 dalt (8 magyar dal: népdal, népies dal, népies műdal; 4 műdal; 1 többszólamú ének; 2 zenemű főtémája) és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.

A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.

Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

8. évfolyam

Tematikai egység címe
Zenei reprodukció – Éneklés
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése
Zenei befogadás – Zenehallgatás
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Össz. óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltételei 8. évfolyam végén

Az énekes anyagból 15 szemelvényt (8 magyar népdal, 4 történeti ének, 1 műdal, 2 XX. századi zenemű főtémája) emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.

A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.

Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális

kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű képi információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tartalmi egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi

tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a tervezés során.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretén belül kell végrehajtani. Az óraszámegosztást az adott iskolaszakaszban, pontosabban a 7–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

5 - 6. évfolyam

Éves óraszám mindkét évfolyamon 37 óra – heti 1 óra

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

7. évfolyam

Éves óraszám 37 óra, heti 1 óra

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés érték közvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúraközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetén kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „*Vizuális kommunikáció*” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „*Kifejezés, képzőművészet*” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „*Tárgy- és környezetkultúra*” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A *mediatudatosság* fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

8. évfolyam

Éves óraszám 37 óra, heti 1 óra

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy **a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével.** E

tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során **az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét**, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti **az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését**, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúráközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetén kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „*Vizuális kommunikáció*” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „*Kifejezés, képzőművészet*” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „*Tárgy- és környezetkultúra*” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a *mozgóképkultúra és médiaismeret* bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Informatika **5–8. évfolyam**

Alapelvek, célok

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon történő kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt, és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza.

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismerje meg és tartsa be a számítógépes és más intelligens informatikai eszközökkel végzendő munka szabályait, különös tekintettel a balesetek megelőzésére. Sajátítsa el a számítógép-kezelés alapjait. Legyen képes a számítógéppel és más intelligens informatikai eszközökkel való kommunikációra (interaktív kapcsolat tartására). Ismerje fel, és alkalmazza a számítógépes kommunikációban leggyakrabban előforduló vizuális és manuális jeleket, jelkombinációkat. Tudja alkalmazni az operációs rendszer és a segédprogramok legfontosabb szolgáltatásait. Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait. Szerezzen jártasságot az informatikai eszközök és információhordozók használatában. Ismerje a használt informatikai eszközök működési elveit.

Legyen képes a különböző formákban megjelenő adatokat felismerni; tudjon adatot különféle formákban megjeleníteni, szemléltetni, vizsgálni. Ismerje a legalapvetőbb szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumformákat, ezeket minta alapján legyen képes megvalósítani, legyen igénye a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására, különböző formában való megjelenítésére. Tudja kezelni és szerkeszteni a multimédiás dokumentumok alapelemeit. Szerezzen tapasztalatokat az adatok különféle formáinak (szöveges, hangzó, képi) együttes kezelésében, tudjon adatokat megkeresni, elérni adatbázisból, számítógépes hálózatról. Tudja a digitális tudásbázis-rendszert és az oktatóprogramokat használni.

Legyen képes egy probléma megoldásához kiválasztani az általa ismert eszközök, programok, alkalmazások és módszerek közül a megfelelőt.

Legyen képes különféle formákban megfogalmazni a környezetében, az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részeit. Helyesen használja a logika bizonyos elemeit (és, vagy, nem, ha ... akkor ...). A problémamegoldás során segítséggel ismerje fel az adatok közötti összefüggéseket. Ismerje fel az adatok és az eredmények kapcsolatát. Legyen képes a feladat megoldására készített algoritmust megvalósítani számítógépen (a használt fejlesztő rendszerrel). Legyen képes értelmezni a programok által szolgáltatott válaszokat.

Kísérletezzen egyszerű folyamatok számítógépes modelljeivel, figyelje meg a paraméterek módosításának hatását.

A tanuló értse a közvetlen és a közvetett (technikai) kommunikáció lényegét. Legyen jártas a hálózat alapszolgáltatásainak önálló használatában. Tudjon információt szerezni és elhelyezni az interneten. Tudjon kapcsolatot teremteni másokkal a hálózat révén: csoportos kommunikációs formák, elektronikus levelezés. Tudja használni a mobilkommunikáció lehetőségeit.

Legyen tájékozott a média (internet, televízió, rádió) szerepéről. Ismerje a hagyományos médiumok elektronikus megfelelőit (például elektronikus könyv, folyóirat, zene). Ismerje és használja az internetes portálokat, digitális fényképezést, a multimédiát. Ismerkedjen az új médiumokkal (virtuális valóság, interaktív média). Tudjon használni médiainformatikai eszközöket a tanulási folyamatban és a szabadidős tevékenységben.

A tanuló ismerkedjen meg a számítástechnika történetével, a mai informatika alkalmazásaival és fejlődési irányjaival. Ismerje meg és értékelje a magyar tudósok szerepét, tevékenységét a világ informatikai kultúrájának fejlődésében.

Ismerje meg az informatika társadalmi szerepét, az információs társadalom főbb jellemzőit. Ismerje a programok és adatok használatának jogi és etikai alapjait (szerzői jog, személyes adatok, hitelesség). Ismerje a túlzott informatikai eszközhasználat személyiségre káros hatásait (pl. játék-függőség, gerinc vagy a szem károsodása).

A tanuló rendszeresen használja az iskolai könyvtárat, mint információs-tanulási forrásközpontot, vegye igénybe szolgáltatásait. Alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait,

informatikai eszköztudását, és a megfelelő viselkedés normáit. Ismeretei bővítéséhez, tanulási feladataihoz szerezzon jártasságot a könyv- és médiatár és az elektronikus könyvtár használatában. Feladatai megoldásához rendszeresen használja a folyóiratokat, lexikonokat, szótárakat, kézikönyveket, az ismeretterjesztő irodalmat, a különböző médiumokat, valamint az interaktív multimédiát. A dokumentumtípusok ismeretében legyen képes azok önálló használatára. Ismerje a könyvtártípusokat, a kézikönyvtár informálódásban betöltött szerepét. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár adatbázisaiban, katalógusaiban. Tudjon forrást és információt keresni a tájékoztató eszköznek megfelelő keresési módszerek alkalmazásával. Tudjon a dokumentumokból idézni, és a forrásokra szabályosan, etikusan hivatkozni.

Az informatika óraszámok a következők:

Informatika óraszámok 5–8. évfolyamon				
<i>Emelt szintű angol tagozatos osztály</i>				
	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező óraszám		1	1	
Szabaddon tervezhető keretből	2	1	1	2
Összesen	2	2	2	2
<i>Normál tantervű osztály</i>				
	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező óraszám		1	1	1
Szabaddon tervezhető keretből	1			
Összesen	1	1	1	1

Szülői igény esetén az iskola biztosít 5-7. évfolyam tagozatos osztályában a szabad órakeret terhére heti +1 informatika órát, amit a tananyag elmélyítésére és tehetséggondozásra fordítunk.

A 8. évfolyamon a tagozatos osztály tanulói választhatnak heti 2 óra informatikát vagy heti 2 óra német nyelvet. A német nyelvet választók heti fél óra informatikaoktatásban vesznek részt.

A 8. évfolyamon a tagozatos osztályban a heti 2 órás informatika óra kiemelkedő célja az **EDCL START** számítógép-használói jogosítvány megszerzése. Az ECDL az informatikai írástudás nemzetközileg egységes bizonyítványa, ezért tanulóink számára hasznos és javasolt a vizsga letétele. A nemzetközileg elismert tanúsítvány tanulóink későbbi munkaerő-piaci lehetőségeit is növeli.

Az informatikaoktatás során a következő tematikai egységek jelennek meg:

- Az informatikai eszközök használata
- Alkalmazói ismeretek
- Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel
- Infokommunikáció
- Az információs társadalom
- Könyvtári informatika

A továbbhaladás feltételei

5. évfolyam végén.

Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret. A tanuló értse, hogy ugyanazt az ismeretet különféle jelekkel leírhatjuk. Tudjon alapszinten kommunikálni az adott programokkal.

Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában. Tudjon mappákat és fájlokat létrehozni, másolni, törölni. Képes legyen ábrákat, rajzokat készíteni rajzoló programmal.

6. évfolyam végén.

Tudjon szöveget karakter szinten formázni és egyszerű dokumentumot készíteni. Tudjon használni néhány közhasznú információforrást. Tudjon webhelyekre látogatni, és ott adott információt megkeresni. Küldjön és fogadjon elektronikus leveleket. Legyen képes egyszerű, hétköznapi algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani. Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában. Tudja, hogy milyen könyvtári szolgáltatásokat nyújt az iskolai könyvtár. Tudjon irányítással információt keresni a segédkönyvekben és helyi adatbázisban. Legyen képes megkülönböztetni a főbb könyvtári médiumokat.

7. évfolyam végén.

A tanuló legyen képes a számítógép legfontosabb perifériáit kezelni. Tudjon tájékozódni a számítógép könyvtárstruktúrájában. Tudja használni a számítógép karbantartásához szükséges segédprogramok egyikét, vagy az operációs rendszer néhány szolgáltatását. Ismerje és tudja kezelni a multimédia alapelemeit (szöveg, kép, mozgókép, hang). Tudja használja az elektronikus levelezés alapszolgáltatásait. Képes legyen egyszerű feladatokhoz (néhány utasításból álló) algoritmusokat készíteni. Ismerjen fel algoritmus-szerkezeteket (elágazás, ciklus). Ismerje a könyvtártípusokat. Tudja használni az elektronikus könyvtárat. Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia) és az interneten.

8. évfolyam végén.

A tanuló ismerje a számítógép fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét a mai társadalomban. Képes legyen többféle formázást tartalmazó szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumot készíteni. Minta alapján tudjon dokumentumot készíteni. Tudjon adatokat táblázatos formában és diagramon megjeleníteni. Tudja, hogy a tárgyszó és a szakjelzet a könyv témáját fejezi ki. Tudjon a szakjelzet ismeretében a szabadpolcon műveket keresni. Legyen képes – segítséggel – a tárgyi katalógust használva egyszerű keresési feladatokat megoldani. Tudjon forrásokra hivatkozni.

Technika, életvitel és gyakorlat

Kerettantervi megfelelés

Jelen helyi tanterv ajánlás az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet: alapján készült.

A tankönyvben találhatóak kiegészítő anyagok a kerettanterv által biztosított 10 %-os szabad órakeret kitöltésére is.

A szaktanári döntésen alapuló felhasználásra javasolt órakeretet az alábbiakra fordíthatjuk:

- elsősorban a tananyag gyakorlására, ismételtsére,
- a tananyag mélyítésére,
- nagyon tehetséges, érdeklődő osztályok esetén új anyag feldolgozására,
- kísérletezésre, tanulmányi kirándulásra,
- összefoglalásra, ellenőrzésre.

Célok és feladatok

A tudás hétköznapi életben való alkalmazása, a gyakorlatban való jártasság megszerzése, az alkotó képesség fejlesztése.

- segítse a gyermekeket a technikai környezetbe való beilleszkedésben, a tájékozódásban és az aktív alkotótevékenységben egyaránt. Az alkotás örömeinek

átélése során elégedettséget érezzenek a munkában, végső soron kialakul a munkához való pozitív hozzáállás.

Az alapvető szerszámok és technikai eszközök szakszerű és balesetmentes használata.

- a technikai műveltség alapozása, a kezűgyesség fejlesztése, és a mindennapokban praktikus elemi ismeretek és tevékenységek elsajátíttatása, begyakorlása.

A műszaki- és természettudományos kompetencia fejlesztése.

- a gyakorlati tevékenységekhez kapcsolódó elemi ismeretek szerzése, a megfelelő technikai szemléletmód formálása.
- a manualitás központba helyezése.
- a kéz intelligenciájának fejlesztése.

A fogyasztói, felhasználói kultúra fejlesztése.

- az egészségfejlesztés,
- a környezetvédelem,
- a követendő minták elfogadtatása,
- a helyes szokások kialakítása.

A családi életre, az egészséges életvitelre való felkészítés.

- a háztartásban, az egészségnevelés, a szűkebb lakóhelyi környezet, a lakás és környéke, a gazdálkodás, a szolgáltatások, a helyes közlekedés, és szabályainak ismerete.

Különböző helyzetekhez való alkalmazkodás, válaszok korunk kihívásaira.

- ismeretek, képességek, készségek, beállítódások kialakítása, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak ennek torzító hatásaitól.

A pályaválasztásra való felkészítés segítése.

Feladat:

A tanórákon, foglalkozásokon megoldandó feladat lehetőleg legyen komplex, és legyenek – különösen 5. és 6. évfolyamon – olyan produktumok, amelyek személyes célra, vagy kollektív munka részeként hasznosulnak.

A helyes és balesetmentes eszköz és szerszámhasználat, a veszélyforrások felismerése, azonosítása különös hangsúlyt kap, ezért erre minden órán, minden tevékenység során fokozottan figyelni kell.

Időkeret 5-8. évfolyam: 36 óra/hét és 1 óra/hét

5. évfolyam

Tematikai egység rövid címe
1. Ételtésztés
2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés
4. Közlekedés
Összesen: 36 óra

6.évfolyam

Tematikai egység rövid címe
1. Ételtésztés
2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés

4. Közlekedés
Összesen: 36 óra

7.évfolyam

Tematikai egység rövid címe
1. A háztartás és közszolgáltatások
2. Közlekedés
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés
4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése
Összesen: 36 óra

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe
1. A háztartás és közszolgáltatások
2. Közlekedés
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés
4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése
Összesen: 36 óra

Továbbhaladás feltételei 5.- 6. évfolyam:

- A foglalkozásokon való, aktív cselekvő részvétel.
- A fejlesztési céloknak megfelelő készségek, képességek, attitűdök folyamatos fejlődése.
- A foglalkozásokon a tárgyak, produktumok elkészítése, a feladatok megoldása a tevékenység elvégzése.
- Tudjon az egészséges táplálkozás szabályai szerint étrendet összeállítani, a háztartási gépeket szakszerűen használni.
- Egyszerű axonometrikus és vetületi rajzok olvasása, értelmezése, az anyagok érzékelhető tulajdonságainak azonosítása
- A használt eszközök és szerszámok szakszerű és balesetmentes használata.
- A közúti közlekedés és tömegközlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása, veszélyforrásai ismerete. Biztonságos közlekedési magatartás.
- Fogadja el a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát, alkalmazza az szabályait.
- Ismerje a tudatos fogyasztói magatartást és a célszerű gazdálkodást.

Továbbhaladás feltételei 7.- 8. évfolyam:

- A foglalkozásokon való, aktív cselekvő részvétel.
- A fejlesztési céloknak megfelelő készségek, képességek, attitűdök folyamatos fejlődése.
- A foglalkozásokon a tárgyak, produktumok elkészítése, a feladatok megoldása, a tevékenység elvégzése.

- A lakás villamos berendezéseinek ismerete és helyes használata. Alapvető balesetvédelmi és érintésvédelmi ismeretek.
- Ismerje a közműrendszerek (vízvezeték- és fűtési rendszerek) működését.
- A közlekedési helyzetek helyes megítélése, a veszélyhelyzetek gyors felismerése, elhárítása.
- Ismerje fel az egészséget fenyegető veszélyek, különös tekintettel a dohányzása, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás veszélyeire, fogadja el az egészségvédelemnek és az élet feltétlen tiszteletének fontosságát.
- Rendelkezzen megfelelő önismerettel és pályaképpel.

A tanulók értékelésének felhasználható szempontok

A technikai nevelés nem a lexikális tudás gyarapítására törekszik, hanem az elméleti tudás mindennapi gyakorlati alkalmazására. Fontos, hogy csak olyan követelményt támassunk a tanulókkal szemben, amely életkori sajátosságukkal, egyéni képességeikkel, ismereteikkel összhangban van, és amelyben a fokozatosság elve, az ösztönző nevelő hatás érvényesül. Fontos, hogy az értékelés kedvező pedagógiai feltételek között történjen, a kiegyensúlyozott tanítási-tanulási folyamat részeként.

A tanári értékelésen kívül adjunk teret az önértékelésnek, a társak értékelésének is.

Tegyük világossá tanulóink előtt, hogy milyen elvárásaink vannak munkájukkal kapcsolatban. A helyes értékelés első feltétele az, hogy minél több megbízható, visszajelző információ birtokában mondjunk ítéletet.

Maga az értékelés mindig pozitív, segítőkész szándékú legyen, segítse a pozitív motivációt. A tevékenység elvégzését, a relatív fejlődést és az abszolút teljesítményt, mint három értékelési szempontot, egyensúlyban kell tartani. A számszerű értékelés – osztályzat - mellől nem hiányozhat a pontosabb, árnyaltabb, szöveges minősítő értékelés sem. Az értékeléssel segítenünk kell a tanulót önmaga megismerésében, fejlődésében, a helyes pályaválasztásban, életvitelének alakításában.

Testnevelés és sport

Helyi tantervünk a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet alapján készült.

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljeseedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsó sorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcstényezőnek számítanak. Az 5–8. évfolyamra

összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiéniával, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a *nemzeti öntudat* és *hazafias nevelés* erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a *pályaorientáció* megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a *demokráciára nevelésnek*. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az *önértékelés*, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A *testi és lelki egészségre* nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a *környezettudatosságot* szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az

eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a *hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán*.

Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játéksituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségekben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A *kezdeményezőkézség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőképesség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

5 – 6 - 7- 8. évfolyam

A tanmenet heti 3 testnevelés, valamint plusz két tömegsport órához készült.
Éves óraszám: 181

A testnevelés órák tematikai egységei:

- Természetes és nem természetes mozgásformák: 20 óra
- Sportjátékok: 55 óra
- Atlétikai jellegű feladatok és mérések: 30óra
- Torna jellegű feladatmegoldások: 30 óra
- Net Fit felmérés 6 óra
- Alternatív környezetben üzhető sportok: 20 óra
- Önvédelem, küzdősportok: 20 óra

A fejlesztés várt	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i>
--------------------------	--

<p>eredményei az ötödik évfolyam végén</p>	<p>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. .A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p><i>Sportjátékok</i> <u>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</u> A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> <u>A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.</u> <u>A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.</u> <u>A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.</u> <u>Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.</u> <u>A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.</u> <u>Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.</u></p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. <u>A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.</u> <u>Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.</u> <u>Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.</u> A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> <u>A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.</u> <u>A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</u> <u>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</u></p>
---	---

	<p><u>A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.</u> A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</p> <p>Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</p> <p><i>Sportjátékok</i> <u>A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.</u> <u>Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.</u> A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> <u>A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.</u> <u>A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.</u> <u>A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.</u> <u>Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.</u> <u>A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.</u> <u>A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások</u></p>

	<p><u>eredményességében.</u> <u>Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.</u> Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. <u>A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.</u> Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása. <u>Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.</u> <u>Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.</u> A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> <u>A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.</u> <u>A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.</u> <u>A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.</u> <u>A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.</u> A mostoha időjárás feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.</p>
A fejlesztés várt eredményei a	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában.

<p>hetedik évfolyam végén</p>	<p>Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> Talajon, gerendán növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.</p>
--------------------------------------	--

	<p>A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végén</p>	<p><i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</p> <p><i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</p> <p><i>Alternatív környezetben üzhető sportok</i></p>

	<p>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.</p> <p>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.</p> <p>A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.</p> <p>A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.</p> <p>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.</p> <p>A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</p> <p><i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i></p> <p>A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.</p> <p>Allásküzdelemben jártasság.</p> <p>A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.</p> <p>A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása.</p> <p>A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.</p>
--	---

Természettudományi gyakorlatok

Célok és feladatok

A tantárgy tanulásának célja, hogy a természeti jelenségek egy-egy aspektusának vizsgálatán keresztül – a tanulók természet iránti természetes érdeklődésének fenntartása mellett – fejlessze természettudományos gondolkodásukat, miközben maga a vizsgálódás rutinja, a közvetlen tapasztalatszerzés és magyarázatkeresés igénye is alakul bennük.

Célunk, hogy a természettudományok tanulását segíti, ha a tanulók a pedagógus vezetésével, támogatásával találkoznak és megbirkóznak a közvetlen környezetükben, saját hétköznapjaikban, a helyi közösségben tapasztalt komplex problémákkal, és ennek során gyakorolják a természettudományos megismerés, bizonyítás, érvelés folyamatát.

Célunk felkészíteni a tanulókat az önálló problémamegoldásra, mely kialakítja a megalapozott információk megszerzésének igényét, megalapozza a rendszerben való gondolkodást és önbizalmat, kedvet ébreszt a természettudományokkal való későbbi találkozásokhoz is.

Célunk, hogy a természettudományos nevelés alapját a kutatási tevékenység alkossa, ez irányítja a tanulói tevékenységek megszervezésének és kiválasztásának alapelveit. A kutatás alapú tanulás/tanítás (KAT, illetve angolul 'inquiry-based learning', IBL) olyan módszer, amely biztosítja, hogy a tanulók átéljék a tudásalkotás folyamatát, melyre jelen tantárgy kiváló lehetőséget biztosít.

Célunk és egyben feladatunk az, hogy a természettudomány tanulása során a tanulók végezzenek olyan kutatással kapcsolatos, illetve kutatás jellegű tevékenységeket, mint:

- problémák keresése, kutatásra érdemes kérdések megfogalmazása,
- hipotézisek megfogalmazása,
- kutatások tervezése, vezetése,
- megfelelő eszközök és technikák használata az adatok gyűjtéséhez,

- adatok elemzése,
- különböző alternatív magyarázatok megalkotása és elemzése,
- a természettudományos érvek/indokok közlése.

Feladatunk:

A gyakorlatok nemcsak a természettudományos műveltség tartalmi elemeinek mélyebb megértését, illetve a természettudományos és technikai kompetencia szempontjából fontos képességek fejlődését, hanem az ebben az életkori szakaszban oly fontos affektív elemek, az érzelmi beállítódás, a motiváció formálását és a tanulással, ismeretszerzéssel kapcsolatos önismeret, önbizalom, önreflexió megerősítését is segítik.

A természettudományi gyakorlatok hatására fejlődő problémaérzékenység, az analógiák felfedezésének képessége, a természettudományos gondolkodásmód, a kritikai szemlélet, a tényeken alapuló érvelésre és döntéshozatalra való törekvés előkészíti a természettudományos vagy műszaki pályákon történő továbbtanulást. Ezen túl azonban nagy szerepe van abban is, hogy a tanuló a közoktatásból kikerülve életvezetésében és közösségi-társadalmi szerepeiben is felelős polgárrá váljon.

5–6. évfolyam

A természettudományi gyakorlatok tantárgy fókuszában az 5–6. évfolyamon a megfigyelés áll, amelyhez a tapasztalatok, élmények rögzítése, valamint a megfigyelt jelenségek magyarázatának keresése kapcsolódik

A tantárgy közvetlenül fejleszti a természettudományos és technikai kompetenciát.

A tanulók aktív bevonódása, a tanulói kísérletek, vizsgálatok a hatékony, önálló tanulás kompetenciaelemeit erősítik.

A foglalkozásokon alkalmazott változatos, tanulóközpontú tanulásszervezési módok segítik, kiegészítik a természetismeret tantárgy követelményeinek teljesítését.

A természettudományi gyakorlatok anyaga ezeken az évfolyamokon a természetismeret tantárgy tematikájához illeszkedik.

Célja az hogy felkeltse az érdeklődést a természeti környezet objektumainak, azok tulajdonságainak és a hozzájuk kapcsolódó jelenségek, folyamatok, összefüggések természettudományos vizsgálata iránt.

A terepi tapasztalatok nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a természeti környezetre ne csupán vizsgálati objektumként, hanem az embert is magában foglaló, önmagában és önmagáért is értékes rendszerként tekintsen minden iskolázott ember. Ezen a szinten elsősorban a természet-megfigyelés és leírás mellett az emocionális elemek kapnak nagyobb hangsúlyt.

Az önálló megfigyelések, gyakorlatok jelentősen hozzájárulhatnak a tanulók rendszerességre, a feladatok ütemezésére, pontosságra és fegyelmezett munkára neveléséhez. Ezen a szinten azonban az örömmel megoldott feladatvégzés még fontosabb, mint a mérés pontossága, vagy a magyarázat alapossága.

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
5. évfolyam	0,5	18
6. évfolyam	1	36

5. évfolyam

Tematikai egység címe
Az ember, mint megfigyelő
Levegő

Víz
Talaj, ásványok és kőzetek
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Az összes óraszám: 18 óra

6. évfolyam

Tematikai egység címe
Fény
Hideg, meleg
Elektromosság, mágnesség
Erő, energia
Terepen
Kísérletekre, önálló tanulói munkák, megfigyelések
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Az összes óraszám: 36 óra

Továbbhaladás feltételei a ciklus végén

- Az önálló és csoportos munkavégzésre való képesség természettudományi vizsgálatok, megfigyelések kivitelezésében.
- A vizsgálatok felelősségteljes elvégzése, a balesetvédelmi szabályok pontos betartása.
- Természeti jelenségekkel kapcsolatos vizsgálódások során az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazása és különböző formában való rögzítése.
- A jelenségek makroszintű leírása során törekvés az egyértelmű, pontos meghatározásokra.
- A modellalkotás és a természettudományos megfigyelés, vizsgálódás alapvető műveleteinek alkalmazása a vizsgált jelenségek kapcsán.
- A jelenségek komplex megragadása, a megfelelő szintű magyarázatkeresés igényével.
- Az ok-okozati összefüggések, analógiák felismerése, törekvés ezek alkalmazására.
- A természeti környezetben való tájékozódás, az iskolai környezetben szerzett tudás alkalmazása a terepi természet-megfigyelésben.
- Érvelés a tapasztalatok és a következtetések helyessége mellett, a megfigyelések és az ismert tudományos tények felhasználásával.

7-8. évfolyam

A természettudományi gyakorlatok tantárgy tanítása a 7–8. évfolyamon arra ad alkalmat, hogy a tanulók a biológia-, fizika-, kémia- és természetföldrajzi órákon elvégzett kísérleteket, vizsgálatokat más tapasztalatokkal kiegészítve, gyakorlati rutint szerezzenek a természettudományi megfigyelések, mérések tervezésében és kivitelezésében. Az önálló vagy csoportos munka eredményeinek kritikus értékelése, összevetése és az eredmények helyessége mellett való érvelés nemcsak a minél pontosabb feladatvégzésre (és ezáltal minél helytállóbb eredmények, következtetések megállapítására) ösztönzi a tanulót, hanem fejleszti önreflexió és kritikai képességeit is. Az egyes témák segítenek abban, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak a természettudományos gondolkodásmódról, és mélyebben megértsék, hogyan következtetnek a természettudomány művelői a megfigyelt jelenségek magyarázatára, illetve hogyan fognak hozzá feltevéseik igazolásához.

A természettudományi gyakorlatok – csakúgy, mint a kapcsolódó szaktárgyak – akkor fejlesztik leghatékonyabban a természettudományos, technikai kompetenciákat, ha mind a problémák felismerésében és a kutatásra alkalmas kérdések megfogalmazásában, a vizsgálatok és kontrollvizsgálatok tervezésében, végrehajtásában, azok elemzésében, értékelésében a tanulók aktív bevonására épít. Ezzel jól fejleszthetők az előző évfolyamokon megalapozott készségek és kompetenciák, mint pl. az információkeresés, a tényeken alapuló érvelés, a jelenségek tudatos megfigyelése és rögzítése.

A természettudományi gyakorlatok tematikája olyan átfogó témák köré csoportosul, melyek mindegyik természettudományos tantárgyban jelen vannak. Az ajánlott gyakorlatok a biológia, fizika vagy kémia és a természetföldrajzi tananyag egy-egy részletét mélyítik el – lehetőséget adva további vizsgálódásra, tapasztalatszerzésre, az ott tárgyalt problémák más-más oldalról való megközelítésére –, azonban egyúttal a természettudományos megismerés sajátos kérdéseivel is foglalkoznak. Ezek szakköri foglalkozásokon vagy tehetséggondozó munka (például egyéni fejlesztés) keretein belül tovább mélyíthetők. A gyakorlatok célja, hogy a vizsgált problémákon keresztül fejlesszék a természettudományos gondolkodást és kiemelten az ahhoz kapcsolódó készségeket. Egyúttal arra is lehetőséget kínálnak, hogy a pedagógus a kísérletek, vizsgálatok révén napi tapasztalatokhoz, a tanuló életét közvetlenül is érintő jelenségekhez kapcsolja a természettudományos tantárgyak ismereteit.

Az így tárgyalt témák erősítik a tanulók egyéni felelősségérzetét mind az egészség megőrzésével, mind a környezet állapotának óvásával, mind pedig a természeti környezet értékeinek tiszteletével kapcsolatosan.

Ezeken az évfolyamokon a mennyiségi szemlélet fejlesztése a mérések révén hangsúlyosabbá válik: érdeklődő és tehetséges csoportokban akár számítási feladatok is társíthatók egy-egy gyakorlathoz, de a mértékegységek helyes használatára, a pontosság értékelésére és az adatok feldolgozására minden csoportban érdemes időt fordítani.

Fontos elem a vizsgálatok, kísérletek tanulói tervezésének lehetősége. A tanulók által megtervezett vizsgálatok közül néhányat ajánlatos el is végeztetni. Az eredmények

bemutatására hasznos a tanulói prezentációk, poszterek, kiselőadások, illetve csoportos viták szervezése, melyek révén számos, nem természettudományos kompetencia is fejleszthető.

Komoly szerepe van a terepi munkának. Az iskolában elsajátított módszerek „élesben”, problémahelyzetben történő kipróbálásán túl a terepi munka alkalmat teremt a természethez való emocionális kötődés mélyítésére is.

A természettudományi gyakorlatoknak, azzal, hogy a természettudományos megismerés elemeit és módszereit közelebb hozza a tanulókhöz, fontos szerepe van a tudománnyal kapcsolatos véleményformálásban és ennek eredményeként a tanulók későbbi, természettudományos kérdéseket érintő (egészségükkel, környezetükkel kapcsolatos) döntéseinek megalapozásában, a tudományos érvek elfogadásában.

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
7-8. évfolyam	1	36

7. évfolyam

Tematikai egység címe
Méreték és nagyságrendek
Alak és forma
Szín
Illatok és hangok
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad

órakeret, az éves óraszám 10%-a)	Az összes óraszám: 36 óra
----------------------------------	----------------------------------

A továbbhaladás feltétele 7. évfolyam:

- Az önálló és csoportos munkavégzésre való képesség természettudományi vizsgálatok, megfigyelések kivitelezésében.
- A vizsgálatok felelősségteljes elvégzése, a balesetvédelmi szabályok pontos betartása.
- Természeti jelenségekkel kapcsolatos vizsgálódások során az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazása és különböző formában való rögzítése.
- A megfigyelések alapján modellek alkotása a jelenségek magyarázatára.
- Saját mérés tervezése előzőleg elvégzett vizsgálatok alapján.
- Az elvont szaktudományos fogalmi készlet pontos használata nélkül egy-egy összetett jelenség tanulmányozása, következtetések levonása és megállapítások megfogalmazása a kísérleti tapasztalatokkal kapcsolatban.

8. évfolyam

Tematikai egység címe
Irány
Ritmus
Mennyiségek és arányok
Terepen
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret (a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)
Az összes óraszám: 36 óra

A továbbhaladás feltétele 8. évfolyam:

- Az önálló és csoportos munkavégzésre való képesség természettudományi vizsgálatok, megfigyelések kivitelezésében.
- A vizsgálatok felelősségteljes elvégzése, a balesetvédelmi szabályok pontos betartása.
- Természeti jelenségekkel kapcsolatos vizsgálódások során az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazása és különböző formában való rögzítése.
- A megfigyelések alapján modellek alkotása a jelenségek magyarázatára.
- Saját kísérlet tervezése, végrehajtása, rögzítése, értékelése.
- A mérési hiba, az átlag és a szórás felismerése konkrét példákon keresztül.
- A mérés, mint viszonyítás alkalmazása, a mérés és becslés különbségének felismerése és alkalmazása.

2. sz. melléklet: Tanórán kívüli foglalkozások**1. Tantárgyi tehetséggondozás**

Az alább ismertetett foglalkozások tanulói, szülői igények alapján indíthatók és természetesen akkor, ha biztosítani tudjuk a foglalkozásokhoz a szakembert.

HISTÓRIA (történelem szakkör)
5-6. osztály
Heti 1 óra (témától függően tömbösítve)

A foglalkozás célja:

- tehetséggondozás
- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése
- a történelem tantárgy megszerettetése
- felkeltse a tanulóknak a történelem iránti lelkesedést
- a történelmi szókincs elsajátítása és annak gyakorlati alkalmazása
- a múlt és napjaink történelmi, népművészeti, gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődésének figyelemmel kísérése
- versenyekre való felkészítés
- a történelemhez kapcsolódó iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken való részvétel

A foglalkozás anyaga:

- a tanuló életkorának megfelelő ismeretek feldolgozása
- kapcsolódás a történelemóra tematikájához, az itt szerzett ismeretek bővítése
- az egyetemes és magyar történelem, azon belül esemény-, gazdaság-, technika-, tudománytörténet valamint a kulturális élet megismerése
- kiemelkedő történelmi személyiségek megismerése
- helytörténet
- kronológia, topográfia feladatok
- forráselemzések
- versenyfeladatok megoldása

A foglalkozás módszertana:

A foglalkozásokon alkalmazott módszereket elsősorban az életkor, a téma, a foglalkozás célja határozza meg. A tanulók – a tanítási órával ellentétben – beleszólhatnak a tananyag, a foglalkozás tematikájának kiválasztásába is, és mivel ez a tevékenység kötetlen, így az egyéni kezdeményezésnek nagyobb teret biztosít, és metodikailag a legszínesebb formában szervezhető.

Történelmi gondolkodásukat a következő módszerekkel lehet fejleszteni:

- tanulói beszámolókkal, kiselőadásokkal
- véleménykifejtésekkel
- következtetésekkel
- ok-okozati kapcsolatok feltárásával
- önálló, egyéni feladatot megoldásával
- páros munkával
- csoportmunkával
- gyűjtőmunkával
- múzeumi, könyvtári, levéltári órákkal
- kiállítások megtekintésével.

TÖRTÉN-ÉSZ**7-8. osztály****Heti 1 óra (témától függően tömbösítve)****A foglalkozás célja:**

- tehetséggondozás
- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése
- a történelem tantárgy megszerettetése
- felkeltse a tanulóknak a történelem iránti lelkesedést

- a történelmi szókincs elsajátítása és annak gyakorlati alkalmazása
- a múlt és napjaink történelmi, népművészeti, gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődésének figyelemmel kísérése
- versenyekre való felkészítés
- a történelemhez kapcsolódó iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken való részvétel

A foglalkozás anyaga:

- a tanuló életkorának megfelelő ismeretek feldolgozása
- kapcsolódás a történelemóra tematikájához, az itt szerzett ismeretek bővítése
- az egyetemes és magyar történelem, azon belül esemény-, gazdaság-, technika-, tudománytörténet valamint a kulturális élet megismerése
- kiemelkedő történelmi személyiségek megismerése
- helytörténet
- kronológia, topográfia feladatok
- forráselemzések
- versenyfeladatok megoldása

A foglalkozás módszertana:

A foglalkozásokon alkalmazott módszereket elsősorban az életkor, a téma, a foglalkozás célja határozza meg. A tanulók – a tanítási órával ellentétben – beleszólhatnak a tananyag, a foglalkozás tematikájának kiválasztásába is, és mivel ez a tevékenység kötetlen, így az egyéni kezdeményezésnek nagyobb teret biztosít, és metodikailag a legszínesebb formában szervezhető.

Történelmi gondolkodásukat a következő módszerekkel lehet fejleszteni:

- tanulói beszámolókkal, kiselőadásokkal
- véleménykifejtésekkel
- következtetésekkel
- ok-okozati kapcsolatok feltárásával
- önálló, egyéni feladatot megoldásával
- páros munkával
- csoportmunkával
- gyűjtőmunkával
- múzeumi, könyvtári, levéltári órákkal
- kiállítások megtekintésével.

ANGOL SZAKKÖR

1-2. osztály

Heti 1 óra

Cél:

- Az 1-2. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás alapvető célja egyszerre lélektani és nyelvi: egyfelől kedvet ébreszteni a nyelvtanulás és más kultúrák megismerése iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másfelől megalapozni a későbbi nyelvtanulást.
- Cél a nyelv hangzásvilágának megismerése, az artikulációs bázis fejlesztése; az idegen nyelven való önkifejezés megismerése; aktív és passzív szókincs gyűjtése dalokon, játékokon keresztül, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- Cél továbbá az utasítások megértése és végrehajtása, cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása. Az együttműködési készség fejlesztése.

- Az idegen nyelvekkel való korai ismerkedés középpontjában a szóbeli készségek fejlesztése áll, mely megalapozza a későbbi nyelvtanulási stratégiák kialakítását.
- Cél, hogy a tanuló értse meg az ismerős szavakat, az elsajátítandó tananyaghoz szükséges kérdéseket, utasításokat; továbbá, hogy a tanuló legyen képes megnevezni ismert dolgokat; dalt, mondókát, kiszámolót reprodukálni; egy szóval vagy hiányos mondattal válaszolni.

A foglalkozás anyaga:

A foglalkozások anyagát a 6-9 éves gyerekek érdeklődésének megfelelő témakörök teszik ki: bemutatkozás, iskola, színek, számok, állatok, testrészek, öltözködés, étkezés, vásárlás, időjárás, család, ünnepek, szabadidős tevékenységek. A foglalkozások anyagát az e témakörökhöz kapcsolódó dalok, versek, mondókák, játékok adják. Az iskolába érkező gyerekek nagy számban rendelkeznek előzetes ismeretekkel, azonban valószínűleg nem mindannyian. A szókészlet, a kifejezések, a dalok, mondókák bőséges gyűjteménye lehetőséget ad az előismerettel rendelkező, illetve nem rendelkező gyermekekkel való foglalkozásra.

Módszertana:

A kisgyermeknek életkoruknak megfelelő, ismert témák körében játékos módszerek segítségével szereznek tapasztalatot gondolataik több nyelven való kifejezésében és a más nyelven beszélők megértésében.

Ilyenek például: a minta utánzása, utasítás követése, jelentés kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből szemléltetés segítségével.

A kisiskolás diákok hatékony tanulásában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a mozgásos, játékos tevékenységek, melyek alkalmasak a kezdő kisiskolások nyelvtanulás iránti motivációjának felkeltésére és ébrentartására.

Ilyenek pl.: a mozgásos feladatok: szóbeli utasításra végzett cselekvések; a mondókák, mozgással kísért versek, dalok, körjátékok, szerepjátékok és társasjátékok; a mesehallgatás, a mese eljátszása és a manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, gyurmázás, ragasztás, hajtogatás.

ANGOL NYELVI DRÁMA – SZÍNJÁTSZÓ KÖR

5-8. osztály

Heti 1 óra

Célok:

- szabadidő hasznos eltöltése
- készülés az évenkénti drámafesztiválra
- idegen nyelven való megszólalás természetessé tétele
- empátia erősítése
- improvizációs készség kialakítása
- kézügyesség fejlesztése (díszlet- és jelmeztervezés által).

Módszer: Dalok, versek, jelenetek játékos tanulással. Csoportmunka, egyéni munka, szerepjátékok.

NÉMET SZAKKÖR

1-2. osztály

Heti 1 óra

Cél:

- Ismerkedés a német nyelvvel. A gyerekek megismerkednek a német gyerekjátékok, kiszámolók, mondókák világával ezáltal közelebb kerülnek a német nyelvhez
- Szóismeret, szókincsbővítés.

A foglalkozás anyaga:

<p>1. osztály</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bemutatkozás, köszönés, ismerkedés. 2. Játékok, állatok. 3. Család, ünnepek. 4. Testrészek. 5. Tisztálkodás. 6. Étkezés, terítés születésnap 7. Színek, irányok, számok 8. Ismétlések, nyár 	<p>2. osztály</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ősz, őszi gyümölcsök, időjárás. 2. Ősz, időjárás, színek, öltözködés. 3. Családi, ünnepek, karácsony 4. Téli időjárás, öltözködés 5. Farsang 6. Közlekedés 7. Tavaszi időjárás, virágok 8. Ismétlések, nyár
--	--

Módszertan

- Megfigyelés, utánpótlás, memorizálás.
- Páros- és csoportos gyakorlás.
- Szituációs gyakorlatok, egyszerű párbeszéd.
- Kifejezések, beszédhelyzethez illeszkedő mondatpanelek használata.
- Német nyelvű feliratok utasítások, információk felismertetése, megértése.
- Levelek, feljegyzések írása, olvasása.
- Német nyelvű kazetták, CD-k hallgatása, videofilmek, tv-műsor részletek hallgatása, megtekintése.

MAGYAR SZAKKÖR

5-8. osztály

Heti 1 óra

Cél:

- A magyar irodalom és nyelvtan iránt érdeklődő diákok tehetséggondozása, a versenykiírásnak megfelelően történő felkészítése.
- A kreatív gondolkodás fejlesztése.
- Eredeti, komplex gondolkodásmód kialakítása.
- Olvasóvá nevelés.
- Az önálló munka és a belső ellenőrzés igényének fejlesztése.
- A kommunikációs helyzetek gyakorlása.
- Koncentráció a humán tárgyakkal.

A foglalkozás anyaga:

Az adott évfolyam követelményrendszeréhez és tematikájához igazodik, valamint a versenyek feladatanyagának feldolgozása.

Módszertana:

Csoportos foglalkozás
 Kiscsoportos foglalkozás
 Egyéni munka mentorálása

Kiemelt versenyek:

Simonyi Zsigmond helyesírási verseny
TITOK Arany János anyanyelvi verseny
Bendegúz anyanyelvi verseny
Bendegúz szövegértési verseny
Olvass velünk!
Reguly anyanyelvi verseny
József Attila vers-és prózaíró
Kazinczy szépkiejtési verseny
Agora Gyermek Ház versenyei
(tantárgyak napjai; anyanyelv, irodalom)
Az aktuálisan meghirdetett versenyek

MATEMATIKA-KÖRNYEZETISMERET

3. osztály
Heti 1 óra

Cél:

A matematika tantárgyból tehetséges tanulók gondozása, városi, illetve megyei versenyekre való felkészítése, a versenyrutin kialakítása, a tanórai tananyag elmélyítése, bővítése, logikus gondolkodás fejlesztése.

Foglalkozások anyaga:

A városi, megyei matematikaversenyekre való felkészülés.

- Megyei Bólyai Matematika Csapatverseny (szeptember – október)
- Városi Oladi Kobaktörő Matematikaverseny (november – december)
- Megyei Zrínyi Ilona Matematikaverseny (január – február)

A foglalkozásokon az előző évek feladatsorai segítségével történik a versenyekre való felkészítés. Mindegyik verseny más típusú feladatokra épül, így aztán, az eldöntendő, a kidolgozós feladatok egyaránt előkerülnek. A feladatlapokon kívül számos, a tanórán elő nem kerülő ismeretek megtanulására, gyakorlására, elmélyítésére is sor kerül.

Módszertan:

Önálló gondolkodás – és feladatmegoldás, a csapatban dolgozás módszertana, a közös gondolkodás, egy feladat- több megoldási alternatíva, egymás véleményének meghallgatása, véleményezése, elfogadása, egymástól való tanulás, pontos és helyes időbeosztás, a mérlegelés fontosságának megtanulása. Kudarccal, sikerfeldolgozásának módszertana.

MATEMATIKA-KÖRNYEZETISMERET

4. osztály
Heti 1 óra

Cél:

A matematika tantárgyból tehetséges tanulók gondozása, városi, illetve megyei versenyekre való felkészítése, a versenyrutin kialakítása, a tanórai tananyag elmélyítése, bővítése, logikus gondolkodás fejlesztése.

Foglalkozások anyaga:

A városi, megyei matematikaversenyekre való felkészülés.

- Megyei Bolyai Matematika Csapatverseny (szeptember – október)
- Városi Oladi Kobaktörő Matematikaverseny (november – december)
- Megyei Zrínyi Ilona Matematikaverseny (január – február)
- Megyei Alapműveleti Matematikaverseny (március – április)
- PSZK – 4. osztályosok megyei matematikaverseny területi fordulója (március – április)
- PSZK – 4. osztályosok megyei matematikaverseny megyei fordulója (március – április)

A foglalkozásokon az előző évek feladatsorai segítségével történik a versenyekre való felkészítés. Mindegyik verseny más típusú feladatokra épül, így aztán, az eldöntendő, a kidolgozós feladatok egyaránt előkerülnek. A feladatlapokon kívül számos, a tanórán elő nem kerülő ismeretek megtanulására, gyakorlására, elmélyítésére is sor kerül.

Módszertan:

Önálló gondolkodás – és feladatmegoldás, a csapatban dolgozás módszertana, a közös gondolkodás, egy feladat- több megoldási alternatíva, egymás véleményének meghallgatása, véleményezése, elfogadása, egymástól való tanulás, pontos és helyes időbeosztás, a mérlegelés fontosságának megtanulása. Kudarccal, sikerrel feldolgozásának módszertana.

MATEMATIKA

5-8. osztály

Heti 1 óra

Cél:

- A matematika és a természettudományok iránt érdeklődő diákok tehetséggondozása, versenyre felkészítése.
- Minél több önálló felfedezésen alapuló matematikai tevékenység, a kreatív gondolkodás fejlesztése.
- A matematika szeretetének erősítése, a tehetségfejlesztés lehetőségeinek felmérése.
- Az önálló munka és a belső ellenőrzés igényének fejlesztése.
- A matematikai kommunikáció különböző tartalmainak felismerése, felhasználása.
- A tapasztalat alapján megfogalmazott összefüggés és a bizonyítás közti különbség fokozatos megértése.
- A matematika természettudományokban való felhasználásának megmutatása, koncentráció a természettudományos tárgyakkal.

A foglalkozás anyaga:

Az adott évfolyam követelményrendszeréhez és tematikájához igazodik, valamint a versenyek feladatanyagának feldolgozása.

Módszertana:

Egyéni és csoportos foglalkozás

Kis csoportos foglalkozás

Irányított egyéni munka

Kiemelt versenyek:

Bolyai Matematika Csapatverseny

Zrínyi Matematikaverseny

Alapműveleti Matematikaverseny

Kalmár László Matematikaverseny

Varga Tamás Matematikaverseny
Oladi Kobaktörő Matematikaverseny

KÖRNYEZETISMERET-MATEMATIKA

3. évfolyam

Heti 1 óra

Cél:

A természet megszerettetése, tisztelete, valamint megismerése. A környezetismeret tantárgy iránt fogékony, érdeklődő tehetséges gyermekek gondozása, ismeretanyagának bővítése, lehetőség arra, hogy a különböző iskolai, városi, megyei, valamint, országos versenyeken megmérettethessék magukat. A felkészülések során ismeretanyaguk bővüljön, környezettudatos szemléletük formálódjon, nyitottak legyenek az új dolgok iránt.

Foglalkozások anyaga:

Elsősorban, az iskolai, városi, megyei, valamint, országos versenyekre való felkészülés.

- KIKELET megyei komplex tanulmányi verseny (szeptember – április)
A verseny kétfordulós, folyamatos tevékenységet, felkészülést igényel. Az első fordulóra bemutatkozó anyag, művészeti alkotás, versköltés, makett készítés, gyűjtőmunkák, becslések, mérések, vizsgálódások feljegyzése, kiértékelése zajlik.
A második fordulóra drámaírás, matematikai feladatok, madarak, növényismeret, közzétan, környezetismereti feladatlapok megoldására kell felkészülni.
- Mondd, szereted az állatokat? Városi környezetismereti verseny az állatok világnapja alkalmából (szeptember)
- Barangolás az égbolton – csillagászati verseny város-és városkörnyéki iskolák számára (szeptember – október)
- Barátod a természet – az egészség érték- városi környezetismereti verseny (október – november)
(a verseny témája évente változik: a víz élővilága, erdő élővilága, a mező élővilága, fűszer- és gyógynövények stb.)
- A mi világunk – ÖKO környezetismereti verseny (február- március)
- TITOK – Hermann Ottó Természetismereti Verseny: iskolai, megyei országos forduló (szeptember – május)

Módszertan:

Játékos formában a természet szépségeinek felfedezése, szemléletesség, tevékenykedtetés, a tantárgyak közötti koncentráció alkalmazása, a munkamegosztás, valamint a csoportmunka jelentősége. Szerepek, feladatok, egyéni és közös felelősségvállalás, a tanulás tanulása. Projekt módszer, differenciálás.

KÖRNYEZETISMERET-MATEMATIKA

4. évfolyam

Heti 1 óra

Cél:

A természet megszerettetése, tisztelete, valamint megismerése. A környezetismeret tantárgy iránt fogékony, érdeklődő tehetséges gyermekek gondozása, ismeretanyagának bővítése, lehetőség arra, hogy a különböző iskolai, városi, megyei, valamint, országos versenyeken megmérettethessék magukat. A felkészülések során ismeretanyaguk bővüljön, környezettudatos szemléletük formálódjon, nyitottak legyenek az új dolgok iránt.

Foglalkozások anyaga:

Elsősorban, az iskolai, városi, megyei, valamint, országos versenyekre való felkészülés.

- KIKELET megyei komplex tanulmányi verseny (szeptember – április)
A verseny kétfordulós, folyamatos tevékenységet, felkészülést igényel. Az első fordulóra bemutatkozó anyag, művészeti alkotás, versköltés, makett készítés, gyűjtőmunkák, becslések, mérések, vizsgálódások feljegyzése, kiértékelése zajlik.
A második fordulóra drámaírás, matematikai feladatok, madarak, növényismeret, közzétan, környezetismereti feladatlapok megoldására kell felkészülni.
- Barangolás az égbolton – csillagászati verseny város-és városkörnyéki iskolák számára (szeptember – október)
- Barátod a természet – az egészség érték- városi környezetismereti verseny (október – november a verseny témája évente változik: a víz élővilága, erdő élővilága, a mező élővilág, fűszer- és gyógynövények stb.)
- A mi világunk – ÖKO környezetismereti verseny (február- március)
- TITOK – Hermann Ottó Természetismereti Verseny: iskolai, megyei országos forduló (szeptember – május)

Módszertan:

Játékos formában a természet szépségeinek felfedezése, szemléletesség, tevékenykedtetés, a tantárgyak közötti koncentráció alkalmazása, a munkamegosztás, valamint a csoportmunka jelentősége. Szerepek, feladatok, egyéni és közös felelősségvállalás, a tanulás tanulása. Projekt módszer, differenciálás.

BIOLÓGIA – TEHETSÉGGONDOZÁS

5. – 8. évfolyam

Heti: 1 óra

A foglalkozások célja:

A tehetséges, érdeklődő tanulók felkészítése természetismereti, biológiai, környezetvédelmi témájú versenyekre. Kiegészítő ismeretek nyújtása, az iskola oktatói parkjának lehetőségeit kihasználva.

Foglalkozások témakörei:

- Környezetvédelem (víz, levegő, talaj - vizsgálata)
- Védett értékeink (nemzeti parkok, természetvédelmi területek)
- A meghirdetett, aktuális versenyekre való felkészülés (Curie, TITOK, Kaán Károly, Herman Ottó)
- Hulladékgyűjtés

Módszerek:

- Egyéni foglalkozás
- Kísérletek
- Megfigyelések
- Páros és csapatmunka
- Projektmunka

ELSŐSEGÉLYNYÚJTÓ SZAKKÖR

5. – 8. évfolyam

Heti: 1 óra

Foglalkozások célja:

Ismerjék meg a tanulók az elsősegélynyújtás alapjait, az életkori sajátosságuknak megfelelően. Tudják, mit kell tenni, ha balesetet észlelnek, az elsősegélynyújtás szabályainak ismeretében.

Foglalkozások témakörei:

Általános ismeretek	Sebellátás,
Teendők a baleset helyszínén	Orrvérzés,
A baleseti helyszín biztosítása	Szemsérülés
Tájékozódás,	Égés,
Sérültek ellátása,	Marószerek által okozott sérülések
Mentőhívás,	Mérgezések
Egyszerű betegvizsgálatok	Csontok, ízületek sérülései,
Újraélesztés,	Sokk,
Kimentés	Légúti idegen anyag
Sérülések 1. Zárt sérülés, 2. Nyílt sérülés	Áramütés
Vérzések,	

Módszer:

Az elmélet gyakorlatban történő alkalmazása

FÖLDRAJZ SZAKKÖR

5-8. évfolyam

Heti 1 óra.

Cél:

Tehetséggondozás. A tehetséggondozás a személyiségben lévő adottság, különleges képesség személyiségfejlesztési folyamatba illeszkedő, ugyanakkor differenciált és hatványozott kibontása. A szakkör tematikájában központi szerepe van a tehetség felmérésének, felismerésének, a motiváció erősítésének, az esetleges kulturális hátrány csökkentésének és annak a területnek a fejlesztésének, amelyben az egyes résztvevő diákok különös tehetséget mutatnak.

Felkészülés biztosítása a földrajzi témájú versenyekre. A versenyekre való felkészítésen túl a tananyag és kiegészítései sokoldalú feldolgozása által tanulóink képességfejlesztése.

Foglalkozás anyaga:

Természetismeret 5-6. földrajzi témáinak kiegészítései, törzsanyag elmélyítése. Földrajz 7-8. évfolyamán tanultak kiegészítése, törzsanyag elmélyítése.

Munkamódszerek:

Tesztek megoldása. Természetismereti, földrajzi tárgyú folyóiratok megismerése, tanulmányozása. Interaktív földrajzi animációk, játékok megismerése. Projektek készítése.

INFORMATIKA
1- 2. évfolyam
Heti fél óra

Cél:

- A számítógép részeinek megismerése
- A számítógép rendszerének, nyelvezetének megismerése
- Mindennapi életünk során használt programok megismerése
- A programok tudatos használata
- Tudatos internet használat
- Logikus gondolkodás fejlesztése

Foglalkozás anyaga:

- A Point program használata érdekes feladatokon keresztül
- A Jegyzetömb használata
- Fejlesztő játékok az interneten

Módszertana:

- Megtapasztalás útján kreatív tanulás
- Gyakorlati ismeretek megszerzése játékos feladatokkal
- Differenciált feladatok

START SZÁMÍTÓGÉP FELHASZNÁLÓI GYAKORLATOK
7-8. évfolyam
Heti 1 óra

Cél:

- A számítógép hasznos felhasználása. Az ECDL-Start bizonyítvány megszerzése.
- A képességek fejlesztése, készségek kialakítása,
- a digitális kompetencia fejlesztése,
- az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása,
- az információ szerzése, értelmezése, felhasználása,
- az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel,
- elsajátítani a megfelelő információszerzési-, feldolgozási, adattárolási-, szervezési és
- átadási technikákat,
- valamint az információkezelés jogi és etikai szabályait.

Anyaga:

- Általános alapismeretek - operációs rendszerek (20 óra),
- Szövegszerkesztés (18 óra),
- Internet és kommunikáció (16 óra),
- Prezentáció készítés (18 óra).

Módszertana:

- tanári bemutatás,
- feladattal vezérelt csoportmunka,
- önálló kipróbálás,
- egyéni munka tanári irányítással,
- feladattal vezetett önálló munka,

- önálló feladatmegoldás.

MÚZEUMI ÓRÁK BEILLESZTÉSE A TÖRTÉNELEM TANÍTÁSÁBA „ISKOLÁK ÉS MÚZEUMOK PARTNERSÉGE”

5-8. osztály

Heti 1 óra

A programhoz szükséges óraösszevonásban

Cél:

A tehetséggondozás, és a szabadidő hasznos eltöltése.

Miért tanítsunk múzeumban? Azon túl, hogy segítheti az iskolában tanultak elmélyítését, különleges élményt is jelenthet. A múzeumi tanulás kiindulópontja: új információk elsajátítása, és összefüggésbe hozása a már megtanultakkal. A tanulás a megszokottól eltérő környezetben hatékonyabb, ha megfelelő, barátságos körülmények között, interaktivitásra építve történik, és érzelmi hatást – élményt – is kivált.

A foglalkozás anyaga:

Szombathely történetét, mint helytörténetet, jobban megismerje a tanuló a múzeumi órákon keresztül. Felismertetni hogy a történelem a környezetünkben is végbement, hogy a tanult történelmi események nyomait akár lakókörnyezetünk közvetlen környezetében is felfedezhetjük.

Módszertana:

Beszélgetés, szemléltetés. A kooperatív tanulás lényege, hogy a diákok megosztják az egyes feladatokat maguk között, a tanulási folyamatban segítenek egymásnak, eredményeiket együttesen érik el. Ennek a tanulási formának különösen alkalmas színtere lehet a múzeum.

[2. Felzárkóztatás, felvételi előkészítés](#)

FELZÁRKÓZTATÁS

1-2. évfolyam

Heti 1 óra

Cél:

- Kiscsoportos foglalkozások alkalmazása
- Hiányzás, tanulási nehézség miatt lemaradt tanulók felzárkóztatása elsősorban magyar és matematika tantárgyakból.
- Versenyre való felkészítés, tehetséges tanulók gondozása.
- Stressz-oldás, egyéni foglalkoztatás, beszélgetés

Foglalkozás anyaga:

- Az első második évfolyamon aktuális tananyag
- A tanulók számára elmaradt, meg nem értett feladatok ismételt tanulása
- Játékos gyakorlás
- Plussz ismeretanyagok átadása

Módszertan:

- differenciált feladatok

- Kötetlen beszélgetés, szövegalkotás
- a tananyag elsajátítását segítő, tevékenykedtető feladatok
- megtapasztalás, megismerés
- gyakorlat megszerzése ismétlésekkel

MAGYAR FELZÁRKÓZTATÁS

3-4. osztály

Heti 1 óra

Cél:

A korrepetáló foglalkozás célja, hogy segítséget nyújtson azoknak a tanulóknak, akiknél hiányzás vagy tanulási nehézségeik miatt elmaradás tapasztalható és több gyakorlásra van szükségük a tananyag biztos elsajátításához.

A foglalkozás fontos célja a tanulókkal megismertetni a fontosabb tanulási stratégiákat, az alapkészségek fejlesztése emellett pedig ismételni és gyakorolni a tananyagot.

Mivel a korrepetáló foglalkozáson elvárhatóan azon tanulók vesznek majd részt, akik tanulási nehézségekkel küzdenek, fontos a motiváció szintjének fenntartása, sikerélményhez juttatása egyénre szabott feladatokkal.

A cél felkészültségbeli hiányosságai pótlása és az, hogy elérjék azt a szintet, ami a társaikkal való biztos továbbhaladást lehetővé teszi.

A foglalkozás anyaga:

A tanuló(k) hiányosságai, az órákon felmerülő nehézségek, problémák határozzák meg a foglalkozások anyagát.

Módszer:

- Megfigyelés, magyarázat, szemléltetés, tevékenykedtetés, beszélgetés, játék, feladatmegoldás, ellenőrzés, értékelés.
- Fontos az újszerű tanulási technikák, módszerek alkalmazása, mivel ezek játékosra, cselekedtetésre épülnek és segítik a gyermekek motiváltságát, figyelmének tartósságát a feladatok végzése közben. A páros és kiscsoportos keretek között végzett játékos feladatok kevésbé fárasztóak a gyermekek számára, mint a hagyományos korrepetálásokon végzett gyakorlások.
- A korrepetáló foglalkozásokon folyamatosan fejlődik – csak néhány területet kiemelve - a tantervi ismereteiken kívül feladattudatuk, feladattartásuk, koncentrációjuk, tartósabb lesz figyelmük. Az egymással történő kommunikációban fejlődik szókincsük, problémamegoldó gondolkodásuk. A gyermekek szocializációjában nagy jelentőséggel bírnak a páros és csoportos feladatok, mivel fejlesztik az együttműködési készséget, alkalmazkodásukat, konfliktuskezelésüket, feladtvállalásukat. A párban, csoportban végzett feladatok segítik leépíteni a kudarckerülő magatartást is.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM FELVÉTELI ELŐKÉSZÍTŐ

8. évfolyam

A felvételi időpontjáig heti 1 óra

Cél:

- A központi felvételi feladatsort megírató középiskolába készülő diákok segítése, felkészítése a központi felvételi feladatsor megírására.
- A tantervben előírt tananyag tematikus, rendszerező, elmélyítő átismétlése 5. osztálytól a felvételi előkészítő időszakáig.

- A leíró nyelvtani, grammatikai ismeretek készségszintű alkalmazása mellett fejlesztendő a kreatív nyelvhasználat, a kommunikáció különböző helyzetekben történő alkalmazásának képessége.
- A szövegértéshez kapcsolódó feladatok hiba nélküli megoldása.

A foglalkozás anyaga:

1. Grammatikai ismeretek
 - Hangtani ismeretek (magánhangzók, mássalhangzók, hangtörvények)
 - Szóelemek (szótő és todalékok)
 - Szófajok (alapszófajok, viszonyzók, mondatszók)
 - Szavak jelentése (hangalak és jelentés kapcsolata)
 - Helyesírási alapelvek
 - Szószerkezetek (alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők)
 - Mondattan (egyszerű, összetett, többszörösen összetett mondatok)
 - Helyesírás, nyelvhelyesség
2. Kommunikáció
3. Fogalmazási kalauz
Szövegalkotás
 - tanult műfajok
 - kreativitás
4. Szövegértés

Módszertana:

- Frontális munka
- Irányított egyéni munka
- Páros munka

MATEMATIKA FELVÉTELI ELŐKÉSZÍTŐ**8. évfolyam****A felvételi időpontjáig heti 1 óra****Cél:**

- Elsődleges cél a középiskolába, gimnáziumba továbbtanulni szándékozó diákok segítése, felkészítése a központi felvételi feladatsor megírására.
- Mivel a központi feladatlapok elsősorban az adott évfolyamot megelőző évfolyamok tananyagára építenek, cél ezek tematikus, rendszerező, elmélyítő átisméltése.
- A konkrét ismeretek, a tanulási folyamatban megismert, begyakorolt eljárások alkalmazása mellett fontos az újszerű összefüggések, ötletek alkalmazásának képességét, a kreativitást, problémamegoldást, a logikai biztonságot, a szabálykövetést is fejleszteni.

A foglalkozás anyaga:

- Számtan, algebra
 - Racionális számokkal végzett műveletek és alaptulajdonságaik.
 - Prímszám, összetett szám fogalma, oszthatósági szabályok, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása.
 - Tötrész és százalék számítása.
 - Arányos osztás.
 - Algebrai kifejezések, átalakítások, behelyettesítés.
 - Egyenletek megoldása, ill. felírása szöveges feladatok megoldásánál.

- Geometria
 - Síkgeometria:
 - Kerület, területszámítás és mértékegységeik.
 - Háromszögek és nevezetes vonalaik.
 - Tanult négyszögek és tulajdonságaik.
 - Térgeometria:
 - Felszín, térfogat számítása és mértékegységeik.
 - Testek csúcsa, éle, lapja.
 - Testek ábrázolásának nézetei.
 - Testek hálójá.
 - Testek átdarabolása, csonkítása.
- Kombinatorika:
 - Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel.
 - Sorba rendezés.
 - Az összes eset rendszerezett felsorolása.
- Sorozatok, grafikonok:
 - Szabályfelismerés, szabálykövetés.
 - Grafikonok, táblázatok adatainak leolvasása, értelmezése.
 - Változó mennyiségek közötti összefüggések felismerése.

Módszertana:

- Frontális munka
- Irányított egyéni munka

MAGYAR NYELV- ÉS IRODALOM FELZÁRKÓZTATÁS
5-8. évfolyam
Heti 1 óra

A foglalkozások célja:

A tantervi követelmények teljesítése a tanórán feltárt hiányosságok pótlásával, a tananyag ismétlésével, gyakorlásával. A kis létszámban dolgozó csoportok teljesítménye váljon hatékonyabbá.

A foglalkozások anyaga:

Szorosan kapcsolódik a mindenkori tantervi követelményekhez, külön hangsúlyt fektetve az alapkészségek fejlesztésére.

- Hangtan
- Szóelemek
- Szavak
- Szó szerkezetek
- Mondat
- Szöveg
- Kommunikáció
- Helyesírás
- Szövegértés
- Szövegalkotás

Módszertana:

- Differenciált, egyéni foglalkozás
- Kiscsoportos foglalkozás

FIZIKA, KÉMIA FELZÁRKÓZTATÓ

7-8. osztály

Heti 1 óra

Cél:

- a tanulásban lemaradó tanulók felzárkóztatása, fejlesztése.
- az érdeklődés, a motiváltság és a kíváncsiság felkeltése.
- Egyszerű, kevesebb gondolkodást igénylő feladatok elvégzése.
- a hiányok pótlása.
- a minimum tananyag elsajátítása.

Foglalkozás anyaga:

- a tananyaghoz kapcsolódó fogalmak.
- egyszerű számításos feladatok.
- különböző feladatsorok.
- gyakorlati, köznapi élethez kapcsolódó feladatok.
- egyszerű kísérletek.

Módszertan:

- a különböző munkatempóra épülő feladatmegoldás (fokozatosan nehezedő feladatsor).
- képességek szerinti csoportba sorolás.
- a legmegfelelőbb tanulói technika elsajátítása.
- szemléltető eszközök, modellek használata.
- differenciált egyéni munka.
- játékos, gyakorló jellegű feladatok.

3. Sport - szabadidő

TÖMEGSPORT

1-2. évfolyam

Heti 1 óra

Cél:

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a tanulók egészséges életmódra szoktatása
- A változatos mozgásformák alkalmazási készségének fejlesztése, az alapvető mozgásműveltség igényének felkeltése.
- A tanulók cselekvésbiztonságának fokozása, a motorikus képességek fejlesztése.
- A mozgási- és cselekvési igény felkeltése és fenntartása, fejlesztése.
- Az egészséges életmód és rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása – különös tekintettel a mindennapokban üzhető mozgásformákra.
- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése.
- A mozgásműveltség fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az alapvető erkölcsi normáknak megfelelés erősítése.

A foglalkozás anyaga:

- Testnevelési- és sportjátékok
- Szabadidős sporttevékenységek

Módszertana:

Legváltozatosabb, legtöbb kombinációs lehetőségek használata
Aktív, intenzív hozzáállás kialakítása, fejlesztése

- egyéni és páros feladatok

TÖMEGSPORT

3- 4. évfolyam

Heti 2 óra

Cél:

Állóképesség fejlesztése, a mozgás, a sport szeretetére nevelés, a játékszabályok betartására nevelés, a mozgáskultúra fejlesztése, az önfeledt játék örömeinek megkedveltetése, felkészítés a versenysportra

Foglalkozás anyaga:

Utánzó mozgások, labdajátékok, sor- és váltóversenyek, atlétika, labdarúgás

Módszertan: játékok, ügyességi feladatok

LABDAJÁTÉKOK

3-4. osztály

Heti 1 óra

Cél:

A labdaügyesség, állóképesség, kitartás, gyorsaság, erő együttműködési készség fejlesztése, a rendszeres testmozgás igényének kialakítása. Gyors reagálóképesség, mozgásgyorsaság fejlesztése.

A tanulóknak alakuljon ki a szabályok betartásának fontossága.

Foglalkozás anyaga:

- gurítások
- labdavezetés előre, hátra haladással
- labdavezetés kézzel, lábbal akadályok megkerülésével
- labdaátadás egy kézzel, két kézzel, alsó, felső dobással
- labdaátadás különböző testhelyzetekből
- labdavezetés járásközben, futás közben, versenyhelyzetekben
- célbadobás álló, mozgó célpontra
- labda rúgása célba és távolba

Módszertana:

- A gyerekek életkorának megfelelő labdás feladatok alkalmazása, labdajátékok.
- A labdaügyességet fejlesztő gyakorlatokat egyénileg, párokban, csapatban végezhetik. Gyakorolhatnak kötetlen és versenyhelyzetekben, pl. váltóversenyek labdával, más mozgásformákkal is kombinálva.
- Különböző méretű, súlyú labdák használata.
- A játékok a már meglévő mozgásformákra épülnek.
- Minél több tanuló dolgozzon egyszerre. (együttes osztályfoglalkozás)
- Fokozatosság elve: a kisebb erő kifejtést, igénylő mozgásokat kövesse a nagyobb megterhelés.

- A testnevelés legyen az örömszerzés, siker forrása.

RÖPLABDA
5-6. és 7-8. osztályos fiúk és lányok
Heti 1-1 óra

Célja:

A tömegsport órák célja a rendszeres sportolás, testedzés és a versenyzési lehetőség biztosítása a gyerekek számára. A mindennapos testnevelés keretein belül egyik választási lehetőség. A tehetségek felfedezése, egyesületbe irányítása.

Anyaga:

A játék technikai és taktikai alapismeretinek elsajátítása után játék egyszerűsített szabályokkal. Ezek után magasabb szintű technika és taktika elsajátítása: nyitások, nyitásfogadás, feladás, leütés és sáncolás oktatása.

Módszertana:

Csoportos csapatfoglalkoztatás keretében

SAKKOKTATÁS
1-4. évfolyam
Heti 2 óra

A sakkoktatás célja:

A tanulók teljes személyiségformálásán túl az általános képességfejlesztés.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendszeresen sakkozó gyerekeknél gyorsabban fejlődnek az értelmi képességek, amelyek elősegítik a különböző tanulási folyamatok hatékonyabb megvalósulását.

A sakk nevel, fejleszt és tanít. A képességeknek szinte nincsen olyan területe, amit ne javítana.

Fejleszti:

- a logikus gondolkodást,
- a rövid és hosszú távú memóriát,
- a lényeglátást,
- a stratégiai gondolkodást,
- az összefüggésekben való gondolkodást,
- az előre gondolkodást,
- a kockázatelemzést (merjenek-e lépni vagy ne, minek mi lesz a következménye),
- a megosztott figyelem képességét,
- a térlátást,
- az összefüggések felismerésének képességét,
- a kreativitást,
- az induktív és deduktív gondolkodást,
- valamint a kombinációs képességet.

A sakkjáték személyiségjegyeket erősít:

- Mint a kitartás, a megfontoltság, a tervszerűség és a döntési képesség.
- Nevel az ellenfél tiszteletére.

- Normális versenyszellemet alakít ki, hiszen a sakkozásnak van etikettje: minden meccs előtt kezet fognak a gyerekek, jó játékot kívánnak egymásnak, a végén pedig gratulálnak.
- Türelemre is nevel, ki tudják várni, amíg lép a másik.
- Emellett nagy önfegyelemre, szabálykövetésre és elfogadásra is, nem szólnak bele a másik munkájába, nem kritizálnak, az a másik dolga, nem az övék.
- El tudják fogadni, ha megverik őket, ha ők a gyengébbek.
- Demokráciára is nevel, a sakkban nem számít a kor, kinek mennyi pénze van, ki honnan jött, az a lényeg, hogy ha leülnek egymással szemben, ki mit tesz le az asztalra.

A sakkasztánál mindenki egyenlő.

4. Művészetek

MUzSICALók - ÉNNEKKAR

5-8. évfolyam

Heti 1 óra

A foglalkozás célja:

- tehetséggondozás
- a tanulók egyéni képességeinek fejlesztése
- a tanulók bevezetése a klasszikus és a könnyűzene világába
- ritmusérzék, hallás, éneklés, improvizációs készség fejlesztése
- kiművelt énekhangú, gazdag dallamanyagot elsajátító gyermekek nevelése
- a megfelelő adottságú tanulók zenei képességeinek, személyiségének igényes fejlesztése és színpadképes közösségi produkciók létrehozása
- az iskolai ünnepélyek és rendezvények zenei programjának biztosítása

A foglalkozás anyaga:

- helyes légzéstechnika elsajátítása
- hangképzés különböző skálák segítségével
- színpadi előadásmód gyakorlása és fejlesztése
- népdalok, kánonok, műdalok, musical dalok elsajátítása
- ismerkedés a különböző műfajok előadásmódjával, a népdaltól a musicalig
- daltanulás hallás után és kottából zongorakísérettel

A foglalkozás módszertana:

- csoportmunka (kórus)
- egyéni munka (szólok betanulása)
- koncertek, hangversenyek látogatása

TÁRSASTÁNC

1-2. osztály

Heti 1 óra

Cél:

A tánc egyfajta kultúra.

Önfegyelemre, mások iránti figyelemre, tiszteletre nevel.

Segít a felszabadult, könnyed mozgásban, a helyes testtartás kialakulásában, a kulturált viselkedésben.

- A tánc felüdít, szórakoztat, bizonyos szempontból pihentet mind szellemileg, mind testileg.
- A táncműveltség elsajátítása hozzá tartozik az alpműveltséghez.
- A foglalkozásokon a jókedv és az általános mozgás mellett az általános, alapvető illemszabályok megtanulása, az önbizalom erősítése zajlik.
- Cél a gyerekek mozgáskultúrájának fejlesztése, testtartásuk javítása, ritmusérzékük fejlesztése. Alapvető táncmozgások elsajátítása, koordinációs képességek javítása, a zene és tánc, ének és tánc kapcsolatának megismerése.

Foglalkozás anyaga:

Énekes körjátékok, társastáncok alapjai, páros és csoportos, játékos gyermektáncok. Ritmikai és gimnasztikai anyagok, testtartást javító gyakorlatok. Ritmusérzék fejlesztő játékok, mondókák, énekek elsajátítása. Formációs táncok alapjai.

Módszertan:

Énekes körjátékok, gyermektáncok, alapozó drámajátékok. egyéni, páros és csoportos formában

TÁRSASTÁNC

3-4. osztály

Heti 1 óra

Célja:

- Ritmusérzék, tér és formaérzék, stílusérzék, koncentrációképesség, állóképesség, önbizalom, előadói készség fejlesztése.
- Ismerkedés a viselkedéskultúra alapszabályaival, a társastáncok alapjaival.
- Felkészülés iskolai és városi rendezvényeken való fellépésre, megjelenésre, egyszerű gyermektánc koreográfiák elsajátítása.

Foglalkozás anyaga:

- Egyéni standard és latin-amerikai táncok alapjai.
- Egyszerűbb gyermektánc koreográfiák.
- Ismerkedés napjaink modern táncstílusával. Diszkótánc alapjai.

Módszertana:

- Játékos feladatok.
- Zenés bemelegítések.
- Egyéni, páros táncok.
- Csoportos koreográfiák alkalmazása.
- Ritmusérzék fejlesztő gyakorlatok.
- Testtartásjavító gyakorlatok.

3. sz. melléklet: Szöveges értékelés 1-2. évfolyamon

1 évfolyam

Az első félév szöveges értékelése

Magatartása:

- **Társas kapcsolataiban** *segítőkész – együttműködő – türelmes – közömbös – türelmetlen – durva.*
- **Felnőttekhez való viszonyában** *együttműködő – udvarias – segítőkész – viselkedése gyakran kifogásolható.*
- **Tanórán** *aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen – rendbontó.*
- **Tanórán kívül** *együttműködő – fegyelmezett – fegyelmezetlen – rendbontó.*

Magatartása: példás – jó – változó – rossz

Szorgalma:

- **Tanuláshoz való viszonya** *aktív – érdeklődő – kötelességtudó – felületes – érdektelen – hanyag.*
- **A tanulásban** *önálló – kitartó – néha segítségre szorul – önállótlan.*
- **Házi feladatát** *elkészíti – alkalmanként elfelejti – gyakran nem készíti el.*
- **Felszerelése** *hiánytalan – néha hiányos – gyakran hiányos.*

Szorgalma: példás – jó – változó – hanyag

Magyar nyelv:

Írás:

- **Betűi és betűkapcsolásai** *szabályosak – kevésbé szabályosak – hibásak.*
- **Írásképe** *igényes – kevésbé igényes – igénytelen.*
- **Írástempója** *lendületes – megfelelő – lassú.*
- **Írottról írottra** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.*
- **Nyomatottról írottra** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.*

Magyar nyelv tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Irodalom:

- **Hangképzése** *pontos – javítást igénylő – logopédiai fejlesztésre javasolt.*
- **Beszéde** *érthető – nehezen érthető.*
- **Beszédtempója** *megfelelő – lassú – hadaró – akadozó.*
- **Hangereje** *megfelelő – halk – harsány.*
- **A hallott szöveget** *önállóan megérti – segítséggel érti meg – nem érti meg.*
- **Szóbeli kifejezőkészsége** *választékos – jó – nehézkes.*

Olvasás:

- **Betűismerete** *biztos – kevésbé biztos – bizonytalan.*
- **Hangos olvasása** *folyamatos – szavanként olvasó – szótagoló – szavakat betűző.*
- **A szó- és mondathatárokat** *tartja – nem tartja.*
- **Szövegértése** *pontos – megfelelő – bizonytalan – hibás.*
- **Memoritert** *kifejezően – pontosan – kevés hibával – pontatlanul ad elő.*

Irodalom tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Etika/ hit- és erkölcsstan:

- **Tájékozottsága** *kiemelkedő – korának megfelelő.*
- **Órai munka** *aktívan részt vesz – részt vesz.*

Etika/hit-és erkölcsstan tantárgyból megfelelt – nem felelt meg.

Matematika:

- **Számfogalma** *kialakult – kevésbé kialakult – kialakulatlan.*
- **A relációkat** *felismeri – segítséggel ismeri fel – nem ismeri fel.*
- **Összeadásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Kivonásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Sorozatok szabályát** *önállóan felismeri, folytatja – nem ismeri fel.*
- **Adott szabályú sorozatot** *önállóan – segítséggel – nem folytat.*
- **Szöveges feladatokat** *önállóan – megfelelően – bizonytalanul – sok hibával old meg.*
- **Logikai gondolkodás** *kiváló – jó – megfelelő – gyenge.*

Matematika tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Környezetismeret:

- **A természet jelenségei iránt** *érdeklődő – érdeklődése felkelthető – nem mutat érdeklődést.*
- **Tájékozottsága** *átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.*
- **Megfigyelései** *pontosak – felületesek – pontatlanok.*
- **Tapasztalatait** *önállóan – segítséggel fogalmazza meg.*

Környezetismeret tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Ének-zene:

- **A dalokat** *önállóan – szívesen – segítséggel – csak csoportban énekl.*
- **A tanult ritmusértékeket** *jól alkalmazza – pontatlanul alkalmazza – nem ismeri.*
- **A tanult dalok dallamát, szövegét** *jól – pontatlanul – nem ismeri.*

Ének-zene tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Vizuális kultúra:

- **A festés-rajzolás iránti érdeklődése** *kiemelkedő – megfelelő – mérsékelt.*
- **Munkáin változatosan** *– visszafogottan használja a színeket.*
- **Eszközhasználata** *kiemelkedő – jó – megfelelő.*
- **A rajzfelületet** *megfelelően – aránytalanul használja.*
- **Kreativitása** *tele van ötlettel – inkább az utasításokat követi.*
- **Az eszközöket** *jól – biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja*

Vizuális kultúra tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- **Órai tevékenysége** *érdeklődő – biztatásra aktív – változó.*
- **Kézügyessége** *kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.*
- **Munkadarabjai** *igényesek – megfelelőek – gyakran pontatlanok.*
- **Az eszközöket** *biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.*

Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Testnevelés és sport:

- **Órai tevékenysége** *aktív – biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.*
- **Mozgása** *harmonikus – megfelelő – fejlesztésre szorul.*
- **Csapatjátékokban** *együttműködően – közömbösen – nem szívesen vesz részt.*
- **Labdakezelése** *kiemelkedő – biztos – megfelelő – bizonytalan.*

Testnevelés és sport tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Év végi szöveges értékelés**Magatartása:**

- **Társas kapcsolataiban** *segítőképz – együttműködő – türelmes – közömbös – türelmetlen – durva.*
- **Felnőttekhez való viszonyában** *együttműködő – udvarias – segítőkész – viselkedése gyakran kifogásolható.*
- **Tanórán** *aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen – rendbontó.*
- **Tanórán kívül** *együttműködő – fegyelmezett – fegyelmezetlen – rendbontó.*

Magatartása: példás – jó – változó – rossz

Szorgalma:

- **Tanuláshoz való viszonya** *aktív – érdeklődő – kötelességtudó – felületes – érdektelen – hanyag.*
- **A tanulásban** *önálló – kitartó – néha segítségre szorul – önállótlan.*
- **Házi feladatát** *elkészíti – alkalmanként elfelejti – gyakran nem készíti el.*
- **Felszerelése** *hiánytalan – néha hiányos – gyakran hiányos.*

Szorgalma: példás – jó – változó – hanyag

Magyar nyelv:**Írás:**

- **Betűi és betűkapcsolásai** *szabályosak – kevésbé szabályosak – hibásak.*
- **Írásképe** *igényes – kevésbé igényes – igénytelen.*
- **Írástempója** *lendületes – megfelelő – lassú.*
- **Írottról írottra** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.*
- **Nyomtatottról írottra** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával másol.*
- **Tollbamondás után** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*
- **Emlékezetből** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*

Magyar nyelv tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Irodalom:

- **A hallott szöveget önállóan megérti – segítséggel érti meg – nem érti meg.**
- **Szövegi kifejezőkészsége választékos – jó – nehézkes.**

Olvasás:

- **Betűismerete biztos – kevésbé biztos – bizonytalan. Téveszi a betűket.**
- **Hangos olvasása folyamatos – szavanként olvasó – szótagoló – szavakat betűző.**
- **A szó- és mondathatárokat tartja – nem tartja.**
- **Szövegértése pontos – megfelelő – bizonytalan – hibás.**
- **Memoritert kifejezően – pontosan – kevés hibával – pontatlanul ad elő.**

Irodalom tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Etika/ hit- és erkölcsstan:

- **Tájékozottsága kiemelkedő – korának megfelelő.**
- **Órai munka aktívan részt vesz – részt vesz.**

Etika/hit-és erkölcsstan tantárgyból megfelelt – nem felelt meg.

Matematika:

- **Számfogalma kialakult – kevésbé kialakult – kialakulatlan.**
- **A relációkat felismeri – segítséggel ismeri fel – nem ismeri fel.**
- **Összeadásokat hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.**
- **Kivonásokat hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.**
- **Sorozatok szabályát önállóan felismeri, folytatja – nem ismeri fel.**
- **Adott szabályú sorozatot önállóan – segítséggel – nem folytat.**
- **Szöveges feladatokat önállóan – megfelelően – bizonytalanul – sok hibával old meg.**
- **Logikai gondolkodás kiváló – jó – megfelelő – gyenge.**

Matematika tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Környezetismeret:

- **A természet jelenségei iránt érdeklődő – érdeklődése felkelthető – nem mutat érdeklődést.**
- **Tájékozottsága átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.**
- **Megfigyelései pontosak – felületesek – pontatlanok.**
- **Tapasztalatait önállóan – segítséggel fogalmazza meg.**

Környezetismeret tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Ének-zene:

- **A dalokat önállóan – szívesen – segítséggel – csak csoportban énekli.**
- **A tanult ritmusértékeket jól alkalmazza – pontatlanul alkalmazza – nem ismeri.**
- **A tanult dalok dallamát, szövegét jól – pontatlanul – nem ismeri.**

Ének-zene tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Vizuális kultúra:

- **A festés-rajzolás iránti érdeklődése** *kiemelkedő – megfelelő – mérsékelt.*
- **Munkáin változatosan** – visszafogottan használja a színeket.
- **Eszközhatalmát** *kiemelkedő – jó – megfelelő.*
- **A rajzfelületet** *megfelelően – aránytalanul használja.*
- **Kreativitása** *tele van ötlettel – inkább az utasításokat követi.*
- **Az eszközöket** *jól – biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.*

Vizuális kultúra tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- **Órai tevékenysége** *érdeklődő – biztatásra aktív – változó.*
- **Kézügyessége** *kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.*
- **Munkadarabjai** *igényesek – megfelelőek – gyakran pontatlanok.*
- **Az eszközöket** *biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.*

Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Testnevelés és sport:

- **Órai tevékenysége** *aktív – biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.*
- **Mozgása** *harmonikus – megfelelő – fejlesztésre szorul.*
- **Csapatjátékokban** *együttműködően – közömbösen – nem szívesen vesz részt.*
- **Labdakezelése** *kiemelkedő – biztos – megfelelő – bizonytalan.*

Testnevelés és sport tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

2. évfolyam**Az első félév szöveges értékelése****Magatartása:**

- **Társas kapcsolataiban** *segítőképz – együttműködő – türelmes – közömbös – türelmetlen – durva.*
- **Felnőttekhez való viszonyában** *együttműködő – udvarias – segítőkész – viselkedése gyakran kifogásolható.*
- **Tanórán** *aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen – rendbontó.*
- **Tanórán kívül** *együttműködő – fegyelmezett – fegyelmezetlen – rendbontó.*

Magatartása: példás – jó – változó – rossz

Szorgalma:

- **Tanuláshoz való viszonya** *aktív – érdeklődő – kötelességtudó – felületes – érdektelen – hanyag.*
- **A tanulásban önálló** – kitartó – néha segítségre szorul – önállóan.
- **Munkája csoportban** *aktív – kezdeményező – irányító – kreatív – együttműködő – segítőkész – passzív – hátrító – hátráltató.*
- **Házi feladatát** *elkészíti – alkalmanként elfelejti – gyakran nem készíti el.*

- **Felszerelése** *hiánytalan – néha hiányos – gyakran hiányos.*
Szorgalma: példás – jó – változó – hanyag

Magyar nyelv:**Írása:**

- **Írásképe** *igényes – kevésbé igényes – igénytelen.*
- **Írástempója** *lendületes – megfelelő – lassú.*
- **Füzetvezetése** *rendezett – kevésbé rendezett – rendezetlen.*

Nyelvtani, helyesírási ismeretek:

- **Betűrendbe sorolni** *önállóan – segítséggel – segítséggel sem.*
- **Az elválasztás szabályait** *biztosan – kevés hibával – sok hibával alkalmazza.*
- **Másolás után** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*
- **Tollbamondás után** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*
- **Emlékezetből** *többnyire hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*

Magyar nyelv tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Irodalom:

- **Memoritert** *kifejezően – pontosan – kevés hibával – pontatlanul ad elő.*
- **A hallott szöveget** *önállóan megérti – segítséggel érti meg – nem érti meg.*
- **Szóbeli kifejezőkészsége** *választékos – jó – nehézkes.*
- **Kérdések, utasítások megértése** *pontos – megfelelő – pontatlan.*

Olvasás:

- **Hangos olvasása** *folyamatos – szótagoló – betűző.*
- **Szövegértése** *pontos – megfelelő – bizonytalan – nem érti.*

Irodalom tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Etika/ hit- és erkölcsstan:

- **Tájékozottsága** *kiemelkedő – korának megfelelő.*
- **Órai munka** *aktívan részt vesz – részt vesz.*

Etika/hit-és erkölcsstan tantárgyból megfelelt – nem felelt meg.

Matematika:

- **Számfogalma** *kialakult – kevésbé kialakult – kialakulatlan.*
- **A relációkat** *felismeri – segítséggel ismeri fel – nem ismeri fel.*
- **Összeadásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Kivonásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Sorozatok szabályát** *önállóan felismeri, folytatja – nem ismeri fel.*
- **Adott szabályú sorozatot** *önállóan – segítséggel – nem folytat.*
- **Szöveges feladatokat** *önállóan – megfelelően – bizonytalanul – sok hibával old meg.*
- **Logikai gondolkodás** *kiváló – jó – megfelelő – gyenge.*
- **Önellenőrzése** *kifogástalan – jó – elfogadható – pontatlan – kialakulatlan.*

Matematika tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Környezetismeret:

- **A természet jelenségei iránt érdeklődő** – érdeklődése felkelthető – nem mutat érdeklődést.
- **Tájékozottsága átlagon felüli** – korának megfelelő – hiányos.
- **Megfigyelései pontosak** – felületesek – pontatlanok.
- **Tapasztalatait önállóan** – kérdések segítségével számol be.
- **Az összefüggéseket felismeri** – segítséggel ismeri fel – nehezen ismeri fel.

Környezetismeret tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Ének-zene:

- **A dalokat önállóan** – szívesen – segítséggel – csak csoportban énekli.
- **A tanult ritmusértékeket jól alkalmazza** – pontatlanul alkalmazza – nem ismeri.
- **A tanult dalok dallamát, szövegét jól** – pontatlanul – nem ismeri.

Ének-zene tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Vizuális kultúra:

- **A festés-rajzolás iránti érdeklődése kiemelkedő** – megfelelő – mérsékelt.
- **Munkáin változatosan** – visszafogottan használja a színeket.
- **Eszközhatalata kiemelkedő** – jó – megfelelő.
- **A rajzfelületet megfelelően** – aránytalanul használja.
- **Kreativitása tele van ötlettel** – inkább az utasításokat követi.
- **Az eszközöket jól** – biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.

Vizuális kultúra tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- **Órai tevékenysége érdeklődő** – biztatásra aktív – változó.
- **Kézügyessége kiemelkedő** – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.
- **Munkadarabjai igényesek** – megfelelőek – gyakran pontatlanok.
- **Az eszközöket biztonságosan** – megfelelően – bátortalanul használja.

Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Testnevelés és sport:

- **Órai tevékenysége aktív** – biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.
- **Mozgása harmonikus** – megfelelő – fejlesztésre szorul.
- **Csapatjátékokban együttműködően** – közömbösen – nem szívesen vesz részt.
- **Labdakezelése biztos** – megfelelő – bizonytalan.

Testnevelés és sport tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Év végi szöveges értékelés

Magatartása:

- **Társas kapcsolataiban** *segítőkész – együttműködő – türelmes – közömbös – türelmetlen – durva.*
- **Felnőttekhez való viszonyában** *együttműködő – udvarias – segítőkész – viselkedése gyakran kifogásolható.*
- **Tanórán** *aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen – rendbontó.*
- **Tanórán kívül** *együttműködő – fegyelmezett – fegyelmezetlen – rendbontó.*

Magatartása: példás – jó – változó – rossz

Szorgalma:

- **Tanuláshoz való viszonya** *aktív – érdeklődő – kötelességtudó – felületes – érdektelen – hanyag.*
- **A tanulásban önálló** *– kitartó – néha segítségre szorul – önállótlan.*
- **Munkája csoportban** *aktív – kezdeményező – irányító – kreatív – együttműködő – segítőkész – passzív – hátrító – hátráltató.*
- **Házi feladatát** *elkészíti – alkalmanként elfelejti – gyakran nem készíti el.*
- **Felszerelése** *hiánytalan – néha hiányos – gyakran hiányos.*

Szorgalma: példás – jó – változó – hanyag

Magyar nyelv:

Írása:

- **Írásképe** *igényes – kevésbé igényes – igénytelen.*
- **Írástempója** *lendületes – megfelelő – lassú.*
- **Füzetvezetése** *rendezett – kevésbé rendezett – rendezetlen.*

Nyelvtani, helyesírási ismeretek:

- **Betűrendbe sorolni** *önállóan – segítséggel – segítséggel sem.*
- **Szavakról tanult ismeretei** *biztosak – kevésbé biztosak – bizonytalanok.*
- **A mondatokról tanult ismeretei** *biztosak – kevésbé biztosak – pontatlanok.*
- **Az elválasztás szabályait** *biztosan – kevés hibával – sok hibával alkalmazza.*
- **Másolás után** *döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*
- **Tollbamondás után** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*
- **Emlékezetből** *döntően hibátlanul – kevés hibával – sok hibával ír.*

Magyar nyelv tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Irodalom:

- **Memoritert** *kifejezően – pontosan – kevés hibával – pontatlanul ad elő.*
- **A hallott szöveget** *önállóan megérti – segítséggel érti meg – nem érti meg.*
- **Szóbeli kifejezőkészsége** *választékos – jó – nehézkes.*
- **Kérdések, utasítások megértése** *pontos – megfelelő – pontatlan.*

Olvasás:

- **Hangos olvasása** *folyamatos – szótagoló – betűző.*
- **Szövegértése** *pontos – megfelelő – bizonytalan – nem érti.*

Irodalom tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Etika/ hit- és erkölcsstan:

- **Tájékozottsága** *kiemelkedő – korának megfelelő.*
 - **Órai munka** *aktívan részt vesz – részt vesz.*
- Etika/hit-és erkölcsstan tantárgyból** megfelelt – nem felelt meg.

Matematika:

- **Számfogalma** *kialakult – kevésbé kialakult – kialakulatlan.*
- **A relációkat** *felismeri – segítséggel ismeri fel – nem ismeri fel.*
- **Összeadásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Kivonásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Szorzásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Osztásokat** *hibátlanul – kevés hibával – sok hibával old meg.*
- **Sorozatok szabályát** *önállóan felismeri, folytatja – nem ismeri fel.*
- **Adott szabályú sorozatot** *önállóan – segítséggel – nem folytat.*
- **Mérésekben** *biztos – kevésbé biztos – bizonytalan.*
- **Mértékegységek átváltásában** *biztos – megfelelő – bizonytalan – gyenge.*
- **Szöveges feladatokat** *önállóan – megfelelően – bizonytalanul – sok hibával old meg.*
- **Logikai gondolkodás** *kiváló – jó – megfelelő – gyenge.*
- **Önellenőrzése** *kifogástalan – jó – elfogadható – pontatlan – kialakulatlan.*

Matematika tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Környezetismeret:

- **A természet jelenségei iránt** *érdeklődő – érdeklődése felkelthető – nem mutat érdeklődést.*
- **Tájékozottsága** *átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.*
- **Megfigyelései** *pontosak – felületesek – pontatlanok.*
- **Tapasztalatait** *önállóan – kérdések segítségével számol be.*
- **Az összefüggéseket** *felismeri – segítséggel ismeri fel – nehezen ismeri fel.*

Környezetismeret tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Ének-zene:

- **A dalokat** *önállóan – szívesen – segítséggel – csak csoportban énekl.*
- **A tanult ritmusértékeket** *jól alkalmazza – pontatlanul alkalmazza – nem ismeri.*
- **A tanult dalok dallamát, szövegét** *jól – pontatlanul – nem ismeri.*

Ének-zene tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Vizuális kultúra:

- **A festés-rajzolás iránti érdeklődése** *kiemelkedő – megfelelő – mérsékelt.*
- **Munkáin** *változatosan – visszafogottan használja a színeket.*
- **Eszközhaználata** *kiemelkedő – jó – megfelelő.*

- **A rajzfelületet megfelelően – aránytalanul használja.**
- **Kreativitása tele van ötlettel – inkább az utasításokat követi.**
- **Az eszközöket jól – biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.**

Vizuális kultúra tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Technika, életvitel és gyakorlat:

- **Órai tevékenysége érdeklődő – biztatásra aktív – változó.**
- **Kézügyessége kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.**
- **Munkadarabjai igényesek – megfelelőek – gyakran pontatlanok.**
- **Az eszközöket biztonságosan – megfelelően – bátortalanul használja.**

Technika, életvitel és gyakorlat tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

Testnevelés és sport:

- **Órai tevékenysége aktív – biztatásra aktív – változó – passzív – rendbontó.**
- **Mozgása harmonikus – megfelelő – fejlesztésre szorul.**
- **Csapatjátékokban együttműködően – közömbösen – nem szívesen vesz részt.**
- **Labdakezelése biztos – megfelelő – bizonytalan.**

Testnevelés és sport tantárgyból kiválóan megfelelt – jól megfelelt – megfelelt – felzárkóztatásra szorul.

4. sz. melléklet: Környezeti és egészségnevelési program

Az Oktatási Minisztérium a Köznevelési törvényben előírja az iskolák számára a környezeti- és egészségnevelési nevelési program elkészítését. A nevelés e két területe tartalmukat tekintve egymáshoz kapcsolhatóak sok vonatkozásban egymástól elválaszthatatlanok. Ezért, a tantestület döntésének megfelelően pedagógiai programunkban a környezeti nevelés és az egészségnevelés egy komplex, egybeszerkesztett programban jelenik meg. Úgy gondoljuk, egy közös kidolgozású program keretében tudjuk leghatékonyabban közvetíteni, a törvények előírásainak legjobban megfeleltetni tevékenységünket.

Azt szeretnénk, ha környezeti- és egészségnevelési programunk a jogszabályokkal összhangban, a mindennapi nevelő munkánkban jól használható eszköz lenne.

1. A környezeti- és egészségnevelési program elkészítésének alapjai

1.1 Törvényi háttér

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

X. FEJEZET

A GYERMEK, A TANULÓ EGÉSZSÉGÉNEK, BIZTONSÁGÁNAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS FELADATOK, A FELADATOKBAN KÖZREMŰKÖDŐKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN

26. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálata

81. § (1) Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, valamennyi évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát. A mérés, vizsgálat lefolytatható egyszeri alkalommal és megszervezhető legfeljebb két hónapig terjedő időszakokra is. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

(2) Az (1) bekezdés szerint lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti, az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusokkal közösen elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

41. A nevelési-oktatási intézmény feladatai a gyermek, a tanuló egészségfejlesztésével összefüggésben

128. § (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

42. Az egészséges táplálkozás

43. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése

A Nemzeti Alaptanterv

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnővekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

1.2 Helyzetelemzés

1.2.1 Helyzetkép

Az eltelt évek alatt iskolánk életében a környezeti- és egészségnevelésnek jól működő hagyományai teremtődtek, melyekről a későbbiekben részletesebben szólnunk. Pl. erdei iskola, egészség hónap, jeles napok ünneplése.

Az intézmény forgalmas, a várost Kőszeggel összekötő főközlekedési út mellett áll. A környék beépítettségéből adódóan tanítványaink lakótelepről és kertes házak övezetéből járnak hozzánk, de van sok körzeten kívüli tanítványunk, akik egy része a környék agglomerációs körzetéből került iskolánkba.

A 2002/2003-as tanév végéig az oktatás két külön épületben történt, ekkor befejezték a tetőtér beépítését és valamennyi tanuló csoportunk az anyaiskolában került elhelyezésre. Az eltelt évek alatt többször is átalakításokra, felújításokra került sor.

A nagy létszámú iskola tanulói az épület öt szintjének helységeit használják. Egyes részterületeken megszűnt a szaktantermi rendszer ez az oktatás egyes területein hátrány, de így megszűnt a gyerekek tantermi vándorlása az állagmegóvás követhetőbb.

Balesetveszélyes állapota miatt megszűnt a gyerekek testi nevelését szolgáló tanuszoda.

Az iskola udvara zárt, részben parkos jellegű, két sportpályával.

A konyha az iskolaépület része, sajnos csak tálaló konyha. A megújult étkező 92 fő befogadására alkalmas. Az étkezés önkiszolgáló rendszerű.

Az iskola helye, állapota befolyásolja környezeti- és egészségnevelési munkánk tartalmát és lehetőségeit.

1.2.2. Erőforrások

1.2.2.1. Személyi erőforrások

- **Tanárok**

Minden tanárnak feladata, hogy magatartása, munkája példaértékű legyen a diáság számára. Az iskolában jelenleg a tantestület kb. 75%-a foglalkozik intenzíven környezeti és egészségnevelési kérdésekkel a tanórákon és azon kívül. Vannak, akik minden akcióban, munkában részt vállalnak és vannak, akik időszakosan kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. Tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését, a feladatok differenciáltabb megosztását.

A tanórák környezeti és egészségi tartalmát a munkaközösségek határozzák meg. A tanórán kívüli tevékenységek áttekintése az iskolavezetés feladata.

- **Diákok**

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált és egészségmegőrző magatartásra. Gyermekeink szociális helyzete változó, olykor még szélsőségesnek is mondható. Ugyan ilyen eltéréseket tapasztalunk a környezet és egészségük iránti érzékenységük területén is. Ez részben attól függ a családokban a jó, vagy a rossz példával szembesülnek. Hogy a változások jó irányt vegyenek, ebben kiemelkedő feladata van a diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek. A környezettudatos szemlélet és egészséges életmódra nevelés egyik fontos színtere lehet az erdei iskola, vagy a hulladékgyűjtési akciók, a témanapok, stb.

- **Szülők**

Nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola együttműködése. Ez úgy valósulhat meg, ha a gyerekek az iskolában tanultakat, az elsajátított viselkedési formákat otthon is alkalmazzák

tudják és annak helyességéről szüleiktől, megerősítést kapnak. Fontos segítség az is, hogy a szülők programjaink megvalósulását munkájukkal, részvételükkel, anyagi hozzájárulásukkal támogatják. Az iskolában működő Szülői Munkaközösség tartja a kapcsolatot az iskola vezetésével és a szülői vélemények közvetítésével keresi a kompromisszumot a felmerülő problémák megoldására. Még szorosabb és együttműködőbb kapcsolatot kell teremtenünk.

- **Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak**

Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást. Az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használjunk. Ez nem csak tőlünk függ, a fenntartó szerzi be a tisztítószeret.

- **Ifjúságvédelmi felelős**

Minden iskolában a problémás gyerekek helyzetének javítására törekednek. A gondokkal küzdő családok gyermekei nehezebben illeszkednek be a közösségbe, nehezebben tartanak lépést társaikkal, nagyobb az esély a lemaradásukra és arra, hogy a közösség perifériájára szorulnak. Az ilyen tanulók egészségügyi, szociális helyzetének feltárása és a gondok orvoslásának segítése az iskola, az ifjúságvédelmi felelős feladata is.

- **Iskolaorvos**

Az intézményben az általa ellátandó iskola-egészségügyi feladatok:

- A tanulók egészségi állapotának szűrése, követése
- Alkalmassági vizsgálatok elvégzése
- Közegészségügyi és járványügyi feladatok elvégzése
- Életkorhoz kötött védőoltások beadása és dokumentálása
- Részvétel az iskola egészséges életmódra nevelésében
- Az ellátott gyermekekről nyilvántartás vezetése, jogszabályok szerinti jelentések elkészítése.

- **Védőnő**

Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok:

- Alapszűrések
- A tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése
- Testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása
- Orvosi vizsgálatok előkészítése
- Védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok
- Egészségneveléssel kapcsolatos ismeretek közvetítése
- Elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése

- **Iskolafogász**

A feladatot ellátó orvos tevékenysége

- Tervezi és szervezi a csoportos és egyéni kezelések rendjét
- Évente rendelőjében végzi a tanulók csoportos fogászati vizsgálatát
- Részt vesz az intézményben folyó egészséges életmódra nevelésben

- **Fenntartó**

Elvi támogatása fontos. Pályázatok beadásánál, esetleges elbírálásnál döntő szempont lehet. Továbbá az erkölcsi támogatás, elismerés minden szinten serkentően hat a feladatukat végzőkre.

- **Iskolapszichológus**

2015. májusában kezdte iskolánkban a munkáját. Szülők, tanárok, diákok problémáival foglalkozik, prevenciós munkát végez, rendszeres foglalkozásokat szervez.

- **Diákönkormányzat**

Felelős vezetője napi kapcsolatot tart a diákokkal a programok szervezésében lebonyolításában. Erősíti a nevelési tartalmak megvalósulását. Tagja az ÖKO-körnek.

- **Környezeti- egészségneveléssel foglalkozó intézmények**

Iskolánk szempontjából kiemelkedően fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok. Az intézmények látogatását a tanórákon készítjük elő. Adott intézményekkel a kapcsolatot az osztályfőnök, vagy a munkaközösség egy megbízott tanára tartja.

- **Civil szervezetek**

Szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik munkánkat. Alkalmanként részt veszünk előadásaikon, konferenciáikon, továbbképzéseiken.

- **Hivatalos szervek**

Egyik feladatuk ellenőrizni, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában. Pl. ÁNTSZ. Segítségükre számíthatunk az oktatás területén is. Pl. a rendőrség DADA programja.

- **Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel**

Jó a kapcsolatunk a Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi Igazgatósággal, ahonnan versenyekhez segítséget kapunk, pályázati támogatásban részesülünk. Az erdőszet minden évben fogadja tanulóinkat és bemutatja tevékenységüket, felhívja figyelmüket munkájuk fontosságára és a diákok felelősségére. Kérdemeltük az Örökös Ökoiskola címet, elnyertük a KOKOSZ tagságot. 2013-ban elnyertük az Energiahatékony Vállalat címet a Virtuális Energia Program keretében.

- **Nemzetközi kapcsolat**

Oszttrák iskolákkal tartunk rendszeres látogatási szintű kapcsolatot, így mód van külföldi tapasztalatcserére is.

- **Iskolai büfé**

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé áruválasztéka. Bár a diákok szokásait nehéz befolyásolni, törekszünk az egészséges táplálkozás ügyét szolgálva hatással lenni a termékkínálatra.

- **Iskolatej és iskolagyümölcs program**

Alsós tanulóin kapnak ingyenesen, naponta tejet és kétnaponta gyümölcsöt.

1.2.2.2. Anyagi erőforrások

- **Fenntartó**

2013. január 1. óta az állam a fenntartó. Közvetlenül a Szombathelyi Tankerületi Központhoz tartozunk. A költségvetési ajánlás alapján gazdálkodunk. Kissé bonyolult, de megoldható.

- **Saját bevétel**

Az iskolának saját bevétele nincs, de szeretnénk, ha a befolyt bérleti díjak egy részét környezeti- és egészségnevelési célokra használhatnánk..

- **Alapítvány**

Lehetőségeihez mérten támogatja a tanulók erdei iskolai részvételét szem előtt tartva a tanulók szociálishelyzetét. Továbbá segítséget nyújt a környezetvédelmi, egészségnevelési versenyeken való részvételhez, a tanulók jutalmazásához, kirándulások finanszírozásához, eszközfejlesztéshez, a tanulók körülményeinek fejlesztéséhez.

- **Pályázat**

A pályázatok megjelenésének figyelése az Innovációs munkaközösség és az ÖKO-kör feladata. Ők tájékoztatják a kollégákat a lehetőségekről. Az iskolavezetés segítséget nyújt az elkészítésében, ha szükséges. Kevés az olyan pályázat, ahol önállóan indulhatunk.

2. Alapelvek, jövőkép, célok

2. 1. Alapelvek

- Környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet, a környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része, az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.
- Olyan oktatást kell biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód.
- A harmonikus fejlődéshez biztosítanunk kell az egészséges életmódhoz szükséges alapfeltételeket. Lehetőségeink függvényében biztosítjuk a tanulók rendszeres testi nevelését, mozgáskultúrájuk fejlesztését. A mozgás a sport és a sportolás szeretetét, az egészséges életmód igényét törekszünk kialakítani.
- Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is. Ezért valljuk, hogy a tanulókat fel kell készíteni az életmódjukra vonatkozó helyes döntéshozatal képességére, az egészséges életvitel kialakítására.
- Nevelésünk eredményeként a másság elfogadása a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást is kell, hogy jelentse.

2. 2. Az iskola jövőképe

- Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol diákjaink és dolgozóink figyelnének az intézmény energia, és vízfelhasználásra. (megújuló energia használata, víztakarékos öblítés, csapok karbantartása)
- Szeretnénk a környezeti nevelési oktatópark, tanösvényt tovább fejlesztését.
- Szeretnénk, a gyermekek mozgásigényének kielégítésére újabb lehetőségeket teremteni (tornaterem építése a mindennapos testnevelés feltételeinek megteremtéséhez).
- Célunk, hogy az iskola tiszta, higiénikus, barátságos, meghitt, vonzó környezet legyen (festések, felújítások, takarítás, karbantartás).

2. 3. Hosszú távú célok

- Az alapelvekben megfogalmazott érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- globális összefüggések megértése
- viselkedési normák kialakítása
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

3. Konkrét célok és feladatok

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés minden területén jelenjen meg: A helyi tantervben műveltségi területenként és a tanmenetekben konkrétan megjelöljük a feladatokat. Több órát tartunk a természetben, oktatóparkunkban.

Tevékenység:

- Ennek megfelelően kidolgozott tanmenetek;
- több környezeti nevelési tartalom a tanórákon és tanórákon kívül

- Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egyes témákhoz tartozó ismereteket! Kapcsoljuk össze a széttagolt ismereteket tanulási projektek segítségével.

Tevékenység:

Projektek kidolgozása.

- Takarékoskodás a vízzel és a villannyal. Ne legyenek nyitva felejtett vagy csöpögő csapok, égve felejtett villanyok.

Tevékenység:

Energiatakarékos csaptelepek felszerelése után a vízöblítő tartályokat is takarékoská kell tennünk. Vizes blokkok felújítása, biológiai lebontók alkalmazása. Rendszeres, majd alkalmi ellenőrzések.

- Takarékoskodjunk az energiával, használjuk a fűtésrendszert rendeltetésszerűen.

Tevékenység:

- gázkazán szabályozása
- Nyílászárók cseréje

- Külső hőszigetelés elvégzése
- Megújuló energiák alkalmazása. Utóbbi 3 elem megvalósulása folyamatban van

- Közétkeztetés minőségének fenntartása. Az egészséges táplálkozás alapelveinek alkalmazása az étlap tervezésébe.

Tevékenység:

Egyeztetés, jelzések a Hungast Zrt. területi vezetője felé.

- Törekszünk arra, hogy környezetünk izléses és igényes tárgyi kultúráját megteremtjük. Folyosók, termék esztétikus díszítése, tanulóktól függő tisztaság megteremtése, szellőztetése.

Tevékenység: Terrárium gondozása. Gyakori szellőztetés, tisztasági verseny meghirdetése. Portalanítás, lábtörlők alkalmazása. Elhasználódott iskolabútorok felújítása, cseréje.

- A tanórákon elkezdett környezet és természetvédelmi elméleti ismereteket bővítjük, az élő környezetben, gyakorlatban is alkalmazzuk. Mindez a környezetvédelmi oktatópark fejlesztésével helyben megvalósíthatóvá válik.

Tevékenység:

- Anyagi feltételek megteremtése
- Tanulók, szülők munkájának megszervezése
- Legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése

Tevékenység:

Tanfolyamokat szervezünk, pl. elsősegélynyújtó.

- Az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése.

Tevékenység:

Előadásokat szervezünk, szakembereket, kortársoktatókat hívunk meg.

- Mindennapos testedzés: testnevelés órákon, napköziben és tanórán kívüli foglalkozásokon

Tevékenység:

Udvari szünet biztosítása, uszodai programok, korcsolyázás, tömegsport erősítése.

- Környezeti- és egészségnevelési tevékenységünk hagyományait megőrizzük és tovább fejlesztjük.

Tevékenység:

- Megtartjuk az egészséghónap rendezvénysorozatát
- Erdei iskolába visszük diákjainkat
- Versenyeket szervezünk a jeles napokhoz kapcsolódóan
- Kiállítás a tanulók munkájából

- Iskolabüfé áruválasztékának figyelemmel kísérése, az egészséges táplálkozáshoz igazítása

Tevékenység:

Gyümölcslevek, tejtermékek, gyümölcsök forgalmazása, ha van rá igény.

- A tanulók helyének változtatása félévente a padsorokban

- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.

Tevékenység:

- Közös akciókat, kirándulásokat, előadásokat szervezünk szülők részére is.

- Betartjuk a szomszédos együttélés szabályait.

4. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A hatékony környezeti- és egészségnevelő munkához elengedhetetlen a nevelés alapelveinek széleskörű beépítése a tantárgyi struktúrába illetve az iskolai élet egészébe.

4.1. Hagyományos tanórai foglalkozások:

A nemzeti alaptanterv és a kerettanterv lehetőségeit kihasználva a tantárgyi programokból kiindulva meg kell határozni a környezeti- és egészségnevelési nevelési tananyagot. A szaktanárok a tanmenetben jelölik azokat az órákat, amelyek tananyaga szorosan kapcsolódik a környezeti- és egészségnevelési célkitűzésekhez. A tanórán, a tananyagon kívül még sok aprósággal is nevelhetünk környezetbarát és egészséges életmódra. Pl. szellőztetés módja, réteges öltözködés, egyik oldalán használt papírok használata dolgozat írásakor, szaktárgyi dekorációk.

Egyes tantárgyak kiemelt környezeti- és egészségnevelési lehetőségei

Testnevelés:

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésüket;
 - értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes.
 - Legyenek tisztába azzal, hogy a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
 - Sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat
- A tanulók egészséges fejlődését szolgálja a mindennapos testnevelés rendszerének bevezetése. Ez részben a testnevelés órákon valósul meg: 1-8. osztály 5 óra.
- A tanulók fizikai állapotának felmérése.

Magyar nyelv és irodalom:

A tanulók

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, verseket, mondákat)
- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát (tájnyelv, köznyelv, irodalmi nyelv) és azt, hogyan kapcsolódik az emberek életviteléhez.
- törekedjenek az anyanyelv védelmére
- törekedjenek a hatékony kommunikációra

Történelem:

A tanulók

- értsék, tudják, hogy mikor és milyen tevékenységek hatására alakult át a természet és változtatta az élővilág egészségi állapotát.
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;

Idegen nyelv:

A tanulók

- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, szervezeteit;
- legyenek képesek környezeti- és egészségnevelési problémákra önállóan, csoportmunkában, projektmunkában választ keresni.

Matematika:

A tanulók

- logikus gondolkodása, lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni, elemezni;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére
- legyenek képesek reális becslésekre

Fizika:

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások – sugárzások, zaj, rezgés – egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.
- Ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat.
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni.

Földrajz, természetismeret:

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- értékeljék a környezetükben lezajló változásokat
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék és őrizzék meg a természeti, és ember alkotta táj szépségeit.

Biológia, természetismeret:

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket.
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére, mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat;
- ökológiai szemléletmódjuk alakuljon ki.
- 6. és 8. osztályban az egészségtan modul foglalkozik a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel. Segít a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészülésben. Továbbá környezet-egészségügyi problémákkal ismerkednek meg.

Kémia:

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre.

Ének-zene:

A tanulók

- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösség teremtő, közösség erősítő szerepét.
- Fedezzék fel a zenei környezetszennyezést és tudjanak ellene védekezni
- Ismerjék meg és használjanak a helyes légzéstechnikát.

Rajz és vizuális kultúra:

A tanulók

- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát és azok gazdasági jelentőségét, egészségkímélő hatását.
- ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.
- Legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti- és egészségnevelési témaköröknek megfelelően

Technika-életvitel:

A tanulók

- ismerkedjenek meg környezetkímélő technológiákkal, rendszerekkel (anyag; energia, gépek)
- ismerjék a megújuló energiaforrásokat azok gazdasági és természetkímélő hatásait.
- ismerjék meg épített környezetünk természetes és mesterséges anyagait és azok hatásait környezetre és az egészségre.
- ismerjék meg a különböző technológiai folyamatok során keletkezett hulladékok egészségkárosító hatását, vagy környezetkímélő felhasználását;
- ismerkedjenek meg a helyes fogyasztói magatartással.

Osztályfőnöki munka:

- Az osztályfőnök teremti meg a gyerek osztályközösségi létének keretét.
- Szaktárgyi hovatartozása nem meghatározó környezeti- és egészségnevelés szempontjából
- A mikrokörnyezet felfedezése, igényes, gondos alakítása, megóvása iskolánk minden helyszínén fontos lépés. Ez nem egyszerű dekorálás tehát, hanem a környezetkultúra fejlesztésének eszköze
- Összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai keretet megbontó tevékenységeit, illetve lehetőségeit. Pl. táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, túlsomagolás, szemét kezelés, anyag- és energiatakarékosság az iskolában
- Az osztályfőnöki órák témája nem lehet ad hoc jellegű, legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs program, mely az adott osztályban tanítók együttgondolkodását kívánja meg. Pl. évfolyamonként a következő módon építhető fel a környezeti- és egészségnevelési részben.
5. évfolyam: A közösségben elfoglalt hely. Felelősségvállalás. Saját környezetünk megteremtése. Egészséges táplálkozás
6. évfolyam: A környezet hatásai. Természeti értékek. Természetvédelmi környezetvédelmi rendszerek. Egészségünk érdekében.
7. évfolyam: Fogyasztói társadalom. A hulladék. Káros szenvedélyek.
3. évfolyam: Az energia. Az emberi szervezet károsodásának okozói.

1-4. osztályban Korosztálynak megfelelően a kulturált étkezés, higiénés szokások elsajátítása jelentősége, környezetkultúra fejlesztése, hulladékkezelés, újrahasznosítási lehetőségek és veszélyességük kiemelése.

4.2. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli foglalkozások

- **Szakkörök**

Biológia: a felső tagozat tanulóit foglalkoztatja, versenyekre készít fel, környezetvédelmi kutatásokat végez, egészség megóvására, megtartására készít fel. Csecsemőgondozás, elsősegélynyújtás, helyes táplálkozási gyakorlatok során.

Természetismeret: az alsós évfolyam tanulói ismerkednek a gyógy- és dísznövények szaporításával, gondozásával, jelentőségével.

Kémia: kísérletek, megfigyelések környezet-egészségügyi témákban. Mosószeres, olaj hatása az élővilágra. Mérgező anyagok tárolása, kezelése. Festékek, savak, tisztítószeres.

Matematika: Különböző vizsgálatok eredményeinek feldolgozása, elemzése matematikailag. Táblázatok, diagrammok, adatbázisok kezelése.

Számítástechnika: Vizsgálati anyagok adatbázisának gépre vitele, azok elemzésének elektronikus úton történő megjelenítése, nyomtatása.

- **Tanulmányi kirándulás**

Minden évben tervezett útvonalon előre megadott szempontok alapján járjuk az országot, ismerkedünk meg közelebbi és távolabbi környezetünkkel. Megismerjük védendő természeti és kultúrtörténeti értékeinkkel. Felszabadult játékkal enyhítjük az utazás esetleges fáradalmait.

- **Erdei iskola**

A diákok – amennyiben az iskola lehetőséget biztosít rá – 2., 3., 4. és 6. évfolyamon erdei iskolai programon vehetnek részt a tanév során.

A tanulói képességek fejlesztését (a tananyag elsajátítását), a diákok aktív, együttműködő, cselekvő, megismerő tevékenységére építjük.

Az erdei iskola programja szorosan és szervesen kapcsolódik a választott helyszín természeti, ember által létesített és szociokulturális környezetéhez.

A tantárgyak tananyag tartalmán túlmutató, egyszerre több tantárgyat is szolgáló tartalommal töltjük meg. Tartalma tantárgyközi, azaz olyan ismeretek, amelyek nem szerepelnek a tantárgyak tananyagában, hanem kiegészítik azok követelményeit. Pl. életmódvizsgálat az adott településen.

Az erdei iskola beépül az iskolai pedagógiai programjába.

- **Sportfoglalkozások**

A mindennapos testnevelést szolgálja a rendszeresen végzett délutáni foglalkozások sora, melyet a szabad órakeret terhére szervez meg intézményünk minden tanévben.

- **Környezet és egészségvédelem jeles napjai**

A természet-környezetvédelem és az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve, illetve külön programokat szervezve megemlékezünk és tudatosítjuk fontosságukat. Pl. Vizes élőhelyek, Víz világnapja, Egészségügyi Világnap, Föld Napja, Nemzetközi Vöröskereszt Napja, Madarak és Fák Napja, Környezetvédelmi Világnap, Autómentes Világnap, Takarítási Világnap.

- **Versenyek**
Érdeklődő és tehetséges tanulóinkkal bekapcsolódunk országos, megyei, városi természetismereti és egészségnevelési versenyekbe. Pl. Curie Környezetvédelmi Verseny, Kaán Károly Természet és Környezetvédelmi Verseny, Herman Ottó Országos Biológia Verseny, Elsősegélynyújtó Országos Verseny, Megyei Csecsemőgondozó Verseny, Salátakészítő és Szépen terített asztal verseny.
- **Iskolai átfogó környezetvédelmi programok, projektek**
Természetismereti tanösvény, vizes élőhely (tó) karbantartása
Rendszeres hulladék eltakarítás
Zöld őrzővizsgálja a vízfogyasztást, javaslatokat tesz az értékelések után a felhasznált vízmennyiség csökkentésének lehetőségeire.
- **Akciók**
Újrahasznosítható hulladékgyűjtést szervezünk. Papír, petpalack. Továbbá elemgyűjtés is zajlik.
- **Kiállítások**
A kiállításokat magunk is szervezzük, ahol tanulóink munkáit nézheti meg a nagyközönség, pl. szemészsobrászat, illetve iskolán kívül látogatunk városi szervezésű alkalmi kiállításokat.
- **Könyvtár**
Törekszünk arra, hogy a környezeti- és egészségnevelési témájú könyveket, CD-ket egy helyen elhelyezve a tanulók számára könnyen elérhetővé tegyük. Továbbá folyamatosan bővítjük ide vonatkozó témájú folyóirataink számát, szakkönyvtárunk állományát.
- **Iskolarádió**
Rövid hírekben hívjuk fel a tanulók figyelmét az aktuális programokra, az elért sikerekre, a jelentkező problémákra.
- **Média**
Meghívjuk a média képviselőit programjainkra, vagy a tanulók beszámolóí alapján informáljuk őket az eseményekről, így próbáljuk megosztani élményeinket, örömeinket a nagyközönséggel is.
- **Városismereti program**
Diákönkormányzattal együtt a szakos tanárok szervezésében, megismerik a tanulók szűkebb tágabb környezetük jellemző épületeit, tereit és egyéb objektumait. Ismereteiket vetélkedők kiállítások segítségével mélyíthetik el.
- **Művészeti csoportok, ünnepségek**
Kihhasználjuk a művészetek iránti érdeklődést. Műsort adunk a Jeles napok alkalmából a szomszédos óvoda apróságainak és a meghívott vendégeknek.
- **Kézműves foglalkozások**

A természet adta anyagokból, illetve újra hasznosítható hulladék-anyagok felhasználásával ünnepeinkre kompozíciókat, dísz tárgyakat készítünk, melyből kiállítás vagy verseny is szervezhető.

- **Diák-önkormányzati nap**

Mindig más szabadtéri helyszínen zajlanak az események és igyekszünk környezet-egészségügyi témát is beépíteni. Gyógynövénygyűjtés, főzés, túrázás, stb.

- **Majális**

Összeköthetjük egészségi állapotfelméréssel, szülőket is bevonhatjuk a versenyekbe, táncbemutatót tarthatunk. Sorversenyeket szervezhetünk.

- **Napközis szabadidős foglalkozások**

Ide épül be a mindennapos testnevelés egy része. A tanórák közötti szünetben a tanulók szervezeten tanári felügyelet mellett sportolnak. Minden nap levegőn töltik szabadidejük egy részét. Sétálnak, terméseket gyűjtenek, melyeket később különböző alkotások készítésénél felhasználnak. Műsorral, ajándéktárgyakkal készülnek nagyobb ünnepekre (karácsony, húsvét). Óvják egészségüket: rendszeresen használják tisztasági csomagjaikat, váltócipőt használnak az évszaknak megfelelően, rétegesen öltözködnek, tisztálkodás, fogápolás, kulturált étkezés szabályaival ismerkednek.

- **Látogatások**

Múzeumokba, arborétumba, baromfiudvarba, nemzeti parkba, gyárakba, szennyvíztisztító telepre, kertészetbe, parkerdőbe látogatunk előre megadott szempontsor, feladatlap segítségével, serkentve a gyerekeket az önálló felfedezésre, az ismeretek önálló feldolgozására.

- **Előadások**

Meghívott előadók és saját tanítványaink felkészülése alapján hallgatunk meg beszámolókat úti élményeiről, vagy kiadott témák feldolgozása alapján a végzett munka eredményeiről. Pl. Illegális személtlerakók a környéken.

- **Szülői értekezletek**

Téma az egészséges táplálkozás, drogprevenció, lelki egészség, háztartási környezetvédelem.

5. Módszerek

A program hatékonysága függ attól, hogy a megvalósítás érdekében milyen módszereket alkalmazunk. Továbbá meghatározó a terepmunka lehetősége, az iskolán kívüli tanulási-megismerési tevékenységek köre, az iskola felszereltsége, korszerű informatikai-kommunikációs eszköztára kultúrája és a tananyagtartalmak.

Szempontok az alkalmazott módszerek kiválasztásához:

- Alkalmazkodjunk a tanulók életkori sajátosságaihoz
- Egy-egy eseménybe vonjunk be minél több tanulót

- Sokat tartózkodjunk a természetben
- Lakóhelyi, vagy közeli konkrét példákra alapozzunk
- Az iskola keretein túl is legyenek hatással
- Érzelmeken át hassanak
- Személyes tapasztalatokon alapuljanak
- A résztvevők között együttműködés alakuljon ki
- Alapozzunk kíváncsiságukra, versenyszellemükre, öntevékenységükre, korszerű technikai ismereteikre
- Sok játékos elem legyen

Játékok

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Ráhangolást segítő
- Bizalomerősítő
- Kapcsolatteremtést segítő
- Drámapedagógia

Modellezés

- Hatásvizsgálatok
- Rendszermodellezés
- Működő modellek készítése, elemzése

Riportmódszer

- Kérdőíves felmérés
- Direkt riportok
- Fotóriport
- Filmriport

Projekt módszer

- Analízis – akcióprojektek

Terep gyakorlati módszerek

- Táborok
- Térképkészítés
- Egyszerű megfigyelések
- Célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka

- Természetvédelmi és fenntartási munkák
- Egészségmegőrző tevékenységek
- Rekonstrukciós munkák
- Madár és növényvédelmi feladatok
- Hulladékgyűjtés
- Rend-és tisztasági verseny

Közösségépítés

- Csoportszervezés a környezet-egészségügy érdekében

Művészi kifejezés

- Vizuális művészet a környezeti- és egészségnevelésben
- Irodalmi alkotások
- Zeneművészet
- Fotóművészet
- Táncművészet
- Népművészet
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

6. Eszközök

A fenntartónak tisztába kell lennie azzal, hogy az eredményesség milyen feltételeket igényel. Ez fontos, mert ezeknek komoly költségvonzata van. A meglévő eszközparkunk birtokában a következőket szeretnénk kiemelni.

1. Cél: a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése.

Feladat: audiovizuális eszközhasználat, szabadtéri tapasztalatszerzés, természetközeli tevékenykedtetés..

2. Cél: az esztétikai érzék fejlesztése.

Feladat: esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok készítése, beszerzése.

3. Cél: egészséges személyiség kifejlődése.

Feladat: a könyvtár számára ismeretterjesztő folyóiratok, médiatár beszerzése.

4. Cél: A tanítás-nevelés színhelye erősítse az eredményességet.

Feladat: Oktatópark fejlesztése

7. Az iskola épületének helyzetképe, a javulást szolgáló célok és a változást segítő feladatok

A helyzetből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat
az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	Festés, felújítás, falitáblák, növények, mellékhelyiségekben szappan, WC-papír, portalanítás, lábtörlők alkalmazása
szemét	Tiszta egészséges környezet	Szeméttárolók szükség szerinti cseréje, rendszeres hulladékgyűjtés
légszennyezés	csökkentése	Zöldítés az iskola környékén, növények gondozása pótlása, gyomtalanítás,
energiafelhasználás	Takarékos fűtés	Gázkazán szabályozása, radiátorok cseréje, nyílászárók cseréje, külső hőszigetelés alkalmazása, megújuló energiát hasznosító rendszerek kiépítése. (folyamatban van)
vízfelhasználás	Csak amennyi feltétlenül szükséges	Víztaakarékos öblítés, csapok karbantartása
udvar	Biztonságos aljzat	Gyepápolás, sár- és portalanítás, pihenő padok kihelyezése, felújítása
oktatópark	Kialakítás folytatása	Tanösvények, kerti tó, szabadtéri foglalkoztató gondozása
iskolabüfé	Egészséges ételek italok	A törvényi előírások betartása
eszközellátottság	Élményközpontúság növelése, célszerűség, esztétikai érzék fejlesztése	Ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár bővítése, beépített szekrények gyarapítása,

Az iskola pedagógiai programjának része a környezeti- és egészségnevelési program, melyben megfogalmazódnak hosszú és rövid távú céljaink. Minden tanév elején ennek alapján az ÖKO-kör készít, egy éves munkatervet, biztosítva a folyamatosságot, rendszerességet, következetességet, munkamegosztást, számonkérés lehetőségét a kitűzött célok megvalósítása érdekében.

5. sz. melléklet: Könyvtár-pedagógiai program

"Az iskolai könyvtár a feladatok sikeres ellátásához, napjaink információra és tudásra alapozott társadalmában való eligazodáshoz szükséges alapvető információt és elképzeléseket, gondolatokat biztosít. Az iskolai könyvtár a tanulókat permanens tanulási készségekkel fegyverzi fel és fejleszti képzelőerejüket, lehetővé téve azt, hogy felelős állampolgárokként éljenek."

(IFLA – UNESCO iskolai könyvtári nyilatkozat)

A Szombathelyi Neumann János Általános Iskola könyvtárának pedagógiai programja az intézmény pedagógiai programjában, illetve a kerettantervek alapján kialakított helyi tantervben megfogalmazott célkitűzésekhez igazodik. Feladatának tekinti továbbá, hogy elősegítse az előbb említett dokumentumokban lévő kulcskompetenciák megvalósítását. A könyvtárhasználati órák, foglalkozások, tantárgyi versenyeken való részvétel támogatásával szeretnénk elősegíteni a diákok ismereteinek bővítését, készségeik, képességeik fejlesztését.

Az iskola könyvtára a tanulás – tanítás fontos színtere. Az iskolában folyó általános iskolai képzés kiszolgálása a könyvtár pedagógiai programjának legfontosabb célja.

A könyvtár használata minden ismeret területen nélkülözhetetlen. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használata révén. Ismerniük kell a könyvtári keresés módját, a keresés eszközeit, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

Könyvtárhasználatra nevelés

Alapvető célunk, hogy megfeleljünk mai, tudásalapú társadalmunk elvárásainak, és fölkészítsük diákjainkat a kompetencia alapú tanulásra: legyenek képesek az önálló ismeretszerzésre és az információkban való eligazodásra. Ezért a könyvtár egyik legfontosabb feladata, hogy megismertesse a diákokat a könyvtárhasználati ismeretek alapjaival. Erre szolgálnak a könyvtárhasználati és az egyéb tantárgyi könyvtári szakórák, de egyénileg is nyújtunk segítséget. Feladatunknak tekintjük, hogy felkészítsük tanulóinkat a megfelelő információszerzési, feldolgozási és átadási technikákra, valamint megismertessük velük az információkezelés jogi és etikai szabályait.

A könyvtárhasználati ismeretek felépítése

A könyvtárhasználati ismeretek tudásanyaga 4 témakör köré csoportosítható:

- **általános könyvtárhasználati ismeretek:** a könyvtár rendje, használata, a könyvtári rendszer
- **dokumentumismeret:** a dokumentumok tartalmi és formai megismerése, az ezzel kapcsolatos technikák elsajátítása
- **könyvtári tájékoztató eszközök használatának elsajátítása:** nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, adatbázisok
- **szellemi munka technikája:** a különböző forrásokból szerzett információk feldolgozása, alkalmazása

A helyi tantervben megfogalmazott célok megvalósításához szükséges óraszámok

A könyvtárhasználati ismereteket a Nemzeti Alaptantervnek megfelelően a magyar és az informatika tantárgyakba építjük be, az alábbi óraszámokban:

Évfolyam	Óraszámok		
	Magyar	Informatika	Összesen
1.	2	-	2
2.	2	-	2
3.	2	-	2
4.	2	-	2
5.	2	2	4
6.	2	2	4
7.	2	2	4
8.	2	2	4

Értékelés

Az oktatás folyamatában az egyéni és csoportos munka értékelése fontos, ezt mind a könyvtárhasználati, mind a szakórak esetében meg kell tenni. A könyvtárhasználati ismeretek érdemjegyei az informatika és a magyar tantárgyba kerülnek.

Olvasásra nevelés

A könyvtár másik fontos feladata az olvasásra nevelés. Az olvasás fontos szerepet tölt be az ember életében: „az olvasás kitűnően fejleszti a képzelőerőt, az emlékező- és a problémamegoldó képességet, és nagyban hozzájárul az asszociatív gondolkodás kialakulásához. A könyvek szereplőivel való azonosulás (vagy az irántuk érzett elutasítás) gazdagítja az olvasónak a világról való elképzeléseit, és sok tekintetben hozzájárul a toleráns személyiség kialakulásához.” (*Tószegi Zsuzsanna*) Ennek megfelelően igyekszünk felhívni a figyelmet az olvasás fontosságára és különböző programokat szervezni annak érdekében, hogy a gyerekek visszatérjenek az örömolvasáshoz, hogy az olvasás újra méltó helyet foglaljon el szabadidős tevékenységeik között.

Immár hagyománnyá vált iskolánkban az a programsorozat, mely átível egy-egy tanévet, ezzel ráirányítva a figyelmet az iskolai könyvtárra és az olvasásra.

Ezek a programok a következők:

- Népmese Napja – szeptember 30.
- Iskolai Könyvtári Hónap – október
- Nemzetközi Gyermekkönyvnap – április 2.

6. sz. melléklet: Az iskolán kívüli külföldi és belföldi utaztatás szabályozása

2017. január 30-án az intézményeknek megküldött KLIK/168/308-4/2017 iktatószámú levelében kérte, - a pedagógiai programban rögzített, iskolán kívüli, külföldi és belföldi utazással járó, az intézmény által szervezett programokkal kapcsolatban - a szabályozás felülvizsgálatát, szükség esetén módosítását, kiegészítését.

A köznevelési törvény és az intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet vonatkozó részei meghatározzák, hogy az egyes iskolai alapidokumentumokban milyen tárgyköröket kell, lehet szabályozni.

Nkt. 25. § (1) és(2), illetve a
20/2012. EMMI rendelet

6. A pedagógiai program: 7.§ (1) bek., 10.§ alapján az alábbi kiegészítést tesszük az iskolai alapidokumentumban.

- 1.) A kísérő pedagógusok a hatályos szabályozás szerint felelősek a vonatkozó rendelkezések betartatására, az önként jelentkező kísérők, illetve egyéb jelen levő személyek a pedagógus-kíséretet nem helyettesítik.
- 2.) Az utazások megszervezésének rendje:
az utazás előkészítése, ajánlatok bekérése, szülők/tanulók/nevelőtestület tájékoztatása, adminisztráció, közvetítés a külsős utazásszervezővel. Az utazás iskolai felelőse a mindenkori munkatervben az adott programnál nevesítve szerepel.

7. sz. melléklet: Pályázatok

Határtalanul!

Iskolánk nevelőtestületének döntése alapján csatlakoztunk a „Határtalanul!” című, nemzeti összetartozás operatív programjához. A program célja a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása, elmélyítése. Iskolánk tanulói az állam támogatásával osztálykiránduláson vehetnek részt a szomszédos országok magyarlakta területein, így személyes tapasztalásokat szereznek a külföldi magyarságról.

Digitális környezet fejlesztése a Szombathelyi Tankerületi Központ intézményeiben” EFOP-3.2.3-1717-2017-00039:

Digitális pedagógiai módszertan rendszeres alkalmazása és a digitális kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó pedagógiai célok figyelembe vétele a „Digitális környezet fejlesztése a Szombathelyi Tankerületi Központ intézményeiben” EFOP-3.2.3-1717-2017-00039 azonosító számú pályázat keretében a Digitális Fejlesztési Tervben foglaltak szerint.

Boldog iskola pályázat:

Az iskola – amennyiben igény és lehetőség van rá - rész vesz a Boldog Iskola pályázat keretein belül megvalósuló Boldogságóra projektben. A Boldog Iskola pályázat célja, hogy a pozitív pszichológia módszereit alkalmazva a tanulókat olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk, melyek hozzájárulnak a gyerekek boldogságszintjének növeléséhez. Ezáltal optimista, magabiztos és kitartó iskolások válnak a gyerekekből.